

วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ.2557

ISSN 2350-9937

เจ้าของ	งานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุภาพแสนยาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก ไตรรัตน์
บรรณาธิการ	อาจารย์ชานนท์ ไชยทองดี
กองบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนทยา อธิธิชินบัญชา พันโท ดร.ศิรพล โพธิอาภา ดร.อนันต์ศักดิ์ พวงอก อาจารย์ชนิดา ตันไพบูลย์ นางสาวจุฑาทิพย์ อธิธิชินพัฒน์ นางสาวชุตาลักษณ์ คำนิง นางลำพึง บัวจันอัฐ
กำหนดเผยแพร่	ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม
วัตถุประสงค์	เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวิจัย กิจกรรมผลงานวิจัยที่อยู่ในรูปแบบบทความวิจัยของนักวิชาการหรือนักวิจัยจากหน่วยงานภายในและภายนอก
สถานที่ติดต่อ	กองบรรณาธิการวารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและวิพากษ์บทความ (ภายนอก)

สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ญ ลำปาง

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงฤทธิ วิบูลกิจฉนากร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สาขาการศึกษา และบริหารการศึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.สายหยุด จำปาทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด

รองศาสตราจารย์ ดร.อัครฤทธิ อุตยรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธงไชย

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาศิลปะ และวัฒนธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำดวน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาบริหารธุรกิจ และการบัญชี

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญพวพรรณ วิงวอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรธรรม หวังเจริญเดช

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาภาษา และวรรณคดี

รองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ธรรมวัตร

รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาประวัติศาสตร์ และโบราณคดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาสังคม และการพัฒนา

รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ภาณุรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุลรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สาขากฎหมาย และการเมืองการปกครอง

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ รัชชกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประทีป ทับอิตตานนท์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้พิพากษา หัวหน้าศาลประจำกอง

ผู้ช่วยศาลอุทธรณ์

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและวิพากษ์บทความ (ภายใน)

รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ่นแก้ว

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสา พลนิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทยา อิทธิชินบัญชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ศิลาบุตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์

ดร.ปกรณ์ชัย สุพัฒน์

สาขาวิทยาศาสตร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สาขาบริหารธุรกิจ

สาขาบริหารธุรกิจ

สาขาบริหารการศึกษา

สาขาบริหารการศึกษา

สาขาสถิติประยุกต์

บทบรรณาธิการ

วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557 จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานการวิจัย และผลงานทางวิชาการ เพื่อพัฒนาการศึกษา และเพื่อพัฒนาสังคม

วารสารวิจัย ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจากคณาจารย์ และนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 บทความ ได้แก่

- บทความเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปราจีนบุรี เขต 2
- บทความเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี)
ตามแนวทางการจัดการความรู้
- บทความเรื่อง รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิภาพของ
โรงเรียนบ้านโนนขาม
- บทความเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกุล เพื่อรองรับการเป็นประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน
- บทความเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้
- บทความเรื่อง การจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้
- บทความเรื่อง การพัฒนาการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
โดยใช้หลักการตลาด
- บทความเรื่อง โครงการศึกษาสถานภาพและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

จากบทความที่ คณาจารย์ และนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิได้นำเสนอในวารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษฉบับนี้ จะพบว่ามีความที่เกิดจากการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาของนักวิจัยภายนอกสถาบันฯ ถือเป็นความร่วมมือทางวิชาการที่น่ายินดี นอกจากนี้บทความที่เกิดจากการวิจัยของนักวิจัยภายในสถาบันฯ ก็เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงการพัฒนาทางด้านการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ถือเป็นผลงานการสร้างสรรค์ทางวิชาการเหมาะสมต่อการเผยแพร่แก่นักวิจัย และบุคคลที่สนใจ

สารจากอธิการบดี

เป็นที่ทราบกันดีว่า การพัฒนาในปัจจุบันหรือการเติบโตทางเศรษฐกิจและการแข่งขันในระดับโลกนั้น ถูกขับเคลื่อนโดยองค์ความรู้ซึ่งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาชั้นนำต่าง ๆ ล้วนมีบทบาทสำคัญในการวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้งานวิจัยของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ก็มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ประเทศกำลังพัฒนาเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจบนฐานความรู้โดยการพัฒนาคนให้มีศักยภาพสูง และสามารถรังสรรค์นวัตกรรมระดับชาติที่มีประสิทธิภาพขั้นสูงอันจะช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี และยังมีส่วนทำให้การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายหรือวางแผนพัฒนาได้อย่างมีอรรถประโยชน์และชาญฉลาด ช่วยในการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ไปสู่ นักวิจัยคนอื่น ๆ อันเป็นการแลกเปลี่ยน และส่งสมองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นในประชาคมวิจัยซึ่งนักวิจัยคนอื่นยังสามารถนำองค์ความรู้เหล่านั้นพัฒนาต่อยอดให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมออีกด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำวารสารงานวิจัยและพัฒนา เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และงานวิจัย ขอขอบคุณ และชื่นชมผู้บริหาร บุคลากรงานวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้จัดทำวารสารงานวิจัยฉบับนี้ ขอแสดงความยินดี และให้กำลังใจในความสำเร็จทางวิชาการแก่คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่านที่ได้ส่งบทความวิจัยลงในวารสารฉบับนี้ อันจะเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่น สังคมและพัฒนาประเทศต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุภาพแสนยากร)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

สารจากที่ปรึกษาอธิการบดี

การทำวิจัยเป็นภาระหลักประการหนึ่งของอาจารย์ และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา งานวิจัย จะเกิดประโยชน์ ทั้งการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำผลการวิจัยไปพัฒนางานในหน้าที่ของตนเอง งานพัฒนาท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ ก็ต่อเมื่อผลการวิจัยนั้นได้รับการเผยแพร่ และนำไปสู่การปฏิบัติจริง งานวิจัยจึงจะมีคุณค่าอย่างแท้จริง

การเผยแพร่งานวิจัยในรูปของเอกสารเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในหลาย ๆ มิติ การจัดทำวารสารงานวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อตัวผู้วิจัยเองที่จะเป็นแหล่งเผยแพร่งานวิจัยของตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นที่จะนำผลการวิจัยไปใช้

ผมขอชื่นชมทีมงานวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รวมทั้งขอบคุณ และชื่นชม คณะผู้จัดทำวารสารงานวิจัยตลอดจนผู้มีอุปการคุณสนับสนุนการจัดทำวารสารฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณเจ้าของงานวิจัยทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติวารสารงานวิจัยและพัฒนา โดยใช้วารสารฉบับนี้เป็นเวทีหนึ่งในการเผยแพร่งานวิจัยของท่าน หวังว่าวารสารงานวิจัยฉบับนี้จะประโยชน์กับผู้ที่ได้อ่าน และจักขอบคุณเป็นพิเศษหากท่านมีข้อเสนอแนะต่อคณะผู้จัดทำวารสาร และนักวิจัยทั้งในส่วนของเนื้อหาสาระ และรูปแบบอื่น ๆ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์)

ประธานบริหารงานวิจัยและที่ปรึกษาอธิการบดี

สารบัญ

บทความวิจัย

หน้า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2	1
ประคอง โสตา	

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชภูร์) ตามแนวทางการจัดการความรู้	15
ทวี ทองสวัสดิ์	

รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของ โรงเรียนบ้านโนนขาม	29
กรรณิการ์ เนียมชัยภูมิ	

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	43
นิเวศน์ เสมอพิทักษ์	

กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	55
สุบรรณ คับพวง	

การจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้	75
เรืองรัตน์ โคสะสุ	

การพัฒนาการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยใช้หลักการตลาด	89
เริงใจ เขียวอ่อน	

โครงการศึกษาสถานภาพ และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ	105
ชุติมา เมฆวัน	

แบบเสนอขอส่งบทความเพื่อการตีพิมพ์	125
---	-----

**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปราจีนบุรี เขต 2**

The factor that has the influence with the reliability about the
financial report of the basic school under Prachinburi Primary
Educational Service Area office 2

ประคอง โสตา¹
วรกร แซ่เมืองปัก²

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่การเงิน ต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยผู้วิจัยเจาะจงศึกษาเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางการเงิน และบัญชีโดยตรง ประกอบด้วย 1. ด้านการรับเงิน 2. ด้านการเก็บรักษาเงิน 3. ด้านการจ่ายเงิน 4. ด้านการนำส่งเงิน 5. ด้านการจัดทำบัญชี และ 6. ด้านการรายงานทางการเงิน จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มประชากรจำนวนทั้งสิ้น 113 คน พบว่า ด้านการรับเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน ด้านการจ่ายเงิน ด้านการนำส่งเงิน ด้านการจัดทำบัญชี และด้านการรายงานทางการเงิน มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการจัดการฝึกอบรมในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่การเงินให้มีความรู้ความสามารถ ด้านทักษะ ด้านจรรยาบรรณ ความเป็นมืออาชีพ และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงาน และส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลกิจการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ให้แก่ เจ้าหน้าที่การเงินในด้านความซื่อสัตย์ ด้านความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน และเพิ่มระดับความสามารถในการแข่งขันให้เกิดขึ้นในหน่วยงานต่อไป

คำสำคัญ : ความน่าเชื่อถือ รายงานทางการเงิน สถานศึกษาพื้นฐาน

ABSTRACT

The independent study of the factor that has the influence for the reliability about the financial report of the basic school under Prachinburi primary educational service area office 2. Two goals are to study and analyze the factor that has the influence with the reliability about the financial report of the basic school and study the relationship between general information of the financial official and reliability about the financial report of the basic school under Prachinburi primary educational service area office 2. The instrument is used for research it is the questionnaires about the factor that has the influence with the reliability about the financial report of the basic school under Prachinburi primary educational service area office 2. The researcher studies about the specifically financial and accountable practice consists of getting money, keeping money, paying money, sending money, doing account, and reporting money. All of 113 population who answered the questionnaires found that getting money, keeping money, paying money, sending money, doing account, and reporting money had the influence with the reliability of the basic school so each offices that are responsible for these should give the continuously important training for every parts to develop the financial official to have the knowledge, ability, skill, ethic, professional and increase the experience for working also support the financial official about the clear faithfulness, the responsible practice and increase the level of the ability to match in each offices continuously.

Keywords : The reliability, The financial report, The basic school

บทนำ

การบัญญัติให้สถานศึกษาเป็น “นิติบุคคล” ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการได้บัญญัติให้มีกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีผลให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการงานทั้ง 4 งานด้วยตนเอง คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานบริหารทั่วไป และจากแนวคิดการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลมุ่งเน้นให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีขอบข่ายภารกิจงานงบประมาณ คือ การจัดทำ และเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ซึ่งการบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ได้มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศของกระทรวงการคลัง เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานและเพื่อควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 1)

การบริหารการเงินและบัญชีของสถานศึกษาตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ได้แยกกรอบงานย่อยไว้ 9 ด้าน คือ 1. ด้านการเบิกจ่ายจากคลัง 2. ด้านการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน 3. ด้านการจ่ายเงิน 4. ด้านการนำส่งเงิน 5. ด้านการกันเงินไว้เบิกเหลือมปี 6. ด้านการจัดทำบัญชีการเงิน 7. ด้านการจัดทำรายงานและงบการเงิน 8. ด้านการจัดทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงิน และบัญชี 9. ด้านการตรวจสอบ โดยมีลักษณะงานเป็นเรื่องแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับระเบียบราชการ ที่ผู้บริหารต้องบริหารให้อยู่ในกรอบกว้างงานอื่น ถ้าการปฏิบัติผิดพลาดผิดระเบียบนั้นหมายความว่าเกิดความบกพร่องในหน้าที่ อาจถูกลงโทษทางแพ่ง ทางอาญา และถูกลงโทษทางวินัยได้ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องศึกษาระเบียบแบบแผน แนวปฏิบัติด้าน เอกสารหลักฐาน เกี่ยวกับการเงิน เพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงิน และบัญชีจะมาจากสายงานการสอนซึ่งควบคุมโดยผู้บริหาร และปริมาณบุคลากรที่ปฏิบัติงานการเงินจะแตกต่างกันไปตามขนาดของโรงเรียน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กอาจมีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่การเงิน และบัญชีเพียงคนเดียว แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานการรับและการจ่าย เป็นเหตุให้มีการยกยอกเงินไปใช้ (นิติวัฒน์ เสดตเดมิย์, 2550 : 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ ควบคุม ดูแล ติดตามกำกับโรงเรียนในสังกัด โดยมีหน่วยตรวจสอบภายในประจำสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ และการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งตามรายงานผลการปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ของหน่วยตรวจสอบภายใน พบว่าสถานศึกษาบางส่วนยังปฏิบัติงานทางการเงิน การบัญชีและพัสดุ ยังไม่ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย ข้อกำหนด และไม่เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่ดี คือ สถานศึกษาไม่ได้จัดทำทะเบียนคุมหลักฐานขอเบิก หรือทำแต่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน การได้รับเงินโอนเข้าบัญชีจาก สพป.และ สพฐ. สถานศึกษาได้ออกใบเสร็จรับเงินโดยไม่ระบุให้ชัดเจนว่าเป็นเงินประเภทใด มีผลต่อการบันทึกทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ ไม่ถูกต้องตามประเภทเงิน และไม่เป็นปัจจุบัน ไม่จัดทำรายงานเงินคงเหลือ หรือทำแต่ไม่เป็นปัจจุบัน หรือทำไม่ถูกต้อง ไม่ทำบันทึกเก็บรักษาเงิน กรณีมีเงินสดคงเหลือในมือ ทำให้ขาดการควบคุม ไม่สามารถทราบได้ว่าเงินที่เหลือเก็บไว้ในที่ปลอดภัยหรือไม่ การจ่ายเงินบางสถานศึกษาไม่มีการบันทึกขออนุมัติเบิกเงินกับธนาคาร ทำให้การเบิกเงินไม่มีผู้มีอำนาจอนุมัติในการจ่าย และไม่ทราบรายละเอียดการเงินว่าเป็นค่าอะไร ไม่มีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการรับ - จ่ายประจำวัน หรือมีการแต่งตั้งแต่ไม่มีการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบการรับจ่ายประจำวัน ไม่มีการจัดทำทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ หรือจัดทำแต่ไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้ไม่ทราบยอดเงินฝากธนาคารประเภทต่าง ๆ ว่าถูกต้องตรงกับรายงานเงินคงเหลือประจำวัน และสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารหรือไม่ ครุภัณฑ์บางรายการไม่ได้ลงทะเบียนครุภัณฑ์รวมทั้งไม่กำกับเลขที่ครุภัณฑ์ มีการบันทึกรายการจ่ายวัสดุในบัญชีวัสดุ แต่ไม่มีใบเบิกวัสดุ (หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2, 2554)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น งานการเงินเป็นงานที่ต้องใช้ระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง จึงต้องใช้ความพยายาม ความรู้ ความไม่ประมาทตลอดจนความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการเงินต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบของกระทรวงการคลังที่วางไว้ พร้อมทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดไว้ ประกอบกับผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มบริหารงานการเงิน และสินทรัพย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ตามแนวทางวิธีการที่คู่มือการตรวจสอบภายในสถานศึกษา โดยหน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตามแนวทางการควบคุมทางการเงิน ตามระเบียบการเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลังในหน้าที่ของอำเภอ และกิ่งอำเภอ พ.ศ. 2520 ซึ่งผู้วิจัยจะจะศึกษาเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชีโดยตรง ประกอบด้วย 1. ด้านการรับเงิน 2. ด้านการเก็บรักษาเงิน 3. ด้านการจ่ายเงิน 4. ด้านการนำส่งเงิน 5. ด้านการจัดทำบัญชี และ 6. ด้านการรายงานทางการเงิน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่การเงิน ต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเองเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ รวมทั้งช่วยปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นข้อมูล และแนวทาง ในการพัฒนาความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่การเงิน ให้เป็นที่น่าเชื่อถือแก่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2
3. เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาปรับปรุงการจัดทำรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 เจ้าหน้าที่การเงินที่มีอายุต่างกัน มีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 เจ้าหน้าที่การเงินที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 เจ้าหน้าที่การเงินที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 เจ้าหน้าที่การเงินที่มีวิชาเอกจากการศึกษาต่างกัน มีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่การเงินที่ได้รับมอบหมายในทางการเงินและการบัญชี ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำนวน 113 คน โดยแยกเป็น

โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน	56	คน
โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน	27	คน
โรงเรียนขยายโอกาส	จำนวน	30	คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการรับเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน ด้านการจ่ายเงิน ด้านการนำส่งเงิน ด้านการจัดทำบัญชี และด้านการรายงานทางการเงิน ตามแนวทางวิธีการที่คู่มือการตรวจสอบภายในสถานศึกษา โดยหน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และตามแนวทางการควบคุมทางการเงิน ตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังในหน้าที่ของอำเภอ และกิ่งอำเภอ พ.ศ. 2520

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำนวน 113 แห่ง

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม พ.ศ. 2557

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำนวน 113 โรงเรียน และใช้ Yamane's

คำนวณหากลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้ปรับปรุงจาก นฤมล วันดี (2556) และ เพ็ญศรี พรหมเทศ (2549) ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิด แบ่งออกเป็น 3 ตอนโดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยพื้นฐานรวม 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และวิชาเอก ซึ่งข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่การเงินเป็นปัจจัยทางชีววิทยา ที่มีอิทธิพลความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยครอบคลุมเนื้อหา 6 ด้าน คือ ด้านการรับเงิน ด้านการเก็บรักษา ด้านการจ่ายเงิน ด้านการนำส่งเงิน ด้านการจัดทำบัญชี และด้านการรายงานทางการเงิน 3) ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

3. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา อธิบายลักษณะของตัวแปร ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และในการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่การเงินที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น สมมติฐานการศึกษาข้อ 1 ได้รับการสนับสนุน

สมมติฐานที่ 2 จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่การเงินที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น สมมติฐานการศึกษาข้อ 2 ได้รับการสนับสนุน

สมมติฐานที่ 3 จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่การเงินที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น สมมติฐานการศึกษาข้อ 3 ได้รับการสนับสนุน สมมติฐานข้อที่ 4 จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่การเงินที่มีวิชาเอกจากการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงิน

ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นสมมติฐานการศึกษาข้อ 4 ได้รับการสนับสนุน

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผล เพื่อให้ผลงานวิจัยมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้นำผลงานวิจัย เอกสาร และบทความ มาประกอบการอภิปรายผลสมมติฐานการวิจัยทั้ง 4 ข้อ ที่กำหนดตามกรอบแนวคิด โดยขอนำเสนอการอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 เจ้าหน้าที่การเงินที่มีอายุต่างกัน มีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษา พบว่า การที่เจ้าหน้าที่การเงินที่มีอายุต่างกัน จะมีความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาข้อ 1 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่การเงินที่มีอายุต่ำกว่า 34 ปี ลงมา มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในรายงานการเงิน มากกว่าเจ้าหน้าที่การเงินที่มีอายุสูงกว่า 34 ปี ขึ้นไป

การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาเนื่องมาจาก ทุกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ส่วนมากจะเลือกข้าราชการครูที่มีอายุต่ำกว่า 34 ปีลงมา เป็นผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี เพราะทุกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นข้าราชการครูมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงคือ หน้าที่ทำการสอน และงานด้านวิชาการอื่น ๆ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเจ้าหน้าที่การเงินที่มีอายุต่ำกว่า 34 ปีลงมา จึงมีความรู้ความเข้าใจในรายงานการเงินมากกว่าเจ้าหน้าที่การเงินที่มีอายุสูงกว่า 34 ปีขึ้นไป ดังนั้น ปัจจัยด้านอายุของเจ้าหน้าที่การเงินที่แตกต่างดังกล่าว จึงส่งผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทศวรรณ ศาลาผาย (2551) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะทางวิชาชีพของนักบัญชีหน่วยราชการในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักบัญชีหน่วยราชการที่มีอายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านทักษะทางวิชาชีพแตกต่างกัน นักบัญชีหน่วยราชการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพ ด้านค่านิยมในวิชาชีพแตกต่างกัน นักบัญชีหน่วยงานราชการที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ แตกต่างกัน นักบัญชีหน่วยงานราชการที่มีประสบการณ์ในปฏิบัติงานด้านการทำบัญชีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพ ด้านความรู้ในวิชาชีพแตกต่างกัน

โดยสรุป นักบัญชีหน่วยงานราชการมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพ ซึ่งข้อเสนotechniqueสามารถนำไปเป็นข้อมูล และเป็นแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไปเพิ่มเนื้อหาในอภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 2 เจ้าหน้าที่การเงินที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษา พบว่า การที่เจ้าหน้าที่การเงินที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาข้อ 2 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่การเงินที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในรายงานการเงิน มากกว่าเจ้าหน้าที่การเงินที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านที่มีความแตกต่างกัน พบว่า เจ้าหน้าที่การเงินที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินมากกว่าเจ้าหน้าที่การเงินที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ด้านการรับเงิน ด้านการเก็บรักษาเงิน และด้านการจัดทำบัญชี

ส่วนค่าเฉลี่ยรายด้านที่ไม่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการจ่ายเงิน ด้านการนำส่งเงิน และด้านการรายงานทางการเงิน

การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาเนื่องมาจาก ทุกสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ส่วนมากข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานการเงิน และบัญชี จะจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มากกว่าข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อาจเป็นเพราะข้าราชการครูที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารของสถานศึกษาซึ่งไม่มีความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านการเงิน และบัญชี อีกทั้งไม่ได้ลงมาปฏิบัติงานจริง ดังนั้นปัจจัยด้านระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่การเงินที่แตกต่างดังกล่าว จึงส่งผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับปฐมชัย กรเลิศ (2555 : 164) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของผู้สอบบัญชีภาษีอากรเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ พบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ อยู่ในระดับปานกลาง และ ผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่า มีความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ อยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่ส่งผลทำให้ความรู้ความเข้าใจของผู้สอบบัญชีภาษีอากรเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะแตกต่างกัน เพิ่มเนื้อหาในอภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 3 เจ้าหน้าที่การเงินที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษา พบว่า การที่เจ้าหน้าที่การเงินที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะมีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาข้อ 3 ส่วนผลการวิเคราะห์รายด้าน พบว่า เกือบทุกด้านมีความแตกต่างกันยกเว้นด้านการจัดทำบัญชี

การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษานี้เนื่องจาก เจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินโดยรวมมากกว่าเจ้าหน้าที่การเงินที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป เพราะเจ้าหน้าที่การเงินที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 - 10 ปี จะอยู่ในวัยทำงาน มีความกระตือรือร้นมากกว่า มีความรู้ความเข้าใจ ความสุขุมรอบคอบ ในการตัดสินใจ สามารถคาดการณ์ต่าง ๆ อีกทั้งมีความสามารถใช้ระบบสารสนเทศได้ดี ในขณะที่เจ้าหน้าที่การเงินที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป อยู่ในวัยกลางคน ประกอบกับไม่มีความรู้ความชำนาญในการใช้ระบบสารสนเทศ ดังนั้น ปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงาน ของเจ้าหน้าที่การเงินที่แตกต่างกันดังกล่าว จึงส่งผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรรณิการ์ จันทร์โพธิ์ (2549) ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ความสามารถทางการบัญชีของนักบัญชีในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการทำบัญชี 5 - 10 ปี และเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบัญชี 1 - 2 ครั้งต่อปี นักบัญชีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านในระดับมาก ได้แก่ ด้านเจตคติ เช่น มีความต้องการความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานไปพร้อม ๆ กับความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ด้านทักษะทางพฤติกรรม เช่น มีการจัดลำดับการทำงานเพื่อให้งานเสร็จตามกำหนดเวลา และด้านความคิดที่เป็นระบบและกว้างไกล เช่น มีการวางแผนการทำงานและปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ให้เรียบร้อย และตรงตามกำหนดเวลา นักบัญชีที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการทำบัญชี 11 - 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความรู้ความสามารถทางการบัญชีโดยรวม ด้านความคิดที่เป็นระบบและกว้างไกลมากกว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางด้านการทำบัญชี มากกว่า 16 ปี และต่ำกว่า 5 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการทำบัญชี 11 - 15 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความรู้ ความสามารถทางการบัญชีด้านความรู้ทางเทคนิคมากกว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางด้านการทำบัญชีมากกว่า 16 ปี เพิ่มเนื้อหาในอภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 4 เจ้าหน้าที่การเงินที่มีวิชาเอกจากการศึกษาต่างกัน มีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษา พบว่า การที่เจ้าหน้าที่การเงินที่มีวิชาเอกจากการศึกษาต่างกัน จะมีผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานการเงินของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาข้อ 4 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่การเงินที่มีวิชาเอกจากการศึกษาสาขาอื่น ๆ มีความเห็นด้วยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือในรายงานการเงิน มากกว่า เจ้าหน้าที่การเงินที่มีวิชาเอกจากการศึกษาสาขาการเงิน/บัญชี/ธุรกิจศึกษา

การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาอาจเนื่องมาจากทุกสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติงานการเงิน และบัญชี ซึ่งเป็นข้าราชการครู จะเป็นผู้ที่จบการศึกษาสาขาอื่น ๆ เพราะสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 เป็นสถานศึกษาที่ให้บริการด้านการศึกษาแก่เด็กนักเรียนระดับอนุบาล และระดับประถม ข้าราชการครูที่ได้รับบรรจุแต่งตั้งส่วนใหญ่ จะจบการศึกษาวិชาสาขาอื่น ๆ มากกว่าข้าราชการครูที่จบวิชาเอกจากการศึกษาสาขาการเงิน/บัญชี/ธุรกิจศึกษา อันเป็นวิชาชีพเฉพาะ ทั้งนี้ก็เป็นตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขการสรรหา และบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครูผู้ช่วย (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ดังนั้น ปัจจัยด้านวิชาเอกจากการศึกษาของเจ้าหน้าที่การเงินที่แตกต่างกันดังกล่าว จึงส่งผลให้ความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานแตกต่างกันเพิ่มเนื้อหาในอภิปรายผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้งาน

1.1 เจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะความรู้เพื่อก่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชี อันจะส่งผลต่อการจัดการความรู้ และประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานการเงินและบัญชี

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะสนับสนุนให้มีเจ้าหน้าที่การเงิน และบัญชี เพื่อเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานการเงิน และบัญชีของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และเพื่อให้ข้อมูลทางการเงิน และบัญชีมีประสิทธิภาพ และน่าเชื่อถือ

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่การเงิน ได้เข้ารับการอบรม หรือ จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับระเบียบ แนวปฏิบัติด้านบัญชีและการเงิน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

1.4 หน่วยงานควรแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำแผนและเพื่อตรวจสอบการประเมิน ผลการใช้จ่ายเงิน ตามแผนการใช้จ่ายเป็นประจำทุกปี และควรกำหนดขั้นตอนในการติดตามผลให้ ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษางานวิจัยโดยใช้เครื่องมืออื่นนอกเหนือจากแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบ ความแตกต่างของข้อมูลที่เกิดขึ้น และเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์

2.2 ควรศึกษางานวิจัยโดยเปลี่ยนกลุ่มประชากรให้เป็นเขตพื้นที่อื่น ๆ หรือจังหวัด อื่น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้กับพื้นที่อื่นต่อไป

2.3 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับปัญหาของเจ้าหน้าที่การเงิน โดยวิธี การสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและแน่นอน เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรทำการศึกษาถึงปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีระหว่างเขตพื้นที่ การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบถึงปัญหาระหว่างเขตพื้นที่ว่ามีปัญหาแตกต่างกันหรือไม่

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ จันทรโพธิ์. (2549). **ความรู้ความสามารถทางการบัญชีของนักบัญชีในเขตพื้นที่ จังหวัดมหาสารคาม**. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). **คู่มือการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน**. หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2552). **คู่มือการบริหารงานบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. สำนักพัฒนา ระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- นฤมล วันดี. (2556). **การจัดการความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาในการปฏิบัติงานบัญชีและการเงินของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเขตบริการสุขภาพที่ 5. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม**.
- ติวัฒน์ เสดเตมีย์. (2550). **การพัฒนาการดำเนินงานการเงินและบัญชีโรงเรียนบ้านดอนเรืออำเภอ โพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ทศวรรณ ศาสตราผาย. (2551). ศึกษาคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักบัญชีหน่วยราชการในจังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปฐมชัย กรเลิศ. (2555). ความรู้ความเข้าใจของผู้สอบบัญชีภาษีอากรเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ญศรี พรหมเทศ. (2549). การปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาในเขตอำเภอเขาสวนกวางในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. (2554). รายงานผลการตรวจสอบภายในประจำปีงบประมาณ 2554. หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2.

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ตามแนวทางการจัดการความรู้

The Education Management Approach For Chumchonbanndonjick (Janyarat) Schools by using Knowledge Management

ทวี ทองสวัสดิ์¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภารกิจและกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) 2) พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ตามแนวทางการจัดการความรู้ และ 3) ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ตามแนวทางการจัดการความรู้ ผลการวิจัยพบว่า

1. ภารกิจการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านงานวิชาการ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านงานบุคคล ด้านงานงบประมาณ และด้านงานทั่วไป ส่วนกระบวนการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชนมาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาด้านเกิดการเก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน ด้านเกิดการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน และด้านเกิดการประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนกระบวนการจัดการศึกษา

2. ได้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ตามแนวทาง การจัดการความรู้ ที่ครอบคลุมภารกิจการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านงานทั่วไป ที่สามารถพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาตามแนวทางการจัดการความรู้ใน 4 ด้าน คือ 1) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 2) การสร้าง องค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 3) การเก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน และ 4) การประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

¹ โรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี)

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูว์) ตามแนวทางการจัดการความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานบุคคล มาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาด้านงานงบประมาณ ด้านงานวิชาการ และด้านงานทั่วไป

คำสำคัญ : การจัดการศึกษา การจัดการความรู้

Abstract

There are three objectives to this research titled “The Education Management Approach For Chumchonbanndonjik (Janyarat) Schools by using Knowledge Management”. Firstly, it is aimed to study the extent to which this school is currently being used. The second aim is to develop the education management approach for Chumchonbanndonjik (Janyarat) schools by using knowledge management. The final aim of the project is to evaluate an implementing.

The research found that :

1) The level of usage of this type of educational scheme is high in all aspects, with academic affairs being on top of the list, followed in respective order by the administration of human resources, budget administration and general administration.

2) The second part of the result, which is an approach that can enhance the development of learners. An Approach focuses on four areas; (1) information exchange between schools and the community, (2) the co-construction of new knowledge between schools and community, (3) the collective use and recording of this knowledge between schools and community and (4) the practice of co-evaluation between schools and community.

3) The last part of the results. It is found that an approach yields the best result in the area of knowledge exchange, followed by the collective use and recording of the knowledge, the co-construction of new knowledge, and the practice of co-evaluation respectively.

Keywords : Education Management Approach, Knowledge Management

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ถือว่าเป็นกฎหมายที่วางแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศไทยอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมฉบับแรก โดยมุ่งเน้น ความสำคัญของการจัดศึกษาโดยใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน กล่าวคือ ยึดโรงเรียนและชุมชน เป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของชุมชน การกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบตรวจสอบได้ โดยได้กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาอันจะนำไปสู่การปฏิรูประบบบริหารจัดการจากแบบเดิมที่เน้นการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางไปสู่การบริหารแบบกระจายอำนาจ โดยเฉพาะ มาตรา 39 กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหาร งานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 13-14)

อย่างไรก็ตามแม้จะมีระบบการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน แต่ยังพบปัญหาวิกฤติของการศึกษาไทย ในเรื่องของความตกต่ำด้านคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กนอกเมือง ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเปลี่ยนมุมมองในการจัดการศึกษา โดยควรเน้นที่การจัดการศึกษาโดยการจัดการความรู้เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา โดยใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยสถานศึกษาต้องสร้างให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน เกิดการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน เกิดการเก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน และเกิดการประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่งผลให้มีความร่วมมือกันระหว่างผู้เรียน ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้การสอน โดยการพูดและการฟัง การเขียน การอ่าน และการสะท้อนความคิด เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนมีการเรียนรู้จริง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูร์) ตามแนวทางการจัดการความรู้ เพื่อให้โรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูร์) มีความเป็นมาตรฐาน และสามารถสนองงานนโยบายทางการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ of กระทรวงศึกษาธิการ เป็นตัวอย่างสำหรับสถานศึกษาอื่น ๆ ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนทั้งหมดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภารกิจ และกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี)
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ตามแนวทางการจัดการความรู้
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ตามแนวทางการจัดการความรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางการจัดการความรู้ หมายถึง ชุดของภารกิจ การจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านงานทั่วไป ที่มุ่งสร้าง กระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน ซึ่งกระบวนการในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียน และชุมชน จะให้ความสำคัญแก่ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียให้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน สร้าง องค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน เก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน และประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน ตามความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น
2. กระบวนการจัดการศึกษา หมายถึง การมุ่งสร้างกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยน ความรู้ ด้านการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบระหว่างโรงเรียน และชุมชน ซึ่งจะให้ความสำคัญแก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน สร้าง องค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน เก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน และประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน ตามความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น
3. ภารกิจการจัดการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่สถานศึกษา และชุมชนสามารถ กำหนดความต้องการของสถานศึกษาขึ้นเอง โดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีผู้บริหารสถาน ศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน มีอิสระและความรับผิดชอบที่จะใช้ทรัพยากรในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อันมีผลต่อ การพัฒนาสถานศึกษาในระยะยาวได้อย่างคล่องตัวตรงตามความต้องการของโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ มีกรอบแนวคิดในการวิจัยที่มุ่งให้ภารกิจของการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านงานทั่วไป ที่ใช้โรงเรียน และชุมชนเป็นฐาน ให้สามารถพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราษฎร์) ได้เป็นสำคัญ ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 1) Takeuchi and Nonaka (2000 : 171-178) ใน 4 ด้าน คือ 1) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน 2) การสร้างองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน 3) การเก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน และ 4) การประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน

กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียน และชุมชนเป็นฐาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้นตามภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณภาพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการศึกษาในแต่ละระดับและเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะต้องจัดการศึกษาให้ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ความรู้ และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน
3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
4. ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง
5. ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

จุดเน้นดังกล่าวมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมกับวัย และศักยภาพโดยสาระของหลักสูตรทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพต้องมุ่งเน้นพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม และการที่จะสร้างให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระบบการจัดการกับองค์ความรู้ร่วมกันระหว่าง

โรงเรียน และชุมชน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดการศึกษา และเกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ตามมา

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

ทาเคอุชิ และโนเนกะ (Takeuchi and Nanoka. 2004: 54-67) ได้เสนอรูปแบบการจัดการความรู้ที่เรียกว่า รูปแบบ SECI (SECI Model) เป็นรูปแบบเพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้ การทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ดังนี้ Socialization Externalization Combination และ Internalization

การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน

การ์วิน (Garvin. 1994) กล่าวว่า การจัดการความรู้ เป็นการดัดแปลงปรับปรุงพฤติกรรมในองค์กรโดยการสร้าง (Creation) การได้มา (Acquisition) และการถ่ายโอน (Transfer) ความรู้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ และเกิดความคิดใหม่ๆ

ดาเวนพอร์ท และพรุสัค (Davenport and Prusak. 1998) กล่าวว่า การจัดการความรู้ นั้นเป็นความพยายามอย่างเป็นระบบที่จะสร้าง รวบรวม เผยแพร่ และใช้ความรู้

การเก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกัน

บาชา (Bacha นฤมล พฤษศิริศิลป์ และพัชรา หาญเจริญกิจ, 2543: 65; อ้างอิงจาก Bacha. 2002) กล่าวถึง การเก็บความรู้และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันว่าจะทำให้เกิดประโยชน์ของการจัดการความรู้ใน 8 ประการ ดังนี้ ป้องกันความรู้สูญหาย เพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ ความสามารถในการปรับตัวและมีความยืดหยุ่น ความได้เปรียบในการแข่งขัน การพัฒนาทรัพยากร การยกระดับผลิตภัณฑ์ การบริหารลูกค้า การลงทุนทางทรัพยากรบุคคล

การประเมินผลร่วมกัน

ภราดร จินดาวงศ์ (2549 : 57-59) กล่าวถึงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลร่วมกันของการจัดการความรู้ โดยหลัก ๆ จะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร (Communication Technology) เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมกัน (Collaboration Technology) เทคโนโลยีสำหรับการจัดเก็บ (Storage Technology)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี)

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามภารกิจการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี)

2.2 แบบสอบถามกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี)

2.3 แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ตามแนวทางการจัดการความรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาทั้งหมดด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ภารกิจการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านงานวิชาการ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านงานบุคคล ด้านงานงบประมาณ และด้านงานทั่วไป ส่วนกระบวนการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนมาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ด้านเกิดการเก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านเกิดการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน และด้านเกิดการประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนกระบวนการจัดการศึกษา

2. ได้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี) ตามแนวทาง การจัดการความรู้ ที่ครอบคลุมภารกิจการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านงานทั่วไป ที่สามารถพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา ตามแนวทางการจัดการความรู้ ใน 4 ด้าน คือ 1) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน 2) การสร้าง องค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน 3) การเก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน และ 4) การประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน

ตารางที่ 1 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชบุรี)
ตามแนวทางการจัดการความรู้ ด้านงานวิชาการ

	การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน	การสร้างองค์ความรู้ ร่วมกันระหว่าง โรงเรียนและชุมชน	การเก็บความรู้ และ นำความรู้ไปใช้ร่วม กันระหว่างโรงเรียน และชุมชน	การประเมินผลร่วม กันระหว่างโรงเรียน และชุมชน
งานวิชาการ	จัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน อย่างเป็นทางการ ก่อนการลงมือปฏิบัติ เพื่อประเมินองค์ความรู้ และบริบทจริงของสถานศึกษาและชุมชน	นำบริบทจริงของสถานศึกษา และชุมชน มากำหนดเป็นองค์ความรู้เพื่อเตรียม การพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา	การจัดเก็บเพื่อความสะดวกของทุกฝ่ายในการเรียกดู และเรียกใช้ข้อมูล ซึ่งประเด็นอยู่ที่การนำมาทำให้ ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล ก่อให้เกิดการนำไปสู่การพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อวิเคราะห์ การประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน	การประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยไม่ได้มุ่งแต่เพียงเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่เพียงอย่างเดียว เป็นคัดกรองคุณภาพของข้อสอบเพื่อให้เกิดความตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ในการวัดผลได้สูงสุด นอกจากนั้นยังสมควรมีการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) หรือความมีวุฒิภาวะ ร่วมด้วยจากการประเมินของผู้ปกครอง ครูสมาชิกในชุมชนผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าและผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างสูงสุด

ตารางที่ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราษฎร์)
ตามแนวทางการจัดการความรู้ ด้านงานงบประมาณ

	การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วม กันระหว่างโรงเรียน และชุมชน	การสร้างองค์ความรู้ ร่วมกันระหว่าง โรงเรียนและชุมชน	การเก็บความรู้ และ นำความรู้ไปใช้ร่วม กันระหว่างโรงเรียน และชุมชน	การประเมินผลร่วม กันระหว่างโรงเรียน และชุมชน
งานงบประมาณ	การจัดให้มีการ ประชุมสนทนาร่วม กันเป็นทางการก่อน การลงมือปฏิบัติ เพื่อประเมิน ความ ต้องการของ งบประมาณที่จะนำ มาพัฒนาการจัด การศึกษาสถานศึกษา และชุมชน โดย การวางแผนเพื่อจัด ทำและเสนอเพื่อขอ งบประมาณ การวิเคราะห์ และ การพัฒนานโยบาย ทางการศึกษา การจัดทำแผน กลยุทธ์หรือแผน พัฒนาการศึกษา และการวิเคราะห์ ความเหมาะสม การเสนอขอ งบประมาณ ร่วมกัน ระหว่างผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน	การนำแผนกลยุทธ์ หรือแผนพัฒนา การศึกษา ที่ได้มา กำหนดองค์ความรู้ ร่วมกันระหว่างผู้ ปกครอง ครู สมาชิก ในชุมชน ผู้ทรง คุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหาร โรงเรียนในการระดม ทรัพยากร และ การลงทุนเพื่อ การศึกษา เพื่อให้ เกิดประสิทธิภาพ และ ความโปร่งใส สูงสุด	การนำแผนกลยุทธ์ การจัดการ ทรัพยากร การจัดหา รายได้และผล ประโยชน์ มาจัดเก็บ เพื่อความสะดวก ของทุกฝ่ายใน การ เรียกดู และเรียกใช้ ข้อมูล เสมือนเป็น คู่มือแนวทางของ การบริหารงานงบประมาณของสถาน ศึกษา	การพิจารณา ประเด็นของ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล การใช้เงิน และผล การดำเนินงาน การตรวจ สอบ ติดตามการใช้เงิน และผล การดำเนิน งานการประเมิน ผลการใช้เงิน และ ผล การดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นที่ ความถูกต้องตาม กฎหมาย และความ มีประสิทธิภาพของ การใช้เงินงบประมาณเพื่อ การพัฒนาผู้เรียน โดยตรง เป็นหลัก

ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาบรรณ)
ตามแนวทางการจัดการความรู้ ด้านงานบุคคล

	การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน	การสร้างองค์ความรู้ ร่วมกันระหว่าง โรงเรียนและชุมชน	การเก็บความรู้ และ นำความรู้ไปใช้ร่วม กันระหว่างโรงเรียน และชุมชน	การประเมินผลร่วม กันระหว่างโรงเรียน และชุมชน
งานบุคคล	การจัดให้มี การประชุมสนทนา อย่างเป็นทางการก่อน การลงมือปฏิบัติ เพื่อ ประเมินองค์ความรู้ และบริบทจริงของ สถานศึกษา และ ชุมชนเกี่ยวกับการ วางแผนอัตรากำลัง และการกำหนด ตำแหน่ง การสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้าง ประสิทธิภาพใน การปฏิบัติราชการ	การสร้างองค์ความรู้ ร่วมกันระหว่าง โรงเรียน และชุมชน เป็นการนำองค์ ความรู้ และบริบท จริงของสถานศึกษา และชุมชน มา กำหนดเป็นองค์ ความรู้เพื่อ การวางแผนอัตร ากำลัง และการ กำหนดตำแหน่ง การสรรหา ซึ่งจะมุ่ง เน้นไปที่การจัดทำ ฐานข้อมูลความรู้ ความสามารถของ บุคลากร ในชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นคลัง ของบุคลากรท้องถิ่น ที่มีปริมาณมากพอที่ จะพัฒนาผู้เรียนใน สถานศึกษาได้อย่าง มีประสิทธิภาพสูงสุด	การนำบุคลากรท้องถิ่นที่มีปริมาณมาก พอที่จะพัฒนาผู้ เรียนในสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มาประชุมสนทนา เพื่อวางแผนของการ จัดการเรียนรู้	ปริมาณ และคุณภาพ ของการวางแผน อัตรากำลังที่สำคัญ คือ ต้องมีความเคารพ ยอมรับ และเชื่อมั่น ในภูมิปัญญา และ องค์ความรู้ของชุมชน ที่สั่งสมมาเป็นวิถีชีวิต และการดำรงชีวิต ของชุมชนว่า เป็นสิ่ง ที่มีค่าและถือเป็น วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ สำคัญที่สุด สิ่งสำคัญ อย่างยิ่งอีกประการ หนึ่งที่ชุมชนจะต้องมี คือ มีระบบคุณค่า ร่วมกันของชุมชนที่ จะเป็นอุดมการณ์ หรือเครื่องมือยึด เหนี่ยวจิตใจ เช่น ศาสนา ระบบ ความเชื่อหรือค่านิยม สำคัญ เช่น การนับถือผู้ใหญ่ เป็นต้น

ตารางที่ 4 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูร์)
ตามแนวทางการจัดการความรู้ ด้านงานทั่วไป

	การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน	การสร้างองค์ความรู้ ร่วมกันระหว่าง โรงเรียนและชุมชน	การเก็บความรู้ และ นำความรู้ไปใช้ร่วม กันระหว่างโรงเรียน และชุมชน	การประเมินผลร่วม กันระหว่างโรงเรียน และชุมชน
งานทั่วไป	การจัดให้มีการประชุมสนทนา อย่างเป็นทางการ เกี่ยวกับการประสาน ส่งเสริมสนับสนุน และ การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ การพัฒนาสถาน ศึกษาให้ใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่าง เหมาะสม	การสร้างสรรค์ รูปแบบในการบริหาร และการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาตาม หลักการบริหารงานที่ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของ งานเป็นหลัก ร่วมกัน ระหว่างผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์ เก่า และผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อให้ ครอบคลุมทุกภารกิจ ของการบริหารงาน ทั่วไป	การนำรูปแบบใน การบริหาร และ การจัดการศึกษาของ สถานศึกษาตามหลัก การบริหารงานที่มุ่ง เน้นผลสัมฤทธิ์ของ งานเป็นหลัก มาจัด เก็บเพื่อความสะดวก ของทุกฝ่ายในการ เรียกดู และเรียกใช้ ข้อมูล ซึ่งประเด็นอยู่ ที่การนำมาทำให้ง่าย ต่อการเข้าถึงข้อมูล ก่อให้เกิดการนำไปสู่ ประสิทธิผลของการ พัฒนาผู้เรียนตาม แนวทางของการ พัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถาน ศึกษา	ความครอบคลุมทุก ภารกิจของ การบริหารงานทั่วไป โดยผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และ ผู้บริหารโรงเรียน ช่วยกันคัดกรอง คุณภาพของรูปแบบ เพื่อให้เกิดความตรง (Validity) และ ความเชื่อถือได้ (Reliability) ส่งผล ให้ผู้เรียนได้รับ การพัฒนา อย่างสูงสุด

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูร์)
ตามแนวทางการจัดการความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ด้านงานบุคคล มาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาด้านงานงบประมาณ ด้านงานวิชาการ และด้านงาน
ทั่วไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า ภารกิจการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูราษฎร์) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านงานวิชาการเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านงานบุคคล ด้านงานงบประมาณ และด้านงานทั่วไป ส่วนกระบวนการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนมาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาด้านเกิดการเก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านเกิดการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน และด้านเกิดการประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนกระบวนการจัดการศึกษา

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในความเป็นจริงของการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูราษฎร์) งานวิชาการ และงานงบประมาณ ยังคงเป็นส่วนสำคัญในระดับต้น ๆ ของภารกิจการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นภารกิจการจัดการศึกษาในรูปแบบใด ก็ตาม สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของจุไรรัตน์ บานปากเกร็ด (2546) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมในการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับความเป็นจริงของการจัดการศึกษาไทย คือ ด้านการบริหารงานวิชาการเรามักจะใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และใช้ทรัพยากรในชุมชนเข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ ส่วนด้านการบริหารงานงบประมาณเรามักทำการระดมทรัพยากรอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณ ทั้งที่ในความเป็นจริง การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป สามารถเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมาก

ดังนั้นรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูราษฎร์) ตามแนวทางการจัดการความรู้ที่ครอบคลุมภารกิจการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการด้านงานงบประมาณด้านงานบุคคล และด้านงานทั่วไป สามารถพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาใน 4 ด้าน คือ 1) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 2) การสร้างองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 3) การเก็บความรู้ และนำความรู้ไปใช้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน และ 4) การประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน จัดเป็นรูปแบบที่ครู และชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional Community Central SBM) โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานคณะกรรมการและคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร โดยการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นการจัดให้มีการประชุมสนทนาอย่างเป็นทางการก่อนการลงมือปฏิบัติ เพื่อประเมินองค์ความรู้ และบริบทจริงของสถานศึกษา และชุมชนเกี่ยวกับการวางแผน อัตรากำลังและ การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ และงานงบประมาณ โดยประเด็นสำคัญ

อยู่ที่ การวางแผนเพื่อแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติให้อยู่ในกรอบของข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ซึ่งบทบาทของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนควรมุ่งเน้นไปที่ การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง และการสรรหาบุคลากรช่วยสอน ทั้งนี้เนื่องจาก จำนวนครูผู้สอนตามอัตรากำลังของทางราชการมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการจริงของ สถานศึกษา

นอกจากนั้น เมื่อนำรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูร์) ตามแนวทางการจัดการความรู้ ไปทำการทดลองใช้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานบุคคลมาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาด้านงานงบประมาณ ด้านงานวิชาการ และด้านงานทั่วไป สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 14-15) ที่ว่า ต้องทำการพัฒนาบุคลากร ที่มงานในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการกระจายอำนาจ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชน โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ให้เข้าใจในหลักการและวิธีการของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษาใหม่ ต้องกระจายอำนาจ การตัดสินใจ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางการศึกษา สนับสนุนกิจกรรมการศึกษา การจัดทำหลักสูตรและ ติดตามผลการศึกษา เป็นต้น ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคล และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า สมาคม ผู้ปกครอง และครู ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักว่า ความสำเร็จของการจัดการศึกษาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานที่กำหนด ให้ความสำคัญกับครูผู้สอนในการตัดสินใจหรือร่วมคิดในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ เป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความสามารถเป็น ผู้นำทางวิชาการ เป็นนักประสานในการสร้างความสัมพันธ์ อันดีกับชุมชน รวมทั้งมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองอนาคตของโรงเรียนได้ตรงความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนา และส่งเสริมเครือข่ายผู้ปกครอง ชมรม สมาคมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สถานศึกษา ตามที่ปรากฏในรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูร์) ตามแนวทางการจัดการความรู้
2. ควรมีการนำประสิทธิผลการพัฒนาผู้เรียนเข้ามาเป็นตัวแปรร่วมในการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาที่เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดตามบริบทของการพัฒนาผู้เรียน
3. โรงเรียนชุมชนบ้านดอนจิก (จรรยาราชูร์) ควรจัดทำซอฟต์แวร์การจัดการศึกษา ตามแนวทางการจัดการความรู้ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- จุไรรัตน์ บานบ้านเกร็ด. (2546). **ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศีษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นฤมล พุกขศิลป์พัชรา หาญเจริญกิจ. (2543). “การจัดการความรู้ Knowledge Management.” **รังสิตสารสนเทศ**. 6(1): 60-71, มกราคม-มิถุนายน.
- ภราดร จินดาวงศ์. (2549). **การจัดการความรู้ (KM : Knowledge management the experience)**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **การประเมินความพร้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). (2552). **สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษารอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553)**. <http://www.onesqa.or.th/th/home/index.php>. เข้าถึงวันที่ 11 สิงหาคม 2557
- Davenport, T. and Prusak, L. (1998). **Working Knowledge: New Organization Manage What They Know**. Boston: Harvard Business School Press.
- Garvin, D. (1994). **Building Learning Organization**. Harvard Business Review. 3(5) : 78-91, July-August.
- Takeuchi, H. and Nonaka, I. (2000). “Classic Work : Theory of Organizational Knowledge Creation.” **Knowledge Management : Classic and Contemporary Works**. Morey, Daryl; et al. pp139 - 182. London : The MIT Press.
- _____. (2004). **Hitosubashi on Knowledge Management**. Singapore: Saik Wah Press.

รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนบ้านโนนขาม

THE QUALITY ADMINISTRATIVE APPROACH FOR EFFECTIVE OPERATIONS IN BANNONKAM SCHOOL.

กรรณิการ์ เนียมชัยภูมิ¹

บทคัดย่อ

รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและดำเนินการตามรูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน และความเป็นไปได้ของการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
2. ได้รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ที่เป็นชุดของการถ่ายทอดการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ที่สอดคล้องกับการนำองค์การ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นนักเรียนและชุมชน การจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากรการจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ
3. รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม สร้างให้เกิดประสิทธิผลของการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากล คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสามารถสะท้อนผลได้จากการมีผลงานนักเรียนที่ได้รับรางวัล มีโครงการที่ประสบความสำเร็จ มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยในระดับคุณภาพ ดีมาก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับคุณภาพดี และมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยระดับคุณภาพดีมาก และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับคุณภาพดี

คำสำคัญ : การจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากล ประสิทธิภาพ

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนขาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

Abstract

This research titled “The Quality Administrative Approach For Effective Operations In Bannongkam School” has the object to develop the quality administrative approach for effective operations in Bannongkam school and to evaluate it. This is a mixed method research, inclusive of both quantitative and qualitative approaches.

Research results are as follows:

Overall, the quality administrative for effective operations in Bannongkam school was found to be high on the scale.

The quality administrative approach for effective operations in Bannongkam school were determined. Called Quality patterns.

The overall effectiveness of the operations in bannongkam school was at the highest level.

Keywords : Quality Administrative, Effective Operations

บทนำ

การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อบ่มบ่มมาตรฐานสากล ถือว่าเป็นการปรับตัวทางด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นโลกาภิวัตน์ที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด (Buasri, 2002: 53 - 55) โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การทางการศึกษา เช่น ในกรณีของโรงเรียนบ้านโนนขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งปัจจุบันได้มีการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นต้นแบบของโรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อดำเนินการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อมสามารถให้บริการ ทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และเอื้อต่อการจัดปฐมนิเทศและการศึกษาพิเศษ ตลอดจนเป็นศูนย์รวม หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของมีความเชื่อมั่น ศรัทธาและส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน ดังกล่าว นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง การสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรม อันเป็นประโยชน์ เพื่อบริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชน ได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลที่ว่า “โรงเรียนน่าอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจใช้ประโยชน์ร่วมกัน”(กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 :

ออนไลน์) จึงเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียนบ้านโนนขามที่ต้องปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างรวดเร็วทั้งระบบ เพื่อสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนขามให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาภายใต้กรอบการพัฒนาคุณภาพนักเรียนยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และที่สำคัญพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ให้สังคมได้รับรู้อย่างชัดเจน และมี ส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553 : ออนไลน์) สอดคล้องกับจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 2) ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยยกระดับโรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อมสู่โรงเรียนดีมาตรฐานสากล

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนขาม สามารถดำเนินไปได้อย่างสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ 4 เป้าหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553 : ออนไลน์) ตามภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบลที่ว่า “โรงเรียนน่าอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจใช้ประโยชน์ร่วมกัน”(กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : ออนไลน์) ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จึงได้วิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ทั้งนี้เพื่อมุ่งการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนบ้านโนนขามสู่มาตรฐานระดับสากลต่อไป

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. ประสิทธิผลของการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนบ้านโนนขาม มีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและดำเนินการตามรูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากล ที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม

ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการวิเคราะห์สภาพ และองค์ประกอบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 17 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านโนนขาม จำนวน 74 คน รวมทั้งหมด 100 คน
2. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการสัมภาษณ์การจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 10 คน
3. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 17 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนขาม ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับรายละเอียดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และรายละเอียดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตามโครงสร้าง ความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ใน 7 ด้าน ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นนักเรียนและชุมชน 4) การจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา

รูปแบบ หมายถึง ชุดของการถ่ายทอดการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ที่สอดคล้องกับการนำองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นนักเรียนและชุมชน การจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

ประสิทธิผล หมายถึง ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนขามที่เกิดจากรูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขามผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนขาม ได้แก่ ผลงานนักเรียนและรางวัลที่ได้ โครงการที่ประสบความสำเร็จ ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และผลการประเมินคุณภาพภายนอก

หลักการ แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management : TQM) แนวคิดเรื่องคุณภาพส่วนมากเกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพโดยรวม (TQM) ซึ่งได้รับแนวคิดจากทางอุตสาหกรรมแต่กลับมีความสำคัญทางด้านการศึกษาในฮ่องกงและมีความเหมาะสมบางส่วนในภาคการศึกษาของอังกฤษ (Bush and Coleman, 2000 : 60) Total Quality Management (TQM) มีชื่อเรียกเป็นภาษาไทยมากมาย ได้แก่ การบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ (ตามราชบัณฑิตยสถาน) การบริหารคุณภาพโดยรวม การบริหารคุณภาพโดยองค์รวม การบริหารคุณภาพที่ทุกคนมีส่วนร่วมการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรหรือเรียกทับศัพท์ว่าทีคิวเอ็ม (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2543 : 47) ในยุคของการแข่งขันเชิงคุณภาพดังเช่นปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ได้พัฒนาหลักการบริหารที่นาสนใจของตนเองขึ้นมา ดังกรณีหลักการบริหารคุณภาพโดยรวมที่นิยมเรียกกันสั้น ๆ ว่า ทีคิวเอ็ม (TQM) วิโรจน์ สารรัตน์ (2542 : 27) กล่าวว่า TQM เป็นหลักการหนึ่งที่ได้รับการพัฒนา ขึ้นเพื่อใช้ในการบริหาร โดยมุ่งให้ความสำคัญไปที่ความรับผิดชอบต่อการผลิตหรือการให้บริการที่มีคุณภาพ รวมทั้งการกระตุ้นให้แต่ละฝ่ายมุ่งพัฒนาคุณภาพของงานร่วมกัน มีพันธะผูกพันกับองค์การ การบูรณาการ ความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การและการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทุกคนจะต้องร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง หัวหน้างาน ไปจนถึงพนักงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เน้นในระดับพนักงาน (วิโรจน์ สารรัตน์, 2542 : 27; วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2543 : 47)

แนวคิดเรื่องคุณภาพส่วนมากเกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพโดยรวม (TQM) ซึ่งได้รับแนวคิดจากทางอุตสาหกรรมแต่กลับมีความสำคัญทางด้านการศึกษาในฮ่องกงและมีความเหมาะสมบางส่วน ในภาคการศึกษาของอังกฤษ (Bush and Coleman, 2000 : 60) Total Quality Management (TQM) มีชื่อเรียกเป็นภาษาไทยมากมาย ได้แก่ การบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ (ตามราชบัณฑิตยสถาน) การบริหารคุณภาพโดยรวม การบริหารคุณภาพ โดยองค์รวม การบริหารคุณภาพ ที่ทุกคนมีส่วนร่วมการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรหรือเรียกทับศัพท์ว่า ทีคิวเอ็ม (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2543 : 47)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กิจกรรมการวิจัย

1.1 วิเคราะห์สภาพ และองค์ประกอบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนบ้านโนนขาม

1.2 สัมภาษณ์การจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา

1.3 ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม

1.4 ดำเนินการตามรูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม เป็นระยะเวลา 2 ปีการศึกษา คือ เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 – 2556

1.5 ประเมินประสิทธิผลของการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนบ้านโนนขาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์สภาพ และองค์ประกอบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐาน สากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม

2.2 แบบสัมภาษณ์การจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา

2.3 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์สภาพ และองค์ประกอบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม กับบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนขาม และรอรับกลับคืนมาทั้งหมด

3.2 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์การจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา กับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 10 คน ด้วยตนเองในช่วงเดือนกันยายน 2555

3.3 ผู้วิจัยทำการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 17 คน เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

4.2 วิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ด้วยวิธี Principal-Component Analysis (PC) ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean)

และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้วิธีหมุนแกนออร์ทogonal แบบวาริแมกซ์ (Varimax Orthogonal) สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกตัวแปรสำคัญของแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficients) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไปเท่านั้น

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำเสนอในรูปของตาราง

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม จากผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นทำการสรุปและนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์สภาพ และองค์ประกอบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม และผลการสัมภาษณ์การจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา มาทำการสรุปเป็นประเด็นสำคัญ เพื่อจัดทำรูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ดังนี้ 1) ด้านการนำองค์การ คือ สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการศึกษา และสร้างให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสากล 2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ คือ การผลักดันโครงการ/กิจกรรมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับอย่างเป็นมาตรฐานสากล 3) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและชุมชน คือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษากับกลุ่มนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชน เพื่อสร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาภายใต้กรอบบริบทของความเป็นสากล 4) ด้านการจัดการความรู้ คือ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นพลวัตแห่งการเรียนรู้ให้เกิดการหมุนวนของเกลียวความรู้ได้อย่างต่อเนื่องให้เกิดการเชื่อมโยง และประยุกต์ใช้ ได้จริง 5) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร คือ ส่งเสริมให้ครูทุกคนได้รับการพัฒนาตนเองทุกด้านให้มีความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ และ

ทักษะที่จำเป็นภายใต้กรอบบริบทของ ความเป็นสากล 6) ด้านการจัดการกระบวนการ คือ จัดทำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานสากลเพื่อให้สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพภายใต้กรอบบริบทของความเป็นสากล 7) ด้านผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา คือ กำหนดการควบคุมผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของ การจัดการศึกษาภายใต้กรอบบริบทของความเป็นสากล ซึ่งสามารถพัฒนารูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ได้ดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

ความรู้คู่คุณธรรม นำเทคโนโลยี มีพลานามัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม พร้อมใจทุกองค์การ เพียบพร้อมวัฒนธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานสากล

1.2 พันธกิจ (Mission)

1.2.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึก และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ และมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1.2.2 สร้างความเสมอภาค และเพิ่มโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนา ภายใต้กรอบบริบทของความเป็นสากล

1.2.3 จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล โดยเป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการสื่อสาร

1.2.4 สนับสนุนส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสร้างองค์กร แห่งการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นพลวัตแห่งการเรียนรู้ให้เกิดการหมุนวนของเกลียวความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ให้เกิดการเชื่อมโยง และประยุกต์ใช้ได้จริง

1.2.5 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และจัดทำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพภายใต้กรอบบริบทของความเป็นสากล

1.2.6 ส่งเสริมให้ครูทุกคนได้รับการพัฒนาตนเองทุกด้านให้มีความรู้และทักษะในการจัด การเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นภายใต้กรอบบริบทของความเป็นสากล

1.2.7 กำหนดการควบคุมผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

1.3 เป้าหมาย (Goal)

1.3.1 นักเรียนทุกคน มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ และมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.2 จัดการเรียนร่วม ช่วยเหลือให้กับเด็กนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พิการ 9 ประเภท

1.3.3 ผู้ปกครองชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกด้านเพื่อเพิ่มโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาภายใต้กรอบบริบทของความเป็นสากล

1.3.4 นักเรียนทุกคนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามมาตรฐานสากล รักการเรียนรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้

1.3.5 ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มุ่งมั่นสร้างระบบคุณภาพ ให้ผลผลิต ได้มาตรฐาน

1.3.6 ครูทุกคนได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองทุกด้าน ใช้แผนการสอนเป็นเครื่องมือ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นภายใต้กรอบบริบทของความเป็นสากล

1.3.7 จัดการสถานที่ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน จัดระเบียบสถานศึกษา ให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ มั่นคงปลอดภัย มีสุขอนามัยที่ดี และปราศจากอบายมุข

1.3.8 มีแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรมทางการศึกษาสมัยใหม่ที่เอื้อและ ส่งเสริมต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นพลวัตแห่งการเรียนรู้ให้เกิด การหมุนวนของเกลียวความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ให้เกิดการเชื่อมโยง และประยุกต์ใช้ได้จริง

1.4 กลยุทธ์ (Strategy)

1.4.1 ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย ความสามัคคีในสันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.2 สร้างความเสมอภาค และเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4.3 พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับอย่างเป็นระบบเน้นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามมาตรฐานสากล

1.4.4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจ ทางการศึกษาหลักกบิล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และความร่วมมือกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

1.4.5 พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียน การสอนได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

1.4.6 จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัด การเรียนรู้ของนักเรียน

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ

กลยุทธ์ที่ 1 ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิต ประชาธิปไตยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่นักเรียนทุกคน

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1.1 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	1) ร้อยละของนักเรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มีจิตสำนึกความเป็นไทย 3) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม 4) ร้อยละของสถานศึกษาที่นักเรียนผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
1.2 วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1) ร้อยละของนักเรียน ได้รับการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตที่มีคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอ

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง	1) ร้อยละอัตราการเข้าเรียนชั้น 2) ร้อยละการออกกลางคัน 3) ร้อยละการศึกษาต่อ 4) ร้อยละของผู้เรียนที่จบการศึกษาภายในเวลาที่หลักสูตรกำหนด

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับอย่างเป็นระบบเน้นการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามมาตรฐานสากล

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
นักเรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา	1) ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระหลักเพิ่มขึ้น 2) ร้อยละของสถานศึกษาที่ผ่านการการรับรองมาตรฐาน 3) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดระบบบริหารจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ร้อยละของนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาหลักกบิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
โรงเรียนมีการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา	1) ร้อยละการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
โรงเรียนมีการส่งเสริม พัฒนา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียน การสอนได้อย่างมีคุณภาพตาม มาตรฐานสากล	1) ร้อยละของครู และบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถจัดการเรียน การสอนได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

กลยุทธ์ที่ 6 จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัด การเรียนรู้ของนักเรียน

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้เอื้อ ต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน	1) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ ภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อของ นักเรียน

2. รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้าน โนนขาม สร้างให้เกิดประสิทธิผลของการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากล คือ นักเรียนได้รับการ พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสามารถสะท้อนผลได้จากการมีผลงานนักเรียนที่ได้รับรางวัลมี โครงการที่ประสบความสำเร็จ มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยใน ระดับคุณภาพ ดีมาก มีค่าเฉลี่ย 94.80 ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในระดับคุณภาพ ดี มีค่าเฉลี่ย 86.48 และมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาปฐมวัยระดับคุณภาพดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 90.62 ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับ คุณภาพดี โดยมีค่าเฉลี่ย 85.69

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ส่งผลให้ได้รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ที่เป็นชุดของการถ่ายทอดการจัดการคุณภาพตามมาตรฐาน สากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากล ซึ่งนำลงสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียนบ้านโนนขาม ผ่านทางการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ ที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนขาม ให้สามารถก้าวสู่การจัดการศึกษาเพื่อรองรับคุณภาพตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับรายงานของ HKU Reports (2003 : Online) ที่ให้ความสำคัญของการประกันคุณภาพในการพัฒนา กระบวนการบริหารและการจัดการอย่างต่อเนื่องปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานการจัดสภาพการเรียนรู้การสอน ปรับปรุงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของโรงเรียนสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ระบบเดินไปถึงเป้าหมายของการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลได้ จะขึ้นอยู่กับ การสร้างวิสัยทัศน์โรงเรียน บ้านโนนขามให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วม จากนั้นนำมาแบ่งปันรับฟังซึ่งกัน และกันเกี่ยวกับสิ่งที่อยากจะทำ ในการจัดการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาทุกคนจึงประสานพลังมุ่งมั่น ที่จะทำให้วิสัยทัศน์ของ การจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากล เป็นจริง โดยการสร้างความมุ่งมั่น หรือการสร้างพันธกิจให้ได้ตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับผลการวิจัยของสอดคล้องกับผล การศึกษาวิจัยของสตีเฟนส์ (Stevens, 2003 : Online) ที่พบว่าผู้ปกครองอยากให้มีการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินการในหลายขอบข่ายงานของโรงเรียน ได้แก่ ระบบการติดต่อสื่อสาร หลักสูตร การวางแผนการพัฒนาของโรงเรียนและระบบการจัดการ ซึ่งตรงตามการดำเนินการขององค์ประกอบ หลักของระบบ มัลลาคอม บัลดริจ ในกระบวนการปรับปรุงให้โรงเรียนสู่ผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม ควรมีการนำลงสู่การปฏิบัติและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะนักเรียนทุกคนจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 คือ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิดมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
2. ควรกล่าวถึงบทบาทของเครือข่าย และภาคีทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนขาม ที่ต้องดำเนินการตามรูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม

3. ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนบ้านโนนขามเพื่อรองรับการใช้รูปแบบการจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านโนนขาม

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2543). คุณภาพคือการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เอเชียเพรส.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). รายงานการติดตามผลการพัฒนายกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). สารสำคัญการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561). <http://chusak.igetweb.com/index.php.518285>. /เข้าถึงวันที่ 8 มิถุนายน 2557
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2554). มัธยมศึกษายุคใหม่สู่มาตรฐานสากล 2561. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). รายละเอียดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). <http://www.onesqa.or.th/onesqa/th/home/index.php>. /เข้าถึงวันที่ 8 มิถุนายน 2557
- Buasri, S. (2002). A Philosophy of Education for Thailand: the Confluence of **Buddhism And Democracy**. Bangkok. Printing House of Thammasat University.
- Hoy, w.k. and Miskel, C.G. 2001. **Education/ Administration Theory**. Research and Prattice. 6th New York : MC Graw_Hill.

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

The Economics Project-based Learning Approach for Napeangsawangwittayanukul Grade 9 towards Asean Economics Community

นิเวศน์ เสมอพิทักษ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 12) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 3) ประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับสภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านการสร้างความรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการเก็บความรู้ ตามลำดับ

2. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่ประกอบไปด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหา การกำหนดสภาพแวดล้อม การกำหนดบทบาทผู้สอน การกำหนดบทบาทผู้เรียน การเลือกสื่อการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

3. ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า

3.1 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การนำเสนอโครงงานโครงงาน โดยรวมอยู่ในระดับดี

¹ โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

- 3.2 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ขณะดำเนินการโครงการโดยรวมอยู่ในระดับดี
- 3.3 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การนำเสนอโครงการโดยรวมอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Abstract

This research aimed to 1) study the state of economics project-based learning approach for Sakonnakhon Primary Educational Service Area Office I school towards Asean Economics Community 2) develop the economics project-based learning approach for Napeangsawangwittayanukul Grade 9 towards Asean Economics Community and 3) evaluate students' learning achievement

The findings revealed the following :

Overall, the state of economics project-based learning approach for Sakonnakhon Primary Educational Service Area Office I school towards Asean Economics Community was found to be high on the scale.

The economics project-based learning approach for Napeangsawangwittayanukul Grade 9 towards Asean Economics Community were determined objective, content, context, teacher and student roles, innovation, learning technic, and evaluation.

All students had a high learning achievement.

Keywords : Project-based Learning Approach, Asean Economics Community

บทนำ

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เนื่องจาก การศึกษาเป็นรากฐานในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มของกระบวนทัศน์หรือฐานคิดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ในปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควรมุ่งเน้นในสองประเด็น คือ ประเด็นแรก พัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้กรอบการเรียนรู้กว้างขวางมากขึ้น เป็น สมรรถนะพลเมืองอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ ประเด็นที่สอง พัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้ ผู้เรียนสามารถเข้าถึง ICT และ E-Learning ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ที่สำคัญ ที่จะจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองกระบวนการทัศน์หรือฐานคิดของ การจัดการเรียนรู้ดังกล่าว

ส่งผลให้ผู้วิจัย ในฐานะที่เป็นผู้สอนสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการแก้ปัญหาที่สำคัญต้องรองรับบริบทของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนร่วมด้วย โดยผู้วิจัยให้ความสนใจ ได้แก่ การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ (Project - based Learning) เหตุเพราะ การเรียนรู้แบบโครงการมีความเหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก 1) มีพื้นฐานมาจากปรัชญาการศึกษาแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) สนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนโดยผ่านการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นอย่างกว้างขวางระหว่างผู้เรียน และ 3) ทำให้ผู้เรียนได้สร้างผลงานในลักษณะที่เป็นรูปธรรมขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นในสิ่งที่ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และการกระทำต่าง ๆ จากการจัดการเรียนรู้ (ลัดดา ภูเกียรติ, 2544) ส่งผลให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง ชุดของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่ประกอบไปด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหา การกำหนดสภาพแวดล้อม การกำหนดบทบาทผู้สอน การกำหนดบทบาทผู้เรียน การเลือกสื่อการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

การจัดเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อนำไปสู่ การค้นหาคำตอบและให้ผู้เรียนได้สร้างผลงานในลักษณะที่เป็นรูปธรรมขึ้นมา เพื่อแสดงให้เห็นในสิ่งที่ผู้เรียนได้เกิด การเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หมายถึง ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานตามหัวข้อที่ประเมิน คือ ประเมินการนำเสนอโครงร่างโครงงาน ประเมินขณะดำเนินการโครงงาน และประเมิน การนำเสนอโครงงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบโครงงาน

กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน มีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษอยู่หลายคำ ได้แก่ Project Work, Project Method, Project Approach, Project Portfolio, Project-Based Learning, Project-Based Instruction และได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย และคำจำกัดความของกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงงาน ดังนี้

Kuamoo (2004) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานมีคุณสมบัติเป็นกิจกรรม การเรียนรู้แบบสหวิทยาการเรียนรู้ (Interdisciplinary learning) ที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการศึกษา เนื้อหา มีความสัมพันธ์กัน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการสำรวจจาก บริบทของสภาพจริง สามารถทดลอง เปิดโอกาสให้แก้ปัญหา มีการสื่อสารภายในกลุ่มเพื่อให้เกิด การยอมรับและการเสริมแรงด้วยผลงาน

Hargis (2005) การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นวิธีการที่ผู้สอนเชื่อมโยงผู้เรียนเข้ากับ การค้นพบ จากคำถาม ข้อเสนอแนะตามความสนใจ โดยที่ผู้เรียนสามารถค้นพบคำตอบโดยใช้การคิด

กระบวนการสืบสวนสอบสวน การค้นหา และการเรียนรู้แบบร่วมมือกับกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน จะต้องทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นว่าสิ่งที่ได้ ศึกษาและเรียนไปนั้นมีประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนอย่างไร สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ความรู้อื่น ๆ ได้หรือไม่ ได้โดยวิธีใด โดย ครูจะต้องสอน ให้ผู้เรียนเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถพัฒนาความคิดของตนเอง ได้ ก็ต่อเมื่อตอบคำถามของตนเองได้ และสามารถตอบคำถามคนอื่นได้

ลัดดา ภูเกียรติ (2544) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นกิจกรรมที่ นักการศึกษาหลายคนยอมรับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนในทุกระดับการศึกษาทั้งระดับ ประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ควรจะต้องนำไปใช้ เป็นกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะกิจกรรมโครง

งานเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เป็นอย่างดี สามารถประยุกต์กับ การจัดการเรียนรู้ทุกสาระการเรียนรู้ โครงการเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนา เด็กยุคใหม่ที่อยู่ในสังคมแหล่งข่าวสารข้อมูลที่หลากหลาย และมากมายซึ่งต้องมีความสามารถในการเลือกสรรให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับระดับ และวัยของผู้เรียนเอง รวมถึงความสามารถที่จะนำ ความรู้เหล่านั้น มาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี สามารถปฏิรูปเด็กยุคใหม่ในสังคมไทยให้ รู้จักสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ที่เรียกว่าการศึกษาตลอดชีวิต

โดยสรุป กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียน โดยการบูรณาการสาระความรู้ต่าง ๆ ที่อยากรู้ให้เอื้อต่อกัน หรือร่วมกันสร้างเสริม ความคิด ความเข้าใจ ความตระหนัก ทั้งด้านสาระ และคุณค่าต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนโดยอาศัยทักษะ ทางปัญญาหลาย ๆ ด้าน ทั้งที่เป็นทักษะขั้นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ทักษะขั้นสูงที่จำเป็นใน การคิดอย่างสร้างสรรค์ และมีวิจารณญาณ เป็นต้น การจัดการเรียนรู้แบบโครงการจึงเป็นการปรับ เปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเน้นตัวผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำรวมถึงการให้กำลังใจ การนำแนวคิด วิธีการ และ แนวทางในการทำโครงการไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในทางสร้างสรรค์และเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และตลอดชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย

- 1.1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
- 1.2 สัมภาษณ์เชิงลึกปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
- 1.3 สัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 3 เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 1.4 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 1.5 ทดลองใช้ และประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสาระเศรษฐศาสตร์ชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย และผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล ปีการศึกษา 2556 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2.2 ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้แก่ ครูผู้สอนสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวนโรงเรียนละ 1 คน

2.3 ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการสัมภาษณ์เชิงลึกปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้แก่ ครูผู้สอนสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.4 ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการสัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมศึกษา หรือด้านเศรษฐศาสตร์วิทย์ฐานะเชี่ยวชาญ หรือระดับรองศาสตราจารย์ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.5 ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมศึกษา หรือด้านเศรษฐศาสตร์วิทย์ฐานะเชี่ยวชาญ หรือระดับรองศาสตราจารย์ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับสภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านการสร้างความรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการเก็บความรู้ ตามลำดับ ส่วนปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ด้านขั้นตอน

การเรียนรู้ พบว่า มีปัญหาในเรื่องของการเรียนรู้ที่ได้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานยังไม่ได้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะทางความคิดของผู้เรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนรู้ พบว่า อุปกรณ์ที่ใช้กับการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีลักษณะเป็นการป้อนความรู้ และไม่ได้อื้อต่อการให้ผู้เรียนใช้ทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ด้านการประเมินผล พบว่า มีปัญหาในเรื่องของการวัดผลการเรียนรู้แบบโครงงานที่เน้นเพียงการทำแบบทดสอบชนิดเลือกตอบเพื่อวัดความจำ จึงไม่สามารถสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนได้ทั้งหมด ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ไม่มีความกระตือรือร้นในการค้นหาความรู้ด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์

2. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่ประกอบไปด้วย

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์

2.1.1 อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในการแทรกแซงตลาด

2.1.2 แสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ

2.1.3 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.4 อภิปรายบทบาทความสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.2 การกำหนดเนื้อหา

เนื้อหาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ 1) รัฐบาลและการแทรกแซงตลาด 2) เศรษฐกิจพอเพียง 3) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.3 การกำหนดสภาพแวดล้อม

กำหนดสภาพแวดล้อมทางการเรียนเพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นำไปสู่การค้นหาคำตอบและให้ผู้เรียนได้สร้างผลงานในลักษณะที่เป็นรูปธรรมขึ้นมา เพื่อแสดงให้เห็นในสิ่งที่ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ได้แก่ โรงเรียน สถานที่ราชการในชุมชนและผู้รู้ในชุมชน และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ดังกล่าว จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 การกำหนดบทบาทผู้สอน

2.4.1 ศึกษาและทำความเข้าใจองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานให้ชัดเจน

2.4.2 ค้นคว้าเพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สารสนเทศศาสตร์ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ 1) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2) กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ 3) เศรษฐกิจพอเพียง

2.4.3 เตรียมการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้า เตรียมสถานที่ ตลอดจนสื่อการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนจัดการเรียนรู้

2.4.4 เตรียมแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

2.4.5 ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เรียบร้อยทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง

2.4.6 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหา

2.4.7 ชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทของผู้เรียน

2.4.8 การจัดการเรียนรู้

2.4.9 ขณะที่จัดการเรียนรู้ ครูควรดูแลอย่างทั่วถึงในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าใจกิจกรรมต่าง ๆ ครูควรให้คำแนะนำ แต่ต้องพยายามให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุด

2.4.10 ถ้าหากผู้เรียนคนใดขาดเรียน ครูควรให้ผู้เรียนคนนั้นเรียนรู้อย่างเป็นรายบุคคล

2.4.11 ควรสรุปผลการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะไว้ด้วย

2.5 การกำหนดบทบาทผู้เรียน

2.5.1 ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจให้แล้วเสร็จตามเวลา โดยไม่ชวนเพื่อนคุยหรือเล่น

2.5.2 ตั้งใจฟังคำแนะนำ คำสั่งที่ซับซ้อน และปฏิบัติตาม

2.5.3 สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ทำโครงงาน

2.5.4 ขอความรู้และประสบการณ์จากเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องที่ทำโครงงาน

2.5.5 นำผลจากการพูดคุย และการสัมภาษณ์เรื่องเกี่ยวกับการทำโครงงาน มาทำการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้

2.5.6 นำข้อสรุปจากโครงงานมานำเสนอเพื่อร่วมกันหาแนวทางต่อยอดความรู้เป็นโครงงานใหม่ ๆ เก็บไว้เพื่อศึกษาต่อไป

2.5.7 จัดทำเป็นแผนที่ความรู้ (Mapping) ในสิ่งที่เกี่ยวข้องข้อสรุปจากโครงงานเพื่อประโยชน์ในการนำความรู้มาใช้ในการชีวิตประจำวัน

2.5.8 ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงความรู้และความเข้าใจจากข้อสรุปที่ได้จากการทำโครงการงาน

2.5.9 นำข้อสรุปจากโครงการงานออกมาใช้เพื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่

2.5.10 ประยุกต์ใช้แผนที่ความรู้ในบริบทของท้องถิ่นที่สอดคล้องกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

2.6 การเลือกสื่อการเรียนรู้

2.6.1 เลือกสื่อที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ร่วมกัน เช่น ข่าว เป็นต้น

2.6.2 เลือกสื่อที่เอื้อต่อการใช้ทักษะการฟัง การดู และการพูด เพื่อตีประสบการณ์เดิมของผู้เรียนออกมา เพื่อให้เกิดกระบวนการถ่ายโยงความรู้ระหว่างประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่

2.7 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

การสอนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

2.7.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบด้วย การตรวจสอบประสบการณ์เดิมและการเร้าความสนใจ

2.7.2 ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) การสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ทำโครงการงาน

2) การขอความรู้และประสบการณ์จากเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นเกี่ยวกับ เรื่องที่ทำโครงการงาน

3) การนำผลจากการพูดคุย และการสัมภาษณ์เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการมาทำการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้

4) การนำข้อสรุปจากโครงการมานำเสนอเพื่อร่วมกันหาแนวทางต่อยอดความรู้เป็นโครงการใหม่ ๆ เก็บไว้เพื่อศึกษาต่อไป

5) การจัดทำเป็นแผนที่ความรู้ (Mapping) ในสิ่งที่เกี่ยวข้องข้อกับข้อสรุปจากโครงการ เพื่อประโยชน์ในการนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน

6) การใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงความรู้และความเข้าใจจากข้อสรุปที่ได้ จากการทำโครงการงาน

7) การนำข้อสรุปจากโครงการงานออกมาใช้เพื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่

8) การประยุกต์ใช้แผนที่ความรู้ในบริบทของท้องถิ่นที่สอดคล้องกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

2.7.3 ขั้นประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินการนำเสนอโครงร่างโครงการ การประเมิน ขณะดำเนินการโครงการ การประเมินการนำเสนอโครงการ

3. ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า

3.1 ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล ปีการศึกษา 2556 จำนวน 24 คน มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การนำเสนอโครงร่างโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับการนำเสนอโครงร่างโครงการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยใน 3 ลำดับ คือ ความสอดคล้องกับประเด็นปัญหาของชุมชน และสังคม การนำเสนอโครงร่างโครงการในเวลาที่กำหนด และความเป็นไปได้ในการได้องค์ความรู้ใหม่ จากการทำโครงการ ตามลำดับ

3.2 ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล ปีการศึกษา 2556 จำนวน 24 คน มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ขณะดำเนินการโครงการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับการดำเนินการโครงการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ใน 3 ลำดับ คือ การแบ่งหน้าที่ให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการปฏิบัติโครงการทุกขั้นตอน ผลที่ได้จากโครงการสอดคล้องกับหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง และครอบคลุมของกระบวนการจัดทำโครงการ ตามลำดับ

3.3 ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล ปีการศึกษา 2556 จำนวน 24 คน มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การนำเสนอโครงการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับการนำเสนอโครงการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ใน 3 ลำดับ คือ การนำเสนอโครงการแสดงออกถึงการสรุปความรู้ในรูปแบบของคำพูด แล้วจดบันทึก หรือทำแผนที่ความคิดเก็บไว้เพื่อนำเสนอ การนำเสนอโครงการแสดงออกถึงการพูดเพื่อถ่ายทอดความรู้ระหว่างประสบการณ์เดิม และประสบการณ์ใหม่ และขณะพูดเพื่อนำเสนอโครงการมีการสบตา ผู้ฟังอย่างเป็นธรรมชาติ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับสภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงการด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านการสร้างความรู้ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการเก็บความรู้ ตามลำดับ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการหลงประเด็นใน การจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่มักเป็นไปเพื่อการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้มากกว่า การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเก็บความรู้ ขัดแย้งกับ ลัดดา ภูเกียรติ (2544)

Kuamoo (2004) Hargis (2005) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยการบูรณาการสาระความรู้ต่าง ๆ ที่อยากรู้ ให้เอื้อต่อกัน หรือร่วมกันสร้างเสริมความคิด ความเข้าใจ ความตระหนัก ทั้งด้านสาระและคุณค่าต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนโดยอาศัยทักษะทางปัญญาหลาย ๆ ด้าน ทั้งที่เป็นทักษะขั้นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ทักษะขั้นสูงที่จำเป็นในการคิดอย่างสร้างสรรค์ และมีวิจารณญาณ เป็นต้น สาเหตุอาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ครูผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเป็นอย่างดี และตัวผู้เรียนเองก็ต้องมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนรู้พอสมควร ประกอบกับผู้เรียนต้องสามารถเรียนรู้แบบนำตนเองในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้ ซึ่งที่กล่าวมายังไม่นับรวมปัญหาพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ค่อยได้เน้นในเรื่องของทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนเท่าที่ควร เพราะถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่อิงกับความเป็นเหตุเป็นผลทางวิทยาศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากการมุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มักเน้นไปที่ข้อสอบแบบตัวเลือก ซึ่งง่ายต่อการตรวจ และง่ายต่อการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น แต่ปิดกั้น การตอบคำถามที่ควรให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดเห็น หรือปิดกั้นบทวิเคราะห์ของผู้เรียน สอดคล้องกับทฤษฎีของนักจิตวิทยาคนสำคัญในกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) คือ Maslow Rogers Combs Knowles Faire Illich และ Neil ที่ว่า หากมีอิสระและเสรีภาพก็สามารถนำไปสู่การพัฒนาความเข้าใจตนเอง (Self - actualization) (ทศนา แหมมณี, 2551)

จากที่ผู้วิจัยกล่าวไปแล้วข้างต้น ส่งผลให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายใต้กรอบของเนื้อหา คือ 1) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2) กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ 3) เศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของวรารณ ตระกูลสถิตย์ (2554) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเรียนรู้เป็นทีม ประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กิจกรรมโครงงานที่นักศึกษาใช้มากที่สุดในทุกองค์ประกอบ คือการสนทนา รองลงมาคือการใช้เว็บบอร์ด และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ สามารถนำแนวทางของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ไปปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิผลสูงสุดต่อไป
2. ผู้เรียนสามารถนำแนวทางการสร้างความรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเพียงสว่างวิทยานุกูล เพื่อรองรับการเป็นประชาคม

เศรษฐกิจอาเซียน คือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ เก็บความรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระอื่น ๆ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีกรอบในการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง

3. การวิจัยครั้งนี้ไม่มีการทดสอบความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียน เนื่องจากมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจึงควรวัดผลความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาตามสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในตอนปลายภาคร่วมด้วย

บรรณานุกรม

- ทิตินา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2544). โครงการเพื่อการเรียนรู้: หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2554). การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ปรินูญานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hargis, J. "Collaboration, Community and Project-Based Learning - Does It Still Work Online?." **Instructional Media**. Vol.32(2), 2005.
- Kuamoo, Michelle. "Project-Based Instruction. Pacific Resources for Education and Learning". **Learning in Graduate Education**. Educational technology. Nov-Dec. 37-42, 2004.

กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้

The Strategy for Developing Bannsanakam (Nachumsamukkee) School towards Learning Organization.

สุบรรณ คับพวง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) 2) เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) เพื่อประเมินผลการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Method Research)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงด้านการสร้างรูปแบบความคิดเท่านั้น ที่อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้าน การสร้างความรอบรู้แห่งตน ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการคิด เชิงระบบ

2. ได้กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนี้ กลยุทธ์ SO สร้างความเป็นเลิศทางการบริหารจัดการ กลยุทธ์ ST พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ WO พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และมุ่งสู่ระดับสากลบนพื้นฐานภูมิปัญญาไทย และกลยุทธ์ WT ส่งเสริมให้สถานศึกษาให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน

3. ผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดีถึงดีมาก การจัดการเรียนการสอน การบริหารและการจัดการศึกษา และการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ : กลยุทธ์การพัฒนา ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

Abstract

The Strategy for Developing Bannsakam (Nachumsamukkee) School towards Learning Organization has the following objectives: 1) to study the current conditions of Bannsakam (Nachumsamukkee) school into learning organizations, 2) to develop the strategy for transforming Bannsakam (Nachumsamukkee) school into learning organizations, and 3) evaluate the result of learning organization. This is a mixed method research.

The study results are as follows:

1. The current conditions on the whole rated moderate. When considering the various aspects, most aspects also rated moderate except the creation of thought patterns, which rated at a high level, followed by developing personal mastery, collaborative learning, developing a shared vision, and systematic thinking, respectively.
2. The strategy for developing Bannsakam (Nachumsamukkee) school towards learning organization, named the SO Strategy, ST Strategy, WO Strategy, and WT Strategy.
3. The strategy for developing Bannsakam (Nachumsamukkee) school towards learning organization developed was found to be a high level in students quality, learning, administrative, and learning community.

Keywords : Strategy, Learning Organization

บทนำ

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ต้องเผชิญกับความเจริญก้าวหน้าของกระแสสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ซึ่งสภาพโลกาภิวัตน์ได้เชื่อมต่อโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศ ความก้าวหน้าทางระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมเข้าหากันอย่างแน่นแฟ้น การเชื่อมโยงดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในวิถีชีวิตของผู้เรียน และคนในชุมชนปัจจุบัน ก่อให้เกิดผลดี และผลเสียขึ้นในเวลาเดียวกัน เช่น ผลดี คือ ทำให้การดำเนินชีวิตในปัจจุบันมีความสบาย สามารถเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ได้ง่ายยิ่งขึ้น ผลเสีย คือ การหายไปของนวัตกรรมที่เป็น

องค์ความรู้ประเภทภูมิปัญญาของท้องถิ่น ดังนั้น ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สิ่งที่โรงเรียน บ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ต้องการ คือ ทรัพยากรผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถ เพราะการที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ย่อมนำมาซึ่งการเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2547 : 1) ที่ว่า ทรัพยากรมนุษย์ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สามารถสร้างให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Factor) และเป็นปัจจัยที่จะกำหนดความอยู่รอดของปัจเจกบุคคล องค์กร และประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ จึงจำเป็นที่โรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่ตั้งอยู่ในแต่ละชุมชนต้องแสดงออกถึงความชัดเจนในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนและชุมชนสำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ไปพร้อม ๆ กัน ได้อย่างมีระบบแบบแผน มีความต่อเนื่อง และมุ่งไปตามทิศทางของวิสัยทัศน์เดียวกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ได้รับความสนใจในวงการบริหารโรงเรียนอย่างมากในปัจจุบัน เพราะเป็นรูปแบบที่น่าจะสอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มากที่สุด (ธีระ รุญเจริญ, 2546 : 56) โดยจากผลการศึกษาของ ธีระ รุญเจริญ (2550 : 207-208) พบว่า ในสภาพปัจจุบันและในอนาคตองค์กรทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทางการปกครอง องค์กรทางธุรกิจ องค์กรทางการศึกษา รวมทั้งองค์กรอื่น ๆ จะเจริญก้าวหน้า หรือบรรลุประสิทธิภาพ สามารถดำรงตนเองอยู่ได้ จำเป็นต้องอาศัยความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นองค์ประกอบหลักที่มีความสำคัญ และองค์กรแห่งการเรียนรู้จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานสูง โดยพิจารณาจากผลงาน ตอบสนองตรงตามความต้องการของลูกค้า (ผู้เรียน ครูผู้สอน ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา) เป็นผลงานหรือกระบวนการทำงานที่มีนวัตกรรม มีการสร้างขีดความสามารถขององค์กร และมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ จากการทำงาน เกิดทักษะในการเรียนรู้ที่เรียกว่า เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Person) การพัฒนาความรู้ทำให้ความรู้เพิ่มพูนขึ้น ในองค์กร มีศักยภาพในการรับรู้และการเรียนรู้สูงขึ้น อันนำไปสู่ศักยภาพในการปรับตัวและ การเปลี่ยนแปลงตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องมีแผนกลยุทธ์ การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ควรเป็นอย่างไร
3. การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้ผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี)
2. เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
3. เพื่อประเมินผลการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถสร้างให้เกิดนโยบายการบริหารความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ใหม่ ๆ เพื่อรองรับการคุณภาพการจัดการศึกษา และคุณภาพชีวิตของผู้เรียน และประชาชนในชุมชนได้ในอนาคต
2. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทโรงเรียนประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สามารถนำแนวการพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ได้ ไปประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดนโยบายการบริหารโรงเรียน เพื่อสร้างให้เกิดพลวัตการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชนได้ต่อไป
3. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น ๆ ในประเทศไทย สามารถนำแนวทางของแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ ในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ทำให้ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่นได้รับการพัฒนาด้านศักยภาพการเรียนรู้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง มีทักษะในการทำงาน มีความรู้ และเจตคติที่ดีต่อการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 1.1 ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) จำนวน 7 คน
- 1.2 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) จำนวน 110 คน
- 1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน

2. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่ ปีการศึกษา 2555 ถึง ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน และสถานการณ์ปัจจุบันสำหรับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามวินัย 5 ประการของ Senge ประกอบด้วย การสร้างความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) การสร้างรูปแบบความคิด (Mental Models) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) การเรียนรู้ร่วมกัน (Team Learning) และการคิดเชิงระบบ (System Thinking)

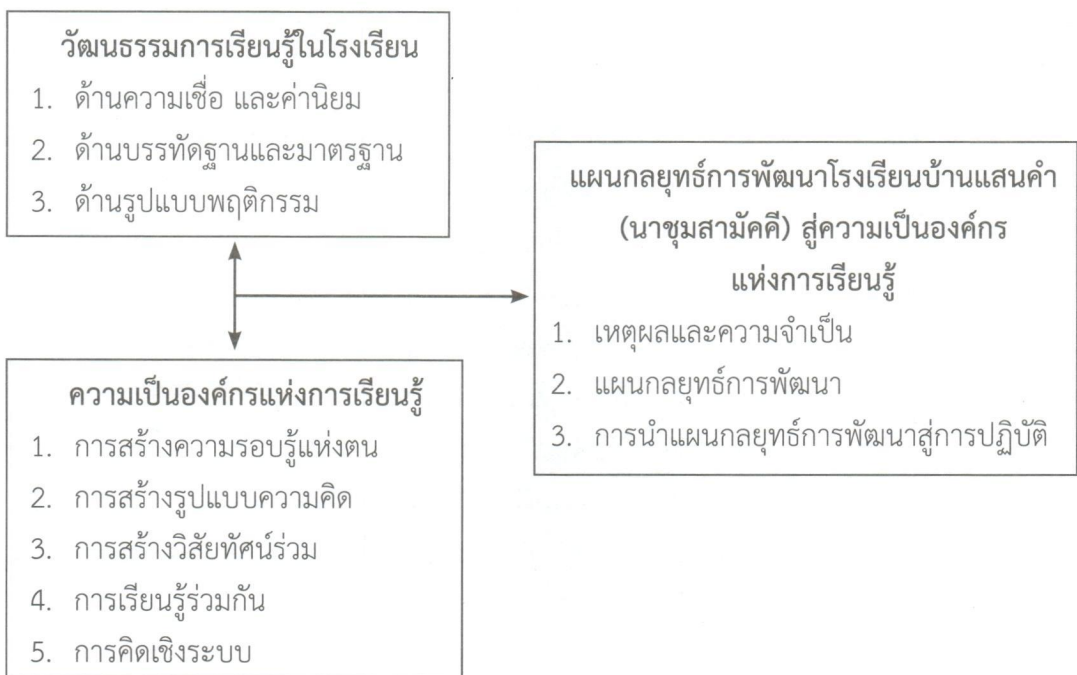
วัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงของการปฏิบัติตามความเชื่อและค่านิยมบรรทัดฐานและมาตรฐาน และรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่เป็นวิถีชีวิต และเป็นภาพลักษณ์ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ที่สัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติตาม ภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาในชุมชน โดยเน้นที่ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ และความสามารถ ในการกำหนดแนวทางการเรียนรู้ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านความเชื่อและค่านิยม 2) ด้านบรรทัดฐานและมาตรฐาน 3) ด้านรูปแบบพฤติกรรม

กลยุทธ์การพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง แผนงานระยะสั้น (3 ปี) ของการพัฒนากระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของการพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ใน 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ เหตุผล และความจำเป็น แผนกลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายหลัก ตัวชี้วัด กลยุทธ์ระดับปฏิบัติ และการนำแผนกลยุทธ์ การพัฒนาสู่การปฏิบัติ

องค์กร (Organization) หมายถึง โรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามวินัย 5 ประการของ Senge (2006 : 46) คือ 1) การสร้างความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) 2) การสร้างรูปแบบความคิด (Mental Models) 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) 4) การเรียนรู้ร่วมกัน (Team Learning) และ 5) การคิดเชิงระบบ (System Thinking) และเนื้อหาการศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ Sergiovanni and Starratt (1998) และ Marquardt (2002) ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเชื่อ และค่านิยม 2) บรรทัดฐานและมาตรฐาน และ 3) รูปแบบพฤติกรรม

องค์กรแห่งการเรียนรู้

องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เริ่มจากผลงานการเขียนที่เสนอแนวคิดต่าง ๆ ของ Chris Argyris ในปี ค.ศ. 1978 ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นผลงานเขียนร่วมกับ Donald Schon ศาสตราจารย์ด้านปรัชญาแห่ง Massachusetts Institute of Technology (MIT) เรื่อง Organizational Learning : A Theory of Action Perspective เขียนขึ้นใน ค.ศ. 1978 ซึ่งถือว่าเป็นตำราเล่มแรกขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ในระยะเริ่มแรกทั้งสองได้ใช้คำว่า การเรียนรู้ในองค์กร (Organization Learning, OL) ซึ่งหมายถึง การเรียน

รู้ทั้งหลายที่เกิดขึ้นในองค์กร Chris Argyris เป็นผู้ที่สนใจศึกษาด้านการเรียนรู้ของบุคคลในองค์กรมากกว่า 40 ปีแล้ว เนื่องจากงานเขียนของเขาค่อนข้างที่จะเป็นวิชาการและอ่านยาก จึงไม่ค่อยเป็นที่นิยมแพร่หลาย (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544 : 52-53) ส่วนคำว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ได้เกิดขึ้น ครั้งแรกในหนังสือที่ Hayes เป็นบรรณาธิการและเผยแพร่ในอเมริกา และในหนังสือที่ Pedler เป็นบรรณาธิการเผยแพร่ในอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1988 ต่อมาบุคคลผู้มีบทบาทสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเขียนเผยแพร่ผลงานจนเป็นที่ยอมรับคือ Peter M. Senge ศาสตราจารย์ของ MIT สหรัฐอเมริกา คือหนังสือชื่อ The fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization เขียนขึ้นใน ค.ศ. 1990 ในหนังสือเล่มนี้ Senge ใช้คำว่า Learning Organization (แทน Organizational Learning) และ Senge ได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาขององค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นจากการทำ การประชุมปฏิบัติการ (Work-Shops) ให้แก่บริษัท องค์กรชั้นนำต่าง ๆ ที่ Sloan School of Management MIT. ในปี ค.ศ. 1994 Senge ได้ออกหนังสือเชิงปฏิบัติการเล่มหนึ่งชื่อ The Fifth Discipline Field book: Strategies and Tools for building a Learning Organization เพื่อให้ข้อแนะนำสนับสนุนแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดมีการเรียนรู้ในองค์กรในรูปแบบต่างๆ และในปี ค.ศ. 1998 Senge ได้ออกหนังสืออีกเล่มชื่อ The Fifth Discipline Challenge: Mastering The Twelve Challenges to Change in Learning Organization ปัจจุบันมีหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) มากกว่า 170 เล่ม พบว่าในช่วงปี ค.ศ. 1950-1960 มีงานเขียน งานวิจัยที่เกี่ยวกับ Organizational Learning และ Learning Organization จำนวน 3 บทความ ในปี ค.ศ. 1961-1970 มี 19 บทความ ในปี ค.ศ. 1971-1980 มี 50 บทความ ในปี ค.ศ. 1981-1990 มี 184 บทความ แสดงให้เห็นว่าแนวความคิดเรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้กำลังได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544 : 54-56)

มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในแง่มุมที่ต่างกันไปดังนี้

Senge (1990 : 1) ได้ให้ความหมายว่า องค์กรที่บุคลากรในองค์กรนั้นมุ่งมั่นที่จะเพิ่มขีดความสามารถของตน มีการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นความปรารถนาเป็นที่ซึ่งมีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้น และมีการขยายขอบเขตของแบบแผนของการคิด เป็นที่ซึ่งสามารถสร้างแรงบันดาลใจใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระ และเป็นที่ซึ่งสมาชิกขององค์กรมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องถึงวิธีการที่จะเรียนรู้ร่วมกัน Senge มององค์กรในระดับกว้างไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าจะต้องเป็นสถานที่ทำงานด้านธุรกิจเท่านั้น และเน้นที่ผลสำเร็จของบุคคลที่มีองค์กรเป็นแหล่งของการเรียนรู้ เพราะถ้าไม่มีการเรียนรู้ของบุคคลแล้วก็จะไม่มีการเรียนรู้ขององค์กรอย่างแน่นอน แต่การที่บุคคลเรียนรู้แล้วก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าองค์กรจะเกิดการเรียนรู้เสมอไป หากองค์กรไม่สามารถเชื่อมโยงผลสำเร็จของบุคคลเข้ากับผลสำเร็จขององค์กรโดยรวมได้

Pedler, Burgoyne and Boydelt (1991 : 1-2) เรียกองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่าเป็นบริษัทแห่งการเรียนรู้ (Learning Company) โดยให้ความหมายว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ คือองค์กรที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่สมาชิกทุกคน (สมาชิกหมายถึง พนักงานลูกค้า เจ้าของ ผู้ผลิต เพื่อนบ้าน สิ่งแวดล้อม และแม้แต่คู่แข่งในบางกรณี) และเป็นองค์กรที่ปฏิรูป (Transformation) ตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีและกระตุ้นทุกคนให้เรียนรู้ รวมทั้งยังต้องสร้างและคำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพนักงานด้วย

ส่วน Marquardt and Reynolds (1994 : 2) มีความเชื่อว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ของบุคคลและกลุ่มให้เกิดอย่างรวดเร็ว และสอนให้พนักงานมีกระบวนการคิดวิพากษ์วิจารณ์เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ที่มีในแต่ละบุคคล ช่วยให้องค์กรเรียนรู้ในสิ่งที่ผิดพลาด เช่นเดียวกับเรียนรู้ในความสำเร็จ

Kim (1993 : 96) ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้สั้น ๆ ว่าเป็นการเพิ่มพูนความสามารถขององค์กรเพื่อให้บังเกิดการกระทำที่มีประสิทธิภาพ

Brandt (2003 : 44-45) ให้ความหมายไว้ว่า การปรับปรุงขีดความสามารถขององค์กร และการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ขององค์กรเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เพื่อให้มีการเรียนรู้คงอยู่ และกระจายทั่วทั้งองค์กรเป็นการเพิ่มศักยภาพ

สรุปได้ว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) หมายถึง องค์กรที่สมาชิกมีการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบความคิดใหม่ ๆ มีการตั้งความมุ่งหวังไว้สูง โดยสมาชิกมีการคิดการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างอิสระ และเสริมสร้างวัฒนธรรมการคิดอย่างเป็นระบบ องค์กรได้พัฒนาตนเองตลอดเวลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย

1.1 ศึกษาปัจจัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี)

1.2 กำหนดแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้

1.3 ประเมินผลการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามปัจจัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .9878

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามปัจจัยวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญพร้อมส่งคืนทางไปรษณีย์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นส่วนตัวในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน บ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำเสนอในรูปของความเรียง และตารางประกอบความเรียง

4.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำนายตัวแปรตามที่ได้รับอิทธิพลมาจากตัวแปรต้นตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

4.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา และเทคนิคการสังเคราะห์ข้อมูล จากนั้นนำเสนอในรูปของความเรียง

ผลการวิจัย

1. สภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงด้านการสร้างรูปแบบความคิดเท่านั้น ที่อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการสร้างความรอบรู้แห่งตน ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการคิดเชิงระบบ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ถูกหล่อหลอมรูปแบบความคิดในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาตนเองผ่านทางการศึกษาหาความรู้ การฝึกอบรม

และการเข้ารับการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งถือเป็นเรื่องเฉพาะตัวของบุคลากรแต่ละคน ในขณะที่การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น วิสัยทัศน์ร่วม การคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกัน ถือเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อการพัฒนาไปได้อย่างมีทิศทางเดียวกัน ซึ่งสามารถสรุปเป็นจุดอ่อนและโอกาส ได้ดังนี้

1.1 จุดอ่อน (Weaknesses) ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ คือ การมุ่งที่การสร้างรูปแบบความคิด และการสร้างความรอบรู้แห่งตนเป็นหลัก

1.2 โอกาส (Opportunities) ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ สร้างให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม การคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกัน

2. วัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบรรทัดฐานและมาตรฐาน รองลงมา ด้านรูปแบบพฤติกรรม และด้านความเชื่อและค่านิยม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจะเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนได้ ควรเริ่มที่การปลูกฝังความเชื่อและค่านิยมที่จะมุ่งสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก่อน ซึ่งความเชื่อและค่านิยมจะนำมาซึ่งการมีบรรทัดฐานและมาตรฐาน และเมื่อมีบรรทัดฐานและมาตรฐานแล้ว จะทำให้สมาชิกในองค์กรมีรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และที่สอดคล้องกับการเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ได้ในที่สุด ($\bar{Y} = .082 + .265(X_1) + .294(X_2) + .284(X_3)$) สามารถสรุปเป็นจุดอ่อนและโอกาส ได้ดังนี้

2.1 จุดอ่อน (Weaknesses) ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ คือ การมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มุ่งสร้างบรรทัดฐาน และมาตรฐานเป็นหลัก เพื่อให้มีรูปแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม และเมื่อพฤติกรรมเหล่านั้นถูกปฏิบัติต่อ ๆ กันมา จะกลายเป็นความเชื่อและค่านิยมในที่สุด

2.2 โอกาส (Opportunities) ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ สร้างให้เกิดความเชื่อและค่านิยมก่อน จะนำมาซึ่งการมีบรรทัดฐานและมาตรฐาน และเมื่อมีบรรทัดฐาน และมาตรฐานแล้ว จะทำให้สมาชิกในองค์กรมีรูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และ ที่สอดคล้องกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ในที่สุด

3. เป้าหมายของการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

3.1 จุดแข็ง (Strengths) คือ ด้านการสร้างความรู้แห่งตน (Personal Mastery) มีบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรอบรู้ ด้านการสร้างรูปแบบความคิด (Mental Models) สามารถสร้างรูปแบบความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ส่วนตน และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

3.2 อุปสรรค (Threats) คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) จูงใจผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทางการศึกษาให้ใช้การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมในการจัดการศึกษา และสร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษามีอำนาจตัดสินใจในการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ร่วมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ส่วนตนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ด้านการคิดเชิงระบบ (System Thinking) จูงใจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาให้ใช้การคิดเชิงระบบในการจัดการศึกษาที่เน้นวัฒนธรรม การเรียนรู้ในโรงเรียน และสร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาใช้การคิด เชิงระบบ ในการจัดการศึกษาที่เน้นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ร่วมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ส่วนตนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน (Team Learning) จูงใจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาให้ใช้การเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษา และสร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเรียนรู้ร่วมกันที่จะตัดสินใจในการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ร่วมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ส่วนตนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

4. โครงสร้างองค์กรของการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

4.1 จุดแข็ง (Strengths) คือ ด้านการสร้างความรู้แห่งตน (Personal Mastery) แบ่งโครงสร้างในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างความรู้แห่งตนออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร เพื่อก้าวสู่การพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เน้นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างเต็มขั้น แต่ละกลุ่มจะใช้ความรู้แห่งตน ในการปฏิบัติภารกิจตาม 4 กลุ่มงานหลักของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป ด้านการสร้างรูปแบบความคิด (Mental Models) แบ่งโครงสร้างในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างรูปแบบความคิดออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร เพื่อก้าวสู่การพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เน้นวัฒนธรรม การเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างเต็มขั้น แต่ละกลุ่มจะใช้รูปแบบความคิดในการปฏิบัติภารกิจตาม 4 กลุ่มงานหลักของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป

4.2 อุปสรรค (Threats) คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร เพื่อก้าวสู่การพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เน้นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน และใช้วิสัยทัศน์ร่วมใน การปฏิบัติภารกิจตาม 4 กลุ่มงานหลักของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป ด้านการคิดเชิงระบบ (System Thinking) ใช้การคิดเชิงระบบในการปฏิบัติ

ภารกิจตาม 4 กลุ่มงานหลักของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน (Team Learning) ใช้การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติภารกิจตาม 4 กลุ่มงานหลักของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป

5. สภาพแวดล้อมของการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

5.1 จุดแข็ง (Strengths) คือ ด้านการสร้างความรู้แห่งตน (Personal Mastery) ใช้ความรู้แห่งตนในการปฏิบัติภารกิจ ตาม 4 กลุ่มงาน โดยคำนึงถึงกรอบของการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาวะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เช่น นโยบายของรัฐบาลเรื่องของแท็บเล็ต (Tablet) การเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้ได้แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่มีความทันสมัย ด้านการสร้างรูปแบบความคิด (Mental Models) สร้างรูปแบบความคิดที่คำนึงถึงกรอบของการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาวะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เช่น นโยบายของรัฐบาลเรื่องของแท็บเล็ต (Tablet) การเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้ได้แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่มีความทันสมัย

5.2 อุปสรรค (Threats) คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมที่คำนึงถึงกรอบของการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาวะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เช่น นโยบายของรัฐบาลเรื่องของแท็บเล็ต (Tablet) การเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้ได้แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่มีความทันสมัย ด้านการคิดเชิงระบบ (System Thinking) การคิดเชิงระบบที่คำนึงถึงกรอบของการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาวะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เช่น นโยบายของรัฐบาลเรื่องของแท็บเล็ต (Tablet) การเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้ได้แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่มีความทันสมัย ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน (Team Learning) สร้างการเรียนรู้ร่วมกันที่คำนึงถึงกรอบของการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาวะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เช่น นโยบายของรัฐบาลเรื่องของแท็บเล็ต (Tablet) การเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้ได้แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่มีความทันสมัย

6. ภาวะผู้นำของการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

6.1 จุดแข็ง (Strengths) คือ ด้านการสร้างความรู้แห่งตน (Personal Mastery) ผู้นำของสถานศึกษามีความสามารถในการสื่อสารกับบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างความรู้แห่งตนได้อย่างเป็นระบบ การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ที่แสดงออกถึงความสามารถตัดสินใจในวิธีการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้เกิดการสร้างสังคมแห่งความรู้แห่งตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ และผู้นำของสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ที่สามารถจูงใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเกิดการสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตนที่แสดงออกถึง ความรู้แห่งตน ด้านการสร้างรูปแบบความคิด (Mental Models) ผู้นำของสถานศึกษามีความสามารถในการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเพื่อกระตุ้นให้เกิด

การสร้างรูปแบบความคิดได้อย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ที่แสดงออกถึงความสามารถตัดสินใจในวิธีการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้เกิดการสร้างรูปแบบความคิดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่ตั้งไว้ และผู้นำของสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ที่สามารถจูงใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเกิดการสร้างรูปแบบความคิดที่แสดงออกถึงความสามารถรู้แห่งตน

6.2 อุปสรรค (Threats) คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ความสามารถตัดสินใจในวิธีการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้เกิดการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และความสามารถจูงใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเกิดการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมที่แสดงออกถึงความสามารถรู้แห่งตน ด้านการคิดเชิงระบบ (System Thinking) ความสามารถตัดสินใจในวิธีการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้เกิดการสร้างการคิดเชิงระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และความสามารถจูงใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเกิดการสร้างการคิดเชิงระบบที่แสดงออกถึงความสามารถรู้แห่งตน ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน (Team Learning) ความสามารถตัดสินใจ ในวิธีการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้เกิดการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และความสามารถจูงใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเกิดการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันที่แสดงออกถึงความสามารถรู้แห่งตน

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญของจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ กล่าวข้างต้น เข้าสู่การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

	จุดแข็ง (Strengths) - เป้าหมายของการพัฒนา คือ สร้างบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรอบรู้ และสร้างรูปแบบความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ส่วนตนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา - โครงสร้างองค์กรของการพัฒนา คือ มีโครงสร้างในการปฏิบัติงานระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร เพื่อสนับสนุนการใช้ความรู้รอบรู้แห่งตน และการสร้างรูปแบบความคิด ในการปฏิบัติงานกิจตาม 4 กลุ่มงานหลักของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป - สภาพแวดล้อมของการพัฒนา คือ คำนิยามกรอบของนโยบายของรัฐบาลเรื่องของแท็บเล็ต (Tablet) และ การเปิดประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 โดยใช้ความรอบรู้แห่งตนเพื่อสร้างรูปแบบความคิด ในการปฏิบัติงานกิจ ตาม 4 กลุ่มงาน - ภาวะผู้นำของการพัฒนา คือ ใช้ความสามารถในการสื่อสารเพื่อกระตุ้น และจูงใจให้เกิดการสร้างความรู้รอบรู้แห่งตน การสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตน การสร้างรูปแบบความคิด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	จุดอ่อน (Weaknesses) - การมุ่งการสร้างรูปแบบความคิด และการสร้างความรู้รอบรู้แห่งตนเป็นหลัก - การมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มุ่งสร้างบรรทัดฐาน และมาตรฐาน เป็นหลัก เพื่อให้มีรูปแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม และเมื่อพฤติกรรมเหล่านั้นถูกปฏิบัติคือ ๆ กันมา จะกลายเป็นความเชื่อและค่านิยมในที่สุด
โอกาส (Opportunities) สร้างวิสัยทัศน์ร่วมในรูปแบบของความเชื่อ และค่านิยมผ่านกระบวนการคิดเชิงระบบและการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เห็นออกในรูปของพฤติกรรมที่พึงประสงค์สอดคล้องกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	กลยุทธ์ SO สร้างความเป็นเลิศทางการบริหารจัดการ	กลยุทธ์ WO พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และมุ่งสู่ระดับสากล บนพื้นฐานภูมิปัญญาไทย

อุปสรรค (Threats)	กลยุทธ์ ST	กลยุทธ์ WT
- เป้าหมายของการพัฒนา มีอุปสรรค คือ การจูงใจเพื่อสร้างการคิดเชิงระบบ และสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ร่วมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ส่วนคนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา - โครงสร้างองค์กรของการพัฒนา มีอุปสรรค คือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร เพื่อให้เกิดการคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติการกิจกรรมตาม 4 กลุ่มงานหลักของสถานศึกษา - สภาพแวดล้อมของการพัฒนา มีอุปสรรค คือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม เพื่อให้เกิดการคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้กรอบของการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาวะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา - ภาวะผู้นำของการพัฒนา มีอุปสรรค คือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม เพื่อให้เกิดการคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันให้บุคลากรมีความสามารถตัดสินใจในวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ส่งเสริมให้สถานศึกษาให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพดีเพิ่มขึ้น

7. กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดีถึงดีมาก การจัดการเรียนการสอน การบริหาร และการจัดการศึกษา และการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงด้านการสร้างรูปแบบความคิดเท่านั้น ที่อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการสร้างความรอบรู้แห่งตน ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการคิดเชิงระบบ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ถูกหล่อหลอมรูปแบบความคิดในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาตนเองผ่านทางการศึกษาหาความรู้ การฝึกอบรม และการเข้ารับการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งถือเป็นเรื่องเฉพาะตัวของบุคลากร แต่ละคน ในขณะที่การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น วิสัยทัศน์ร่วม การคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกัน ถือเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อการพัฒนาไปได้อย่างมีทิศทางเดียวกัน

แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ที่ยังมีจุดอ่อนที่การมุ่งเน้นการพัฒนา สอดคล้องกับ Grader (2003) ที่วิจัยเรื่อง การนำองค์กรแห่งการเรียนรู้มาปฏิบัติในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดกลาง กรณีศึกษาต้องการทำความเข้าใจ

ในประเด็นที่ว่า จะนำองค์กรแห่งการเรียนรู้มาใช้ในโรงเรียนได้อย่างไร ผลการศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่หนึ่ง ไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาให้มีความสามารถด้านการสร้างความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) การเรียนรู้ร่วมกัน (Team Learning) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ผู้บริหารให้ความสนใจองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบทั่ว ๆ ไป และผู้บริหารไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับพนักงานในเรื่องวิสัยทัศน์ของพนักงานได้ กลุ่มที่สอง ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้มีทักษะทางด้านการสร้างความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) การเรียนรู้ร่วมกัน (Team Learning) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) พนักงานจะมีรูปแบบความคิด มีการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดเห็น ผู้บริหารให้การสนับสนุนพนักงาน

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ กลยุทธ์ SO สร้างความเป็นเลิศทางการบริหารจัดการ กลยุทธ์ ST พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ WO พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และมุ่งสู่ระดับสากล บนพื้นฐานภูมิปัญญาไทย และกลยุทธ์ WT ส่งเสริมให้สถานศึกษาให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกันที่สามารถลดช่องว่างของความแตกต่างในวิสัยทัศน์แต่ละระดับลงได้ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าประสงค์ทางการจัดการศึกษาร่วมกันได้ จากนั้นนำมาแบ่งปันรับฟังซึ่งกันและกันเกี่ยวกับสิ่งที่อยากจะทำในการจัดการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาทุกคนจึงประสานพลังมุ่งมั่นที่จะทำให้วิสัยทัศน์เป็นจริง โดยการสร้างความมุ่งมั่น หรือ การสร้างพันธกิจของสถานศึกษานี้ ทำให้ในทางปฏิบัติจริงนั้น แผนกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน บ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จึงจำเป็นที่ต้องดำเนินการก่อน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริชาติ คุณปลื้ม (2548) ที่ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ที่พบว่า รูปแบบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ พบประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดหลักการทั้ง 5 ตามแนวคิดของ Senge ประกอบด้วย หลักการที่ 1 ความรอบรู้แห่งตน ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ ให้เกิดความอยากที่จะเรียนรู้ และความสามารถปรับเปลี่ยนความกดดันในการทำงานให้เป็นแรงกระตุ้นที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานได้ หลักการที่ 2 การสร้างแบบจำลองความคิด ได้แก่ การมีทักษะในการฟังและมีการเปิดใจที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แลกเปลี่ยนแหล่งความรู้หลาย ๆ แหล่ง เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ หลักการที่ 3 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ได้แก่ พนักงานต้องมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ขององค์กรอย่างชัดเจนและการยอมรับว่า ความสำเร็จขององค์กรเป็นภาระงานของพนักงานทุกคน หลักการที่ 4 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ได้แก่ การพัฒนาส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการสร้างแรงยึดเหนี่ยวระหว่างสมาชิกในทีม หลักการที่ 5 การคิดเชิงระบบ ได้แก่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ที่ทำงานในหน่วยงานเดียวกัน และระหว่างหน่วยงาน และการมีความเข้าใจใน การจัดลำดับความสำคัญของงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ที่เป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมให้การก้าวสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. ควรกล่าวถึงบทบาทของผู้เรียน และผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ว่าจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ครั้งนี้ได้อย่างไร เพื่อให้เกิดแรงจูงใจ ในการร่วมกันพัฒนาต่อไป
3. ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีทางการศึกษาในท้องถิ่น เช่น องค์กรทางศาสนา องค์กรทางธุรกิจ และองค์กรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. ควรขยายผลการวิจัยโดยมุ่งสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้คู่ขนานกับโรงเรียนที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทั้งกับที่บ้าน และที่โรงเรียน ซึ่งถือว่าทำให้สังคมมีภูมิคุ้มกันทางปัญญา สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตได้ เช่น การเป็นประชาคมอาเซียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 แผน การศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีระ รุญเจริญ. (2548). การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- _____. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). องค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดความรู้. <http://www.ha.or.th/km.html>. /เข้าถึงวันที่ 13 มิถุนายน 2557
- วีระวัฒน์ ปิ่นิตามัย. (2544). การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มาและที่ไปสู่บ้านใหม่. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). สารสำคัญการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561). <http://chusak.igetweb.com/index.php.518285>. /เข้าถึงวันที่ 13 มิถุนายน 2557

Brandt, R. **Is this School a Learning Organization? 10 Ways to Tell?**

<http://www.nsd.org.library/Jsd/brandt241.html>, 2003.

Kim, D.H. "The Link Between Individual and Organization Learning," **Sloan Management Review**. 3 (January 1993) : 35-37, 96.

Marquardt, M.J. **Building the Learning Organization : Mastering the 5 element for Corporate Learning**. California: Davies-Black, 2002.

Marquardt, M.J. and Reynolds, A. 1994 **The Global Learning Organization**. New York: Irwin.

Pedler, M., Burgoyne, M.J., and Boydelt, T. **The Learning Company: A Strategy for Sustainable Development**. Berkshire: McGraw-Hill, 1991.

Senge, P.M. **The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization**. New York: Currency Doubleday, 2006.

The Fifth Discipline: The art and Practice of the Learning Organization. New York: Currency Doubleday, 1990.

Sergiovanni, T.J. and Staratt, R.J. **Supervision : A Redeffinition**. Boston: McGraw-Hill, 1998.

การจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้

The Knowledge Management Approach for Thai language skill,
Listening, Viewing and Speaking in Bannamuang School.

เรืองรัตน์ โคสะสุ¹

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการความรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้ 3) รายงานผลการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการจัดการความรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้ 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบด้วย การตรวจสอบประสบการณ์เดิม และการสร้างความสนใจ 2) ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2.1) การจัดระบบความรู้ 2.2) การสร้างความรู้ 2.3) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และ 3) ขั้นประเมินผล

3. หลังการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด โดยใช้การจัดการความรู้ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ : การจัดการความรู้

¹ โรงเรียนบ้านนาเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

Abstract

The Knowledge Management Approach for Thai language skill, Listening, Viewing and Speaking in Bannamuang School has the object to 1) study the state of knowledge management for Thai language skill, listening, viewing and speaking in Bannamuang school 2) Develop the knowledge management approach for Thai language skill, listening, viewing and speaking in Bannamuang school 3) Report Thai language skill, listening, viewing and speaking in Bannamuang school.

Research results are as follows:

Overall, the state of knowledge management for Thai language skill, listening, viewing and speaking in Bannamuang school was found to be high on the scale.

The knowledge management for Thai language skill, listening, viewing and speaking in Bannamuang school were determined. Called pre-learning, learning, and evaluation patterns.

The ability of critical thinking for Thai language skill, listening, viewing and speaking was at the high level.

Keywords : Knowledge Management Approach

บทนำ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การดู และการพูดขั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนภาษาไทยสมควรจะมองข้าม ซึ่งทางโรงเรียนบ้านนาเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการฟัง การดู และการพูดของผู้เรียนมาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักภาษาไทย และสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารผ่านทางการฟัง การดู และการพูดให้ได้อย่างสร้างสรรค์ และมีวิจารณ์ญาณ แต่ยังมีพบปัญหา คือ ผู้เรียนไม่ได้ถูกฝึกให้เป็นผู้ฟัง ผู้ดู และผู้พูด ที่ดี เช่น ฟังคำแนะนำ คำสั่งที่ซับซ้อน และปฏิบัติตาม ใช้การดู เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ หรือ สถานการณ์ เพื่อ การพูดสื่อสารได้ชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการสื่อสาร โดยผ่านกระบวนการกลั่นกรอง ทางความคิดมาเป็นอย่างดี ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ทักษะการฟัง การดู และการพูด จึงเป็นไปแบบไม่มีทิศทางอย่างที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจเกิดจากการตีความการจัดการเรียนรู้ตามตัวอักษรเท่านั้น (ฟัง ดู และพูด) โดยผู้สอนอาจมีทันได้สังเกตถึงสิ่งที่เชื่อมโยงทักษะเหล่านี้เข้าด้วยกัน กล่าวคือ เมื่อเราฟัง ดู พูด เราจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นสารสนเทศเหล่านั้นไว้ที่สมอง เพื่อ

ประมวลผลข้อมูลที่ได้ แล้วถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รูปแบบของการพูด และการเขียน เป็นต้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สารสนเทศที่ผู้เรียนเลือกจะทำ การฟัง และดูล้วนเป็นแรงขับสำคัญให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ (ทิตนา แหมมณี, 2551)

จากที่กล่าวมา ถือว่าเป็นปัญหาหลักของการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สารการฟัง การดู และการพูด ที่เชื่อมโยงสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนขณะที่จากการ ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนใหญ่จะพบการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะ การอ่าน การเขียน และหลักภาษา แต่ทักษะที่เกี่ยวข้องกับ การฟัง การดู และการพูดกับนักเรียนใน ระดับชั้นประถมศึกษา จะพบนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องน้อยมาก โดยส่วนมากจะเป็นการศึกษา วิจัยเพื่อ ให้ชาวต่างชาติได้เรียนรู้ภาษาไทยเพื่อใช้ในการสื่อสารมากกว่า

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ที่กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนที่ เชื่อมโยงสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความรู้ ใน 4 แนวทาง คือ 1) Socialization 2) Externalization 3) Combination และ 4) Internalization (Takeuchi and Nanoka, 2004) ซึ่งมีความสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Theory) ในกลุ่ม Gestalt ที่ว่า การส่งเสริมกระบวนการคิดจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ ได้ดีเมื่อสอนภาพรวมก่อนลงย่อย ๆ จัดระเบียบกลุ่มสิ่งเร้าที่เหมือนกัน ผู้เรียนจะเกิดการหยั่งเห็นได้ ถ้ามีประสบการณ์มาก ๆ หลากหลาย และให้ประสบการณ์ที่สัมพันธ์กันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ ดีและง่ายขึ้น และเกิดความสามารถแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มการสอนควรนำเสนอเนื้อหาบางส่วน ให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์เดิมเสริมต่อ แต่ควรเสนอเนื้อหาที่ต่อเนื่องจะเข้าใจเร็ว และในกลุ่ม Field ที่ว่า ผู้เรียนต้องการจุดมุ่งหมายและความต้องการ จึงต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งทางกายภาพ และทางจิตใจ การสร้างแรงจูงใจหรือแรงขับเป็นสิ่งสำคัญของการเกิดการเรียนรู้ (ทิตนา แหมมณี, 2551) และยังครอบคลุมการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการจัดการเรียนรู้การฟัง การดู และการพูด ที่เชื่อมโยง สู่การพัฒนาความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงทำการวิจัย การจัดการเรียนรู้สาร การฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้ ที่เชื่อมโยงสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือก ฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมี วิจารณญาณ และสร้างสรรค์ ได้ตามมา และยังเป็นตัวอย่างสำหรับโรงเรียน อื่น ๆ ในการจัดการเรียน รู้ภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การดู และการพูด และพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของผู้เรียนทั้งหมดได้ต่อไป

คำถามการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้ มีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการความรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้
3. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

หลังการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด โดยใช้การจัดการความรู้ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้ ที่สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ผ่านทางทักษะการฟัง การดู และการพูดภาษาไทยของผู้เรียนได้ อย่างสร้างสรรค์ และยั่งยืน
2. โรงเรียนอื่น ๆ ทั้งใน และนอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จะได้รับ การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตามหลักวิชาการอย่างเต็มตามศักยภาพ
3. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยทั้งประเทศ ผ่านทางการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด โดยใช้การจัดการความรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญ

1. ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวนโรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 252 คน
2. ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
3. ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
4. ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 5 คน รวมเป็นจำนวน 8 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมืองปีการศึกษา 2556 จำนวน 5 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้ ผู้วิจัยใช้การจัดการความรู้ของ Takeuchi and Nanoka (2004) ใน 4 แนวทาง คือ 1) Socialization 2) Externalization 3) Combination และ 4) Internalization ซึ่งจำเป็น ต้องมีแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของ สมคิด อิศระวัฒน์ (2539) Knowles (1975) Skager (1978) Candy (1991) และ Hiemstra and Burns (1997) เพื่อพัฒนาผู้เรียนร่วมด้วย เพราะการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถคิดริเริ่มและเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Theory) ในกลุ่ม Gestalt ที่ว่า การส่งเสริมกระบวนการคิดจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเมื่อสอนภาพรวม ก่อนลงย่อย ๆ จัดระเบียบกลุ่มสิ่งเร้าที่เหมือนกัน ผู้เรียนจะเกิดการหยั่งเห็นได้ถ้ามีประสบการณ์มาก ๆ หลากหลาย และให้ประสบการณ์ที่สัมพันธ์กันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น และเกิดความสามารถแก้ปัญหา ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นทักษะการคิดพื้นฐานที่ใช้การฟัง การดู และการพูด เพื่อการรับรู้ การเก็บความรู้ การดึงความรู้ การจำได้ การใช้ความรู้ การอธิบาย และการแสดงออกเพื่อสื่อความหมายที่บุคคลทุกคนจำเป็นต้องใช้ ในการสื่อสารความคิดของตน ได้แก่ ความสามารถในการ

การตีความ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ ความช่างสังเกตช่างสงสัยและช่างถาม และความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546) (Marzano, 1992) (Sternberg and Grigorenko, 2002)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนสามารถฟัง การดู และการพูด ที่ยึดแนวทางการสร้างความรู้ แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แนวทางการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนแนวทางการแบ่งปัน และสร้างความรู้ ด้วยการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรง การเปลี่ยนความรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงให้เป็นรูปของภาษา การนำใจความสำคัญที่ได้จากทุกคนมาเก็บรวบรวม เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ และการนำองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ไปปฏิบัติแล้ว เก็บไว้ในรูปประสบการณ์ตรงของแต่ละคน

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถผสมผสานความสามารถในการตีความ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ ความช่างสังเกตช่างสงสัยและช่างถาม และความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เกี่ยวกับบางสิ่งอย่างมีตรรกะ และมีข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

แนวคิดการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยุคต่าง ๆ ของ การจัดการความรู้ ได้แก่ 1) ยุค Pre-SECI ประมาณปี ค.ศ. 1978 เป็นยุคเริ่มต้นในการจัดการความรู้ โดยรูปแบบที่ใช้จะถูกกำหนดให้การจัดการความรู้เป็นระบบที่มีโครงสร้างตายตัวเน้นที่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการจัดการสารสนเทศ 2) ยุค SECI ประมาณปี ค.ศ. 1995 เป็นยุคที่มีการจำแนกประเภทความรู้และอธิบายความรู้ไว้อย่างชัดเจน มีการแยกความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ Explicit Knowledge และ Tacit Knowledge โดยความรู้ดังกล่าวยังสามารถสร้าง และปรับเปลี่ยนสถานะได้ และ 3) ยุค Post-SECI ประมาณปี ค.ศ. 2001 ถือเป็นยุคที่สาม โดยจะมีการอธิบายให้เห็นว่าการจัดการความรู้เป็นเรื่องที่ซับซ้อน เพราะความรู้ไม่ใช่สิ่งของที่จับต้องได้ อีกทั้งความรู้ก็มีหลายมิติ อาจไม่สามารถแสดงให้เห็นการจัดการความรู้ว่าเป็นเหตุและผลได้โดยง่าย ซึ่งความรู้หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะ ความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือ การปฏิบัติ องค์วิชาในแต่ละสาขา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ก่อน

เกิดความรู้ขึ้นมาจะมีลำดับขั้นหรือกระบวนการในการพัฒนาความรู้ ดังนี้

1. ข้อมูล (Data) คือ ข้อเท็จจริง ข้อมูลดิบ หรือตัวเลขต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ผ่านการแปลความ โดยอาจมีจุดประสงค์เพื่อการตรวจสอบ หรือสอบถามว่างาน มีปัญหาหรือมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง
2. สารสนเทศ (Information) คือ ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการประมวลผลวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการและตัดสินใจ มีบริบทซึ่งเกิดจากความเชื่อ สำคัญสำนึก หรือประสบการณ์ของผู้ใช้สารสนเทศนั้น โดยมักจะอยู่ในรูปของข้อมูลที่วัดได้ หรือจับต้องได้ อย่างไรก็ตาม สารสนเทศอาจมีข้อจำกัดในเรื่องช่วงเวลาที่ใช้และขอบข่ายของงานที่จะนำมาใช้
3. ความรู้ (Knowledge) คือ สารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบเชื่อมโยงกับ ความรู้อื่นจนเกิดเป็นความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา
4. ปัญญา (Wisdom) คือ ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวตน ก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย

- 1.1 ศึกษาสภาพการจัดการความรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
- 1.2 สัมภาษณ์เชิงลึกปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูดชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2
- 1.3 สัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2
- 1.4 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้
- 1.5 ทดลองใช้และรายงานผลการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
- 2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
- 2.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการจัดการความรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.4 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้สาระ การฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้

2.5 แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน บ้านนาเมือง จากการฟัง การดู และการพูด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นัดหมายวัน และเวลากับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รวมจำนวน 10 คน ในการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.2 ทำการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน บ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้

3.3 ประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน บ้านนาเมือง จากการฟัง การดู และการพูด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจทั้งหมดด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่า t-test (Dependent) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. นำผลการศึกษาศาพการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ผลสัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด มาทำการสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของการจัดการความรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง ได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ สาระการฟัง การดู และการพูด	องค์ประกอบของการจัดการความรู้			
	การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ตรง	การจัดระบบ ความรู้	การสร้าง ความรู้	การนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้
ด้านขั้นตอนการเรียนรู้	- ให้ผู้เรียนพูดคุย เรื่องที่เคยเรียนรู้ กับเพื่อน หรือกับครูผู้สอน - ให้ผู้เรียนพูดคุยเรื่องที่เคยรู้จากแหล่งความรู้ภายในชุมชนกับเพื่อน หรือกับครูผู้สอน - ให้ผู้เรียนพูดคุยเรื่องที่เคยศึกษา หาความรู้และประสบการณ์จากบุคลากรต้นแบบกับเพื่อน หรือกับครูผู้สอน - เน้นที่ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน แต่ละคนเป็นหลัก ผู้เรียนต้องเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับเนื้อหาใหม่ ให้ได้ด้วยตัวเอง - ครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียน ตั้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียนออกมา เพื่อให้ เกิดกระบวนการถ่ายโยงความรู้ระหว่างประสบการณ์เดิม และประสบการณ์ใหม่	- ให้ผู้เรียนจัดทำสมุดบันทึกเรื่องราวที่ตนเองสนใจจากการดู และการฟัง - ให้ผู้เรียนสรุปความรู้ที่เคยดู และฟังเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ร่วมกับเพื่อน ๆ และกับครูผู้สอน - ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงข้อสรุปของความรู้เข้ากับประสบการณ์เดิม - สรุปออกมา ในรูปแบบของคำพูด แล้วจดบันทึกหรือทำแผนที่ความคิดเก็บไว้	- ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการดูและ การฟัง ผู้ปกครองอบรมสั่งสอน มาสรุปเชื่อมโยงเป็นองค์ความรู้ในการปฏิบัติตัว - ให้ผู้เรียนนำแบบอย่างการวิเคราะห์ของครูผู้สอนในสิ่งที่ได้ดู ได้ฟังในชีวิตประจำวัน เพื่อประโยชน์ ในการนำความรู้มาใช้ในชีวิต ประจำวัน - กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้ทักษะการสังเกตทางสายตาอย่างมีสมาธิ ใช้ทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ และใช้ทักษะการพูดเพื่อซักถาม เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสถานการณ์ใหม่ที่ ได้ดู ได้ฟัง - ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสรุปเป็นความคิดเห็นของตนเองเพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ แล้วจดบันทึก หรือทำแผนที่ความคิดเก็บไว้	- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ตรงออกมาใช้เพื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ - เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ตรง จากการดู และการฟังออกมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน - ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการดูและการฟังไปใช้ประโยชน์ในทันที - สร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้จากการสร้างความรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้ภายใต้สถานการณ์จริง ในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนรู้ สาระการฟัง การดู และการพูด	องค์ประกอบของการจัดการความรู้			
	การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ตรง	การจัดระบบ ความรู้	การสร้าง ความรู้	การนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้
ด้านการเลือกสื่อ การเรียนรู้	- เลือกสื่อที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ร่วมกัน เช่น นิทาน ข่าว เป็นต้น - เอื้อต่อการใช้ทักษะการฟัง การดู และการพูด เพื่อดึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนออกมา เพื่อให้เกิดกระบวนการ ถ่ายโยงความรู้ระหว่างประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่	- สมุดบันทึกเรื่องราวที่ตนเองสนใจจากการดูและการฟัง - แผนที่ความคิด	- แบบอย่าง การวิเคราะห์ของครูผู้สอนในสิ่งที่ได้ดู ได้ฟังในชีวิตประจำวัน - สมุดบันทึก - แผนที่ความคิด	- บทบาทสมมติ - สถานการณ์จริง ในชีวิตประจำวัน
ด้านการประเมินผล	- มารยาทในการฟัง การดู และการพูด - ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน - การฟัง การดู และการพูด เพื่อถ่ายโยงความรู้ระหว่างประสบการณ์เดิม และประสบการณ์ใหม่	- การสรุปความรู้ที่เคยดู และฟังเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ในรูปแบบของคำพูด แล้วจดบันทึก หรือทำแผนที่ความคิดเก็บไว้	- ความสามารถในการวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นความคิดเห็นของตนเอง - การมีสมาธิ ในการฟัง และใช้ทักษะการพูด เพื่อซักถาม เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสถานการณ์ใหม่ที่ได้ออกมาได้ฟัง	- ความสามารถในการนำประสบการณ์ตรงออกมาใช้เพื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ในกรณีบทบาทสมมติ และในกรณีสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

2. ได้รูปแบบการจัดการการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน บ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้ ซึ่งการสอนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบด้วย การตรวจสอบประสบการณ์เดิม และการสร้างความสนใจ 2) ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2.1) การจัดระบบความรู้ โดยให้ผู้เรียนสรุปประสบการณ์เดิมออกมาในรูปแบบของคำพูดแล้วจดบันทึก หรือทำแผนที่ความคิดเก็บไว้ 2.2) การสร้างความรู้ ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาโดยใช้วิธีการพูดให้ผู้เรียนฟัง ประกอบกับการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้ทักษะการสังเกตทางสายตาอย่างมีสมาธิ ใช้ทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ และใช้ทักษะการพูดเพื่อซักถาม เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสถานการณ์ใหม่ที่ได้ออกมาได้ฟัง วิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อสรุปเป็นความคิดเห็นของตนเองเพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ แล้วจดบันทึก หรือทำแผนที่ความคิดเก็บไว้ 2.3) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการดูและการฟังไปใช้ประโยชน์ในทันทีจากการสร้างสถานการณ์สมมติ ในชั้นเรียน และจากสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน 3) ชั้นประเมินผล ประกอบด้วย 3.1) การประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อบอกสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู 3.2) การประเมินความสามารถในการนำความรู้ที่ได้ออกมาใช้ เพื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ในกรณีบทบาทสมมติ และในกรณีสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

3. หลังการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด โดยใช้การจัดการความรู้ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับMarquardt (2003) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ที่เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ว่า การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (Knowledge Transfer and Utilization) การถ่ายทอด และการใช้ประโยชน์จากความรู้ มีความจำเป็นสำหรับองค์กร เนื่องจากองค์กรจะถ่ายทอด และการใช้ประโยชน์จากความรู้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลไกด้านอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้การเคลื่อนที่ของสารสนเทศ และความรู้ระหว่างบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งนั้นเป็นไปได้โดยที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ

ผลของการวิจัยสอดคล้องกับคันทนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ (2544) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องสมอง พบว่าสมองมีศักยภาพในการคิด และการเรียนรู้ โดยการทำงานของเซลล์สมองในส่วนต่าง ๆ ทำให้สมองมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้จากธรรมชาติ และจากข้อมูลรอบตัว นำมาวิเคราะห์และสร้างความรู้ คือ กระบวนการคิดและความคิดใหม่ ๆ ขึ้นมาได้ กระบวนการเรียนรู้ของสมองจึงเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ 5 มิติ ของการคิด อันได้แก่ 1) เจตคติ และความตระหนักเชิงบวกเกี่ยวกับการเรียนรู้ 2) การบูรณาการความรู้ที่ได้เรียนมา 3) การขยาย และการวิวัฒนาการความรู้ 4) การใช้ความรู้อย่างมีความหมาย และ 5) การสร้างความเคยชินในการคิดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง จึงมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงทักษะ ด้านเทคนิคที่สำคัญต่อการเรียนรู้รายวิชาเพื่อเพิ่มความเข้าใจในวิธีการของการสืบค้นทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำความรู้ภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และเพื่อปลูกฝังทัศนคติทางวิชาชีพ ทั้งปวงเหล่านี้ ล้วนส่งเสริมให้นักเรียนเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักการพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ คือ ความรู้จะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่นักเรียนเรียนรู้แล้ว และสิ่งที่นักเรียนต้องการจะรู้โดยปกตินักเรียนจะใช้ความรู้ที่มีอยู่ตีความสิ่งที่นักเรียนไม่รู้ ถ้านักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระใหม่สู่สิ่งที่รู้แล้ว การเรียนรู้จะประสบความยุ่งยากมาก ดังนั้นกิจกรรมการขยาย และการวิวัฒนาการความรู้ จึงประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิเช่น การเปรียบเทียบ การจำแนก การนำเสนอ การสรุป การวิเคราะห์เป็นส่วนต่าง ๆ โดยนักเรียนต้องได้รับการเสริมแรงจากครูเพื่อกระตุ้นให้สร้างความเคยชินในการคิดและกระบวนการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ น้ำทิพย์ วิภาวิน (2546) ที่ทำวิจัยเรื่องการจัดการความรู้กับคลังความรู้ เรื่องการจัดการความรู้ ในห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่าการจัดการความรู้จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้และการนำความรู้ไปใช้ และองค์ประกอบอื่น ๆ อีก 4 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดเก็บ

สารสนเทศเครื่องคอมพิวเตอร์แม้ช่วยจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการเผยแพร่เนื้อหาข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ External Knowledge Structured/Informal Knowledge 2) แพลตฟอร์มที่ทำให้เกิดการทำงานร่วมกัน การมีระบบฐานข้อมูลที่ใช้งานร่วมกันได้ รวมทั้งการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน 3) ระบบเครือข่าย โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบเครือข่ายช่วยสนับสนุนการสื่อสารและการสนทนา 4) วัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมองค์การที่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ ในรูปแบบของสื่อออนไลน์ มาประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาเมือง โดยใช้การจัดการความรู้
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจัดการเรียนรู้สาระการฟัง การดู และการพูด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการความรู้ กับโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ทุกโรงเรียน เพื่อเป็นการตรวจริยั่นความเชื่อถือได้ของการวิจัย
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการความรู้ กับสาระภาษาไทยอื่น ๆ เช่น สาระการอ่าน เพื่อเพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ต่อไป

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- <http://academic.obec.go.th/curriculum44>. /เข้าถึงวันที่ 14 มิถุนายน 2557
- ทิตนา แหมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2546). “การจัดการความรู้”. ในวารสารศรีปทุมปริทัศน์. 3(2) : 85-92, กรกฎาคม-ธันวาคม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์ จำกัด.

ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ. (2544). รายงานเรื่องฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี.

Hiemstra, R. and Burns, J. **Self - directed Learning : Present and Future. Proceedings of The First World Conference on Self - directed Learning.** Montreal : Canada, 1997.

Knowles, M. S. **Self - directed Learning. A Guide for Learners and Teachers.** New York : Association Press, 1975.

Marquardt, M. **Building the Learning Organization.** New York: The free press, 2003.

Marzano, R. J. **A Different Kind of Classroom : Teaching with Dimensions of Learning.** Virginia : The Association for Supervision and Curriculum Development, 1992.

Skager, R. W. **Lift Long Education Practice.** Hamburg : UNESCO Institute for Education, 1978.

Takeuchi, H. and Nonaka, I. **Hitosubashi on Knowledge Management.** Singapore: Saik Wah Press, 2004.

การพัฒนาการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยใช้หลักการตลาด

Service Development of Sisaket Rajabhat University Library by Marketing Principle

เริงใจ เขียวอ่อน¹

วัลลภา โสตา² ฌภาภักษ์ วงศ์เศษ³ สุนีย์ หุยวัน⁴

วรรณิดา ดวงมณี⁵ และอนุกุล เสียงหวน⁶

อนันต์ศักดิ์ พวงอก⁷

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 2) ศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และ 3) ศึกษาการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ วิจัยดำเนินการวิจัยใช้วิธีสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 385 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยมีดังนี้

1) การสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการ ห้องสมุดควรจะต้องบรรจุความรู้ให้แก่บุคลากร จัดหาบุคลากรเพิ่มเติม ขยายพื้นที่ให้บริการ จัดหาน้ำดื่มให้เพียงพอ ดูแลความสะอาดของห้องน้ำ สม่่าเสมอปรับปรุงบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้น่าสนใจ เพิ่มช่องทางในการแสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมให้ผู้ใช้เข้าร่วมอยู่เสมอ ปรับปรุงการให้บริการโสตทัศนศึกษาและห้องมินิเธียเตอร์โดยการจัดหาผู้รับผิดชอบเฉพาะ จัดหาวารสารเพิ่มเติม และจัดหาหนังสือให้เพียงพอและครบถ้วน

2) การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดตามรูปแบบที่ผู้ใช้บริการต้องการคือ จัดทำเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ และให้มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำเคาน์เตอร์ จัดอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ผู้ใช้ ประชาสัมพันธ์ผ่านเคเบิลทีวีและรายการวิทยุ จัดหาบอร์ดประชาสัมพันธ์แบบเคลื่อนที่ อัปเดตข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ จัดทำแผ่นพับเพิ่มเติม จัดทำวิดิทัศน์ของห้องสมุด จัดโครงการสัปดาห์ห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง จัดแสดงหนังสือใหม่ และร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมของห้องสมุด

1-6 บุคลากร กลุ่มงานวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

7 อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ปรึกษาการวิจัย

3) การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุด ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ และความต้องการของผู้ใช้เป็นหลัก ดังนั้นห้องสมุดต้องเพิ่มระยะเวลาในการให้บริการโดยอาจจะเปิดหลังเวลาราชการ มีการแจกคู่มือส่วนลดค่าปรับให้แก่ผู้ใช้ ให้รางวัลเมื่อผู้ใช้เข้ามาใช้บริการยืมคืน ให้นักศึกษาเป็นสมาชิกตลอดจนสิ้นสถานภาพการเป็นนักศึกษา จัดหาสื่อโสตทัศนศึกษาตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลาย มีฐานข้อมูลออนไลน์ มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จัดอบรมการใช้ห้องสมุดให้แก่ผู้ใช้เป็นประจำ จัดสัปดาห์ห้องสมุดทุกปี จัดโครงการการรู้สารสนเทศให้แก่ผู้ใช้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ ช่วยให้ผู้ใช้คิดถึงห้องสมุดเป็นอันดับแรกเมื่อต้องค้นคว้าหาความรู้ หรือต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ : ผู้ใช้บริการห้องสมุด ความพึงพอใจ การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด การบริหารลูกค้าสัมพันธ์

ABSTRACT

This research aimed at 1) To study users' satisfaction of Sisaket Rajabhat University library 2) To study public relation model of Sisaket Rajabhat University Library and 3) To study customer relation management of Sisaket Rajabhat University library. These researches were survey researches. They conducted by questionnaire. There were 385 samples that were simple random sampling from teachers, authorities, and students of Sisaket Rajabhat University. The data were analyzed by using computer program. The research findings were detailed below :

1) To satisfy library users, the library should train its authorities in various kind of knowledge. It should get more authority to raise a service quality. It should enlarge service area, provide sufficient drinking water. Restrooms should have been always clean. Billboards should have more interesting. It should provide various way to express one's opinion. It should always set up activities for users. It should improve service for audiovisual education and mini theater room. It should have more periodical and sufficient books.

2) The appropriated model for public relations of the library were provide public relations counter and authorities to solve all problems for users. Train various kind of knowledge for users. It should use cable TV and radio to inform its users. It should provide more movable billboard and always update its information. Moreover, it should provide more pamphlets and library video. It should set up various kind of

activities always for example, the library week, new books exhibition, and coordinate with other department.

3) The customer relations management of the library should regard users' benefits first, therefore it should extend service time or extra time for users who have class all days.

It should give fines discount coupon for users and reward them whenever they use circulation service. Students should have been the right to be library member until they graduate. It should provide various kind of multimedia, electronic media, online database, and high speed internet. Not only that, It should train various kind of knowledge for its users. In addition, it should have library week every year and set up class for information literacy continuously to build relationships between the library and its users.

Keywords : Library User, satisfaction, Library public relations,
Customer relationship Management

บทนำ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งมีปรัชญาในการดำเนินงานดังนี้ คือ ความรู้คู่คุณธรรม นำชุมชนให้เข้มแข็ง แหล่งภูมิปัญญาไทย มีวิสัยทัศน์ในการเป็นแหล่งความรู้ และที่พึ่งของท้องถิ่น และภูมิภาค เสริมสร้างคุณภาพคน ครอบครัว ชุมชน สังคมไทยให้เข้มแข็ง ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2555 : 9) การที่จะผลักดันปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของมหาวิทยาลัยดังกล่าวให้บรรลุผล ห้องสมุดซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของมหาวิทยาลัย จึงเป็นกลไกที่สำคัญที่จะผลักดันมหาวิทยาลัยให้ก้าวไปข้างหน้าและประสบผลสำเร็จ (อนันต์ศักดิ์ พวงอก, 2556 : 6) ดังนั้นการพัฒนาห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการโดยเฉพาะการให้บริการแก่ผู้ใช้ทุกระดับทุกประเภท ซึ่งจะส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีนักศึกษาและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเข้มแข็งทางวิชาการ การพัฒนาห้องสมุดให้มีคุณภาพนั้นต้องเน้นการให้บริการแก่ผู้ใช้ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี

ตลอดระยะเวลาที่ห้องสมุดเปิดให้บริการมาจนถึงปัจจุบัน ห้องสมุดได้พยายามเน้นการบริการที่ ทันสมัย รวดเร็วทันใจ และประทับใจต่อผู้ใช้บริการ อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ใช้บางส่วนที่เห็นว่าห้องสมุดยังให้บริการได้ไม่ดีนัก ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินความพึงพอใจของห้องสมุดตามที่ได้แจกแบบสอบถามรายเดือน หรือหน้าเว็บบอร์ดภายในเว็บไซต์ของห้องสมุดที่มักจะมีคำแนะนำติชมอยู่ตลอดมา ดังนั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการห้องสมุดจำเป็นต้องนำทฤษฎีการตลาดซึ่งเป็นแนวคิดใหม่เข้ามาปรับปรุงการให้บริการ โดยทฤษฎีทางการตลาดดังกล่าวประกอบด้วย การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ การศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับการให้บริการ และการพัฒนารูปแบบการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการนั้นก็เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ความต้องการ แนวทางการแก้ไข และปรับปรุงห้องสมุดตามความต้องการของผู้ใช้ และจึงนำความคิดเห็นของผู้ใช้มาวิเคราะห์ และจัดให้บริการตามความต้องการของผู้ใช้

นอกจากนั้นแล้ว ห้องสมุดยังต้องศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับห้องสมุด เนื่องจากสภาพปัจจุบันพบว่ามีการประชาสัมพันธ์หลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ การติดประกาศตามบอร์ดด้านล่าง การจัดรายการวิทยุ การทำจดหมายข่าว การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเข้าใช้ห้องสมุด (กิจกรรมโครงการสัปดาห์ห้องสมุด) และทางเฟสบุ๊ค ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร หรือการประชาสัมพันธ์ช่องทางอื่น ๆ ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเช่นเดียวกันส่งผลให้ ผู้เข้าใช้บริการ มีสัดส่วนที่น้อยลง เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี เมื่อคิดเป็นร้อยละ 13.41 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด (ฝ่ายวิทยบริการ และสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2555 : 18) นอกจากนั้นยังการขาดสื่อสาร ที่ดีระหว่างห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ ทำให้นักศึกษาขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสารและใช้แหล่งเรียนรู้ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ส่งผลกระทบให้นักศึกษาที่จบไปเป็นบัณฑิตที่ไม่มีคุณภาพ และขาดทักษะเมื่อเข้าไปปฏิบัติงานยังสถานประกอบการ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษในลำดับต่อไป

นอกจากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และรูปแบบการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดแล้ว ความสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้คือการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relation Management) ซึ่งหมายถึง กลยุทธ์ที่เน้นหลักการสร้าง และรักษาความจงรักภักดีของลูกค้าที่มีมูลค่าสำหรับองค์กร และเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสามารถในการทำกำไรในระยะยาว (ดิสงพงค์ พรชนกนาถ, 2546 : 30) การศึกษาเรื่องการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดจะได้รูปแบบการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ที่เหมาะสม ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ และผู้ใช้บริการจะได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ที่ห้องสมุดมอบให้ นอกจากนี้ยังได้นักศึกษาที่มีคุณภาพ ใฝ่เรียนใฝ่รู้ได้บัณฑิตที่มีคุณค่า เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อไปในอนาคต เป็นการยกระดับการให้บริการ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจ มีความต้องการที่จะเข้ามาใช้ห้องสมุดด้วยความเต็มใจ

จากเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้คณะทำงานของฝ่ายวิทยบริการ และสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีแนวคิดที่จะทำวิจัยเพื่อยกระดับการให้บริการให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการให้ได้มากที่สุด ซึ่งการทำวิจัยดังกล่าวอยู่ภายใต้ชื่อโครงการว่า “การพัฒนาการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษโดยใช้ทฤษฎีทางการตลาด” ทั้งนี้เพื่อการให้บริการที่ประทับใจผู้ใช้บริการและเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีที่สุดในมหาวิทยาลัย เป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุด และจะส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ประโยชน์ของการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษโดยใช้หลักการตลาด” มีประโยชน์ต่อห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับปรุงการให้บริการเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้มากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้อง เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และมีการบริหารลูกค้าสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ เป็นการสร้างความประทับใจให้แก่ผู้รับบริการ เป็นการยกระดับคุณภาพการให้บริการของห้องสมุด เป็นการกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการที่ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเข้ามาศึกษาหาความรู้ ช่วยพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษอีกด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยชุดโครงการนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้คือ

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 11,134 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 385 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุด มีขอบเขตดังต่อไปนี้

- 3.1.1 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3.1.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
- 3.1.3 ด้านระเบียบกฎเกณฑ์และการประชาสัมพันธ์
- 3.1.4 ด้านการให้บริการ
- 3.1.5 ด้านบุคลากร

3.2 การศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด มีขอบเขตดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ศรีสะเกษ

3.2.2 แนวทางการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ศรีสะเกษ

3.3 การศึกษาการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุด มีขอบเขตดังต่อไปนี้

- 3.3.1 การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
- 3.3.2 สภาพการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

4. ความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษในการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการสร้างสัมพันธ์ด้วยรางวัล (Reward model) (2) รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ตามเงื่อนไขสัญญา(Contractual model) 3) รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ด้วยมูลค่าเพิ่ม (Value-added model) (4) รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ความรู้เฉพาะด้าน (Educational model)

5. แนวทางการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ แบบทราบจำนวนประชากร ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งหมด 385 คน ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ จำนวน 286 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาค กศ.บป. จำนวน 72 คน นักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 15 คน และอาจารย์ เจ้าหน้าที่ จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ และสังกัดสาขาวิชา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามหลักของลิเคอร์ท (Likert อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 107-108) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) สอบถามเกี่ยวกับ

2.1.1 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ (3) ด้านการให้บริการ (4) ด้านระเบียบกฎเกณฑ์และการประชาสัมพันธ์ (5) ด้านบุคลากรห้องสมุด

2.1.2 การรับทราบข้อมูลข่าวสารจากห้องสมุดในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ในสภาพปัจจุบันของห้องสมุด ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อกิจกรรม ความต้องการหรือความคาดหวังให้ห้องสมุดมีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ไปใน ลักษณะรูปแบบใด

2.1.3 สภาพการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ (1) นโยบายการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (2) การดำเนินการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ และสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ความคาดหวัง ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ทั้ง 4 รูปแบบ (1) รูปแบบการสร้างสัมพันธ์ด้วยรางวัล (Reward model) (2) รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ตามเงื่อนไขสัญญา (Contractual model) (3) รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ด้วยมูลค่าเพิ่ม (Value - added model) (4) รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ความรู้ เฉพาะด้าน (Educational model) และสอบถามเกี่ยวกับสื่อสำหรับช่องทางที่เหมาะสมกับการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลทุกขั้นตอนด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างได้กรอก รวมเวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคืน จำนวน 385 คน คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามมา วิเคราะห์ ข้อมูล และนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ข้อมูลที่ได้จากคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ

2.3.2 ข้อมูลที่ได้จากคำถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และให้ค่าน้ำหนักคะแนนแต่ละระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103) ดังนี้

ระดับ	ค่าน้ำหนัก
มากที่สุด	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5
มาก	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4
ปานกลาง	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3
น้อย	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ถือเกณฑ์ดังนี้

ระดับคะแนน	แปลความ
4.51-5.00	หมายถึง มากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง มาก
2.51-3.50	หมายถึง ปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง น้อย
1.00-1.50	หมายถึง น้อยที่สุด/ไม่ได้ใช้

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ให้บริการ ในการให้บริการโดยหลักการตลาดนั้นห้องสมุดต้องปรับปรุงการให้บริการเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ และนำเสนอต่อไปนี้

ด้านบุคลากร ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถที่จะให้บริการ ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.05$) และลำดับต่ำสุด คือ เจ้าหน้าที่อยู่ประจำ และพร้อมให้บริการตลอดเวลา ($\bar{X} = 3.93$) ดังนั้น ห้องสมุดต้องคงไว้ซึ่งจุดเด่น ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ เต็มใจให้บริการ และยิ้มแย้มแจ่มใส ส่วนจุดด้อยที่ต้องปรับปรุงก็คือเจ้าหน้าที่ต้องพร้อมให้บริการได้ตลอดเวลา นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานของตน สามารถ

ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้ได้ รวมทั้งควรเพิ่มจำนวนของบุคลากร จากทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ห้องสมุดควรจัดอบรมความรู้ให้แก่บุคลากรทั้งในเรื่องของห้องสมุด การสืบค้นสารสนเทศ ตลอดจนการมีจิตบริการ อีกทั้งควรจัดหาอัตรากำลังมาเพิ่มเติมเพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ห้องสมุดมีความสวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ น่าเข้าใช้บริการ ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือ บรรยากาศเหมาะสมกับการอ่านหนังสือ ($\bar{X} = 4.09$) และลำดับต่ำสุด คือ ห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอ สะดวก และสะอาด ($\bar{X} = 3.64$) ดังนั้น ห้องสมุดต้องคงไว้ซึ่งจุดเด่น ได้แก่ ความสวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ มีการจัดบรรยากาศที่เหมาะสมกับเรียนรู้ ส่วนจุดด้อยที่ต้องปรับปรุงคือน้ำดื่มไม่เพียงพอแก่ผู้เข้าใช้บริการ และห้องน้ำที่ไม่สะดวกเนื่องจากอยู่นอกห้องสมุด ห้องสมุดมีพื้นที่คับแคบต้องเพิ่มพื้นที่บริการ และหาแนวทางพัฒนาอย่างเร่งด่วนก็คือการขยายพื้นที่ให้บริการ ซึ่งปัจจุบันอาคารห้องสมุดมีจำนวน 5 ชั้น ควรขยายการให้บริการไปยังชั้น 4 และชั้น 5 จัดหาน้ำดื่มมาให้บริการครบทุกชั้น และดูแลเรื่องความสะดวกของห้องน้ำ

ด้านระเบียบกฎเกณฑ์ และการประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ เว็บไซต์ของห้องสมุดมีการปรับปรุงให้ทันสมัย ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือ กฎระเบียบของห้องสมุดมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.01$) และลำดับต่ำสุด คือ บอร์ดประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และน่าสนใจ ($\bar{X} = 3.75$) ดังนั้น ห้องสมุดต้องคงไว้ซึ่งจุดเด่น ได้แก่ มีเว็บไซต์ของห้องสมุดเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร และเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการได้แสดงความคิดเห็นหลากหลายช่องทาง จุดด้อยที่ต้องปรับปรุงคือห้องสมุดมีกิจกรรมให้ผู้ใช้ได้เข้าร่วมน้อยเกินไป บอร์ดประชาสัมพันธ์ที่ไม่เคลื่อนไหว และไม่ทันสมัย และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายมากกว่านี้ แนวทางการพัฒนาห้องสมุดคือการปรับปรุงบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้น่าสนใจ มีข่าวความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เพิ่มช่องทางในการแสดงความคิดเห็นแก่ผู้ใช้ และจัดกิจกรรมให้ผู้มีส่วนรวมให้มากยิ่งขึ้น

ด้านการให้บริการ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ พอใจกับการให้บริการยืม-คืนหนังสือ ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ พอใจกับการให้บริการห้องค้นคว้าส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.95$) และลำดับต่ำสุด คือ พอใจกับการให้บริการห้องชมภาพยนตร์ (มินิเธียเตอร์) ($\bar{X} = 3.76$) ดังนั้น ห้องสมุดมีจุดเด่นอยู่ที่การให้บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ และการมีห้องค้นคว้าส่วนบุคคล ส่วนจุดด้อยที่ต้องปรับปรุงก็ได้แก่การให้บริการโสตทัศนศึกษา และการให้บริการห้องมินิเธียเตอร์ นอกจากนั้นยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ควรปรับปรุงประสิทธิภาพของอินเทอร์เน็ต ขยายระยะเวลาในการให้บริการ และเพิ่มจำนวนวันในการให้ยืมทรัพยากรสารสนเทศ แนวทางที่ห้องสมุดต้องนำมาพัฒนาก็คือพัฒนาการให้บริการโสตทัศนศึกษา และห้องมินิเธียเตอร์ เนื่องจากปัจจุบันนี้ไม่มีผู้รับผิดชอบบริการนี้โดยตรง ดังนั้นห้องสมุดจึงควรจัดหาบุคลากรมาเพิ่มเติมในส่วนนี้

ด้านทรัพยากร และสารสนเทศ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ หนังสือพิมพ์จัดวางอย่างเป็นระเบียบ หาง่าย ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือ หนังสือที่มีให้บริการมีความทันสมัย ($\bar{X} = 3.99$) และลำดับต่ำสุด คือ คอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นมีประสิทธิภาพเหมาะสมต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 3.67$) ดังนั้น ห้องสมุดมีจุดเด่นอยู่ที่หนังสือที่ให้บริการมีความทันสมัย ครบถ้วน เพียงพอ หนังสือพิมพ์ และวารสารจัดเรียงบนชั้นถูกต้อง หาง่าย ส่วนที่ต้องปรับปรุงก็คือคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตยังด้อยประสิทธิภาพ และวารสารที่ยังมีน้อยและไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะคือในบางสาขาวิชายังมีหนังสือให้ศึกษาน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน สิ่งที่ห้องสมุดต้องนำมาพัฒนานี้คือต้องจัดซื้อวารสารเพิ่มเติม ควรจัดหาหนังสือในสาขาวิชาที่ขาดแคลนมาเพิ่มเติม การจัดซื้อหนังสือหรือวารสารดังกล่าวต้องมีการสอบถามความต้องการของผู้ใช้บริการด้วย

2. รูปแบบการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อหาแนวทางการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดให้ตรงจุด และหลากหลาย เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผลของการสังเคราะห์นำมาสร้างรูปแบบการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษได้ดังนี้

ด้านสื่อกิจกรรม ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้ต้องการให้ห้องสมุดจัดโครงการสัปดาห์ห้องสมุดมากที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมา คือ จัดแสดงหนังสือใหม่ และจัดกิจกรรม กับหน่วยงานอื่นหรือให้ใช้สถานที่จัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.95$) ซึ่งปัจจุบันห้องสมุดก็ได้ดำเนินโครงการสัปดาห์ห้องสมุดต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี แต่สิ่งที่ต้องปรับปรุงก็คือการจัดแสดงหนังสือใหม่ที่ทำไม่ได้ต่อเนื่อง และการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมของห้องสมุด

ด้านสื่อสื่อดิจิทัลอิเล็กทรอนิกส์ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้ต้องการให้ห้องสมุดประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดมากที่สุด ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา คือ เฟสบุ๊คห้องสมุด ($\bar{X} = 3.90$) และวิทยุทัศน์ห้องสมุด ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ ซึ่งปัจจุบันนี้ห้องสมุดก็มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทั้ง 3 ชนิดนี้อยู่แล้ว แต่สิ่งที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมก็คือวิทยุทัศน์ของห้องสมุดที่ต้องทำให้ทันสมัยมากกว่านี้

ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้ต้องการให้ห้องสมุดมีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมากที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมา คือ แผ่นพับ แนะนำห้องสมุด ($\bar{X} = 3.93$) คู่มือการใช้ห้องสมุด ($\bar{X} = 3.92$) โปสเตอร์ ($\bar{X} = 3.89$) แผ่นปลิว ($\bar{X} = 3.86$) และวารสาร ($\bar{X} = 3.63$) ตามลำดับ ดังนั้น สิ่งที่ห้องสมุดต้องพัฒนาคือจัดหาบอร์ดนิทรรศการเพิ่มเติม อาจจะเป็นในลักษณะของบอร์ดเคลื่อนที่ และ

ปรับปรุงเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นยังต้องทำแผนพับแนะนำห้องสมุดและบริการในห้องสมุดเพิ่มเติม

ด้านสื่อบุคคล ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้บริการต้องการให้ห้องสมุดประชาสัมพันธ์โดยการสนทนาระหว่างเจ้าหน้าที่ห้องสมุด กับผู้ใช้บริการมากที่สุด ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาคือ การอบรมความรู้เบื้องต้นในการเข้าใช้บริการห้องสมุด ($\bar{X} = 3.90$) การนำเยี่ยมชมห้องสมุด ($\bar{X} = 3.86$) การปฐมนิเทศนักศึกษา ($\bar{X} = 3.80$) และการให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้ใช้บริการทางโทรศัพท์ ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ ซึ่งปัจจุบันห้องสมุดก็ได้ให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์โดยการพูดคุยกับผู้ใช้บริการอยู่แล้ว แต่อาจต้องทำให้มากขึ้นโดยการจัดเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ หรือจัดเจ้าหน้าที่ให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าโดยเฉพาะ และสิ่งที่ควรทำเพิ่มเติมก็คือการจัดอบรมความรู้ด้านต่างๆ ให้แก่ผู้ใช้บริการ

ด้านสื่อมวลชน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้ต้องการให้ห้องสมุดประชาสัมพันธ์ผ่านทางโทรทัศน์ (เคเบิลทีวี) ($\bar{X} = 3.76$) รองลงมาคือวิทยุกระจายเสียง ($\bar{X} = 3.72$) และหนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 3.71$) ตามลำดับ ซึ่งห้องสมุดจะได้นำไปพัฒนาต่อไปโดยการจัดทำรายการแนะนำห้องสมุด หรือสปอตโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์เพื่อสื่อสารกับผู้เข้าใช้บริการ

3. การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุด

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บริการ ได้แนวทางการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษดังนี้

ห้องสมุดมีรูปแบบการสร้างสัมพันธ์ตามเงื่อนไขสัญญา ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นักศึกษาเป็นสมาชิกห้องสมุดตลอดจนสิ้นสถานภาพจนจบปีการศึกษามากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือประโยชน์จากการเป็นสมาชิกของห้องสมุดที่ท่านได้รับ ($\bar{X} = 4.25$) ดังนั้น ห้องสมุดในสภาพปัจจุบัน และความต้องการของผู้ใช้มีจุดเด่นอยู่ที่นักศึกษาเป็นสมาชิกห้องสมุดตลอดจนสิ้นสถานภาพจนจบปีการศึกษา และประโยชน์จากการเป็นสมาชิกของห้องสมุดที่ผู้ใช้บริการได้รับ

ห้องสมุดมีรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ความรู้เฉพาะด้าน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ห้องสมุดจัดอบรมการใช้ห้องสมุดเบื้องต้นและห้องสมุดจัดสัปดาห์ห้องสมุดทุกปี ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาคือ ห้องสมุดจัดโครงการเรียนรู้สารสนเทศโดยให้การอบรมความรู้ ($\bar{X} = 4.18$) และห้องสมุดจัดอบรมฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X} = 4.12$) ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ ห้องสมุดส่งข้อมูลข่าวสารทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ($\bar{X} = 4.10$) ดังนั้น ห้องสมุดควรจัดสัปดาห์ห้องสมุด

ทุกปี เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม และเป็นการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดในด้านต่าง ๆ ว่าห้องสมุดมีบริการอะไรบ้าง ส่วนที่ต้องปรับปรุงก็คือ ห้องสมุดส่งข้อมูลข่าวสารทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ห้องสมุดเรายังไม่ได้ดำเนินการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และไม่สามารถขออีเมล จากนักศึกษาหรือผู้ใช้บริการได้ทุกคน ได้เฉพาะกลุ่มหรือบางคนจึงทำให้ไม่สะดวกในการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ข้อเสนอแนะในสภาพปัจจุบัน คือ หาวี หรือช่องทางในการสื่อสารกับผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้น ส่วนห้องสมุดที่ผู้ใช้บริการต้องการที่เป็นจุดเด่นและควรปรับปรุงจะเหมือนกับสภาพปัจจุบัน คือผู้ใช้ต้องการให้ห้องสมุดจัดอบรมการใช้ห้องสมุดเบื้องต้น จัดสัปดาห์ห้องสมุดทุกปี และจัดโครงการเรียนรู้สารสนเทศโดยให้การอบรมความรู้

ห้องสมุดมีรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ด้วยมูลค่าเพิ่ม ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ห้องสมุดมีสื่อฯ ให้เลือกหลากหลายตรงตามความต้องการ ($\bar{X} = 4.43$) ห้องสมุดมีฐานข้อมูลออนไลน์ให้บริการและห้องสมุดมีบริการอินเทอร์เน็ต, ไวไฟ (Wifi) ความเร็วสูง ($\bar{X} = 4.26$) ห้องสมุดมีคอมพิวเตอร์เพียงพอต่อความต้องการและห้องสมุดมีเครื่องสืบค้นที่ทันสมัย ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือห้องสมุดมีมุมโสตทัศนศึกษาให้เป็นส่วนตัว ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ ดังนั้นห้องสมุดในสภาพปัจจุบันมีจุดเด่นอยู่ที่มีห้องบริการสำหรับเด็กเพื่อความเป็นสัดส่วน และผู้ใช้บริการที่เป็นเด็กจะได้ไม่ไปรบกวนผู้ใช้บริการที่ต้องการความเงียบสงบ ส่วนที่ต้องปรับปรุงก็คือ ห้องสมุดมีบริการอินเทอร์เน็ต, ไวไฟ (Wifi) ความเร็วสูง และห้องสมุดมีบริการจองหนังสือผ่านระบบเว็บ OPAC ข้อเสนอแนะในสภาพปัจจุบัน คือ ถ้าทำได้ควรปรับปรุงการบริการอินเทอร์เน็ต และ ไวไฟ (Wifi) ให้มีความเร็วเพิ่มขึ้นกว่าเดิม และข้อเสนอแนะในส่วนที่ห้องสมุดมีบริการจองหนังสือผ่านระบบเว็บ โอแพค (OPAC) นั้น ห้องสมุดจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ในการใช้เว็บโอแพค (OPAC) เพิ่มขึ้น หรือมีการแนะนำว่าเว็บโอแพค (OPAC) ใช้อะไรได้บ้าง ส่วนห้องสมุดที่ผู้ใช้บริการต้องการที่เป็นจุดเด่นคือ ห้องสมุดมีฐานข้อมูลออนไลน์ให้บริการและห้องสมุดมีบริการอินเทอร์เน็ต, ไวไฟ (Wifi) ความเร็วสูง และข้อเสนอแนะ คือ ห้องสมุดมีมุมโสตทัศนศึกษาให้เป็นส่วนตัวมากกว่านี้ อาจจะทำเป็นห้อง ๆ หรือ ช่องที่มีฝาปิดกันกว่านี้

ห้องสมุดมีรูปแบบในการสร้างสัมพันธ์ด้านรางวัล ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้ใช้ต้องการให้ห้องสมุดเพิ่มระยะเวลาการให้บริการนอกเวลาราชการ (16.30-18.30 น.) ($\bar{X} = 4.16$) ห้องสมุดมีการแจกคู่มือส่วนลดค่าปรับให้กับผู้ใช้บริการทุกคน ($\bar{X} = 4.12$) ห้องสมุดมีการให้รางวัลเมื่อท่านเข้ามาใช้บริการยืม-คืนหนังสือ ($\bar{X} = 4.09$) และห้องสมุดมีการลดค่าปรับหนังสือ เช่น มีค่าปรับ 505 - 1,000 บาท ลดค่าปรับเหลือ 500 บาท หรือมีผู้ค้างส่งมากกว่า 1,000 บาท จะลดค่าปรับให้ 50% ($\bar{X} = 4.08$) ดังนั้นห้องสมุดในสภาพปัจจุบันมีจุดเด่นอยู่ที่ผู้ใช้ต้องการให้ห้องสมุดเพิ่มระยะเวลาการให้บริการนอกเวลาราชการโดยเพิ่มเวลาจาก 16.30 น. ไปจนถึงเวลา 18.30 น. เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้มีเวลาการศึกษา

ค้นคว้าเพิ่มขึ้นจากเวลาปกติ ส่วนที่ต้องปรับปรุงก็คือห้องสมุดมีการแจกคู่มือส่วนลดค่าปรับให้กับผู้ใช้บริการทุกคน เนื่องจากการแจกคู่มือห้องสมุดเรายังไม่ได้แจกคู่มือให้กับทุกคนจะแจกให้เฉพาะนักศึกษาภาคปกติและผู้ที่มีกิจกรรมโครงการสัปดาห์ห้องสมุดเท่านั้น ยังไม่ได้แจกคู่มือให้แก่ นักศึกษาภาค กศ.บป. ข้อเสนอแนะในสภาพปัจจุบันคือ ควรแจกคู่มือให้กับผู้ใช้บริการทุกคนไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษาทุกคนทั้งภาค ปกติ และภาค กศ.บป. ส่วนห้องสมุดที่ผู้ใช้บริการต้องการที่เป็นจุดเด่นจะเหมือนกับสภาพปัจจุบัน ส่วนที่ปรับปรุงก็คือ ห้องสมุดมีการลดค่าปรับหนังสือ เช่น มีค่าปรับ 505-1,000 บาท ลดค่าปรับเหลือ 500 บาท หรือมีผู้ค้างส่งมากกว่า 1,000 บาท จะลดค่าปรับให้ 50% ข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการต้องการก็คือ แนะนำผู้ใช้บริการให้ทราบว่าค่าปรับที่ทางห้องสมุดปรับเป็นอย่างไร เพราะบางที่ผู้ใช้บริการยังไม่รู้ว่าห้องสมุดมีส่วนลดให้ผู้ใช้บริการมาก่อน

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่าผู้ใช้บริการพึงพอใจต่อห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในระดับมากในทุกด้าน และได้คะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยที่บุคลากรเป็นด้านที่ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ระเบียบกฎเกณฑ์ และการประชาสัมพันธ์ การให้บริการ และทรัพยากรสารสนเทศตามลำดับ

จากผลที่ได้รับดังกล่าว แม้ว่าโดยภาพรวมของห้องสมุดจะได้รับความพึงพอใจในระดับมาก แต่คะแนนในแต่ละด้านก็ไม่ได้สูงมากนักและยังต้องมีข้อปรับปรุงอีกมากมายโดยเฉพาะด้านการให้บริการและด้านทรัพยากรสารสนเทศซึ่งเป็นสองลำดับสุดท้ายที่ได้คะแนนต่ำ ดังนั้นห้องสมุดต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการให้ได้มากที่สุด ควรมีระบบในการสอบถามความต้องการของผู้ใช้บริการ มีการติดต่อกับผู้ขายเพื่อให้ได้ทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัย และควรร่วมมือกับอาจารย์ประจำหลักสูตรแต่ละหลักสูตรด้วย เพื่อการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามากที่สุด

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดรับรู้ข่าวสารของห้องสมุดผ่านทางสื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือสื่อกิจกรรม สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชนตามลำดับ ในขณะที่ผู้ใช้บริการต้องการให้ห้องสมุดประชาสัมพันธ์ในรูปของสื่อกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือสื่อโซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล และสื่อมวลชนตามลำดับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นแนวทางการในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด ดังนั้นห้องสมุดจึงควรจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดเอง และเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในปัจจุบันกิจกรรมที่ห้องสมุดได้จัดเป็นประจำก็คือ โครงการสัปดาห์ห้องสมุด โครงการอบรมการรู้สารสนเทศให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดที่เข้ามาศึกษาใหม่ การปฐมนิเทศนักศึกษาที่จัดร่วมกับมหาวิทยาลัย ซึ่งคณะผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่ายังไม่เพียงพอ ห้องสมุดต้องเพิ่มกิจกรรมให้มากกว่านี้

โดยการทำเป็นตารางเวลากิจกรรมตลอดทั้งปีให้นักศึกษาได้ตรวจสอบ และสมัครเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ

นอกจากการจัดกิจกรรมแล้ว ผู้ใช้บริการยังต้องการการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ห้องสมุดทั่วโลกกำลังนิยมนำมาใช้ เนื่องจากสื่อชนิดนี้สามารถเข้าถึงผู้รับข่าวสารได้รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อยมาก ดังนั้นห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษควรที่จะนำสื่อชนิดนี้มาเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของห้องสมุด เช่น เว็บไซต์ห้องสมุด เฟสบุ๊คของห้องสมุด วิกิพีเดียแนะนำห้องสมุด เป็นต้น

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่าผู้ใช้บริการมีการรับรู้ถึงการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย เนื่องจากห้องสมุดดำเนินการบริหารลูกค้าสัมพันธ์โดยไม่ได้ประกาศเป็นนโยบาย และไม่มีแผนในการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ที่ชัดเจน ดังนั้นผู้ใช้บริการจึงไม่ทราบว่าห้องสมุดมีการบริหารลูกค้าสัมพันธ์อย่างไรบ้าง

จากผลการวิจัยยังพบอีกว่า ผู้ใช้บริการต้องการให้ห้องสมุดสร้างสัมพันธ์ตามเงื่อนไขสัญญา ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเป็นสิ่งที่ห้องสมุดได้ดำเนินงานมาตลอด แต่อาจจะต้องประชาสัมพันธ์และเน้นย้ำให้ผู้รู้ได้รับรู้และเข้าใจให้มากขึ้น รองลงมาคือการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการให้ความรู้เฉพาะด้าน อาจจะเป็นในเรื่องของการฝึกอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมของห้องสมุด เช่น โครงการสัปดาห์ห้องสมุด สอดคล้องกับการวิจัยเรื่องรูปแบบการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่อยู่ในชุดโครงการเดียวกันนี้ เนื่องจากห้องสมุดจัดโครงการนี้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้และคุ้นเคยกับการจัดกิจกรรมของห้องสมุด อีกทั้งโครงการดังกล่าวยังช่วยให้ผู้ใช้บริการได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้แสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ จึงเกิดความประทับใจ ส่วนการสร้างความสัมพันธ์ด้านรางวัลเป็นสิ่งที่ผู้ใช้บริการมีความต้องการน้อยที่สุด ซึ่งเป็นที่น่าแปลกใจกับผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ นั้นแสดงว่าผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มองเห็นคุณค่าของห้องสมุดว่าเป็นแหล่งเรียนรู้มากกว่าเป็นเงินรางวัลจากการได้เข้าใช้บริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ควรนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 การสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการ ห้องสมุดควรจัดอบรมความรู้ให้แก่บุคลากร จัดหาบุคลากรเพิ่มเติม ขยายพื้นที่ให้บริการ จัดหาน้ำดื่มให้เพียงพอ ดูแลความสะดวกสบายของห้องน้ำสม่ำเสมอ ปรับปรุงบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้น่าสนใจ เพิ่มช่องทางในการแสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมให้ผู้ใช้เข้าร่วมอยู่เสมอ ปรับปรุงการให้บริการโสตทัศนศึกษา และห้องมินิเธียเตอร์

โดยการจัดหาผู้รับผิดชอบเฉพาะ จัดหาวารสารเพิ่มเติม และจัดหาหนังสือให้เพียงพอและครบถ้วน

1.2 ประชาสัมพันธ์ห้องสมุดตามรูปแบบที่ผู้ใช้บริการต้องการคือ จัดทำเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์และให้มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำเคาน์เตอร์ จัดอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ผู้ใช้ประชาสัมพันธ์ผ่านเคเบิลทีวี และรายการวิทยุ จัดหาบอร์ดประชาสัมพันธ์แบบเคลื่อนที่ อัปเดตข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ จัดทำแผ่นพับเพิ่มเติม จัดทำวิดิทัศน์ของห้องสมุด จัดโครงการสัปดาห์ห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง จัดแสดงหนังสือใหม่ และร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมของห้องสมุด

1.3 การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุด ควรคำนึงถึงผลประโยชน์และความต้องการของผู้ใช้เป็นหลัก ดังนั้นห้องสมุดต้องเพิ่มระยะเวลาในการให้บริการโดยอาจจะเปิดให้บริการหลังเวลาราชการ มีการแจกคู่มือส่วนลดค่าปรับให้แก่ผู้ใช้ ให้รางวัลเมื่อผู้ใช้เข้ามาใช้บริการยืมคืน ให้นักศึกษาเป็นสมาชิกตลอดจนสิ้นสถานภาพการเป็นนักศึกษา จัดหาสื่อสื่อดิจิทัลศึกษาตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลาย มีฐานข้อมูลออนไลน์ มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จัดอบรมการใช้ห้องสมุดให้แก่ผู้ใช้เป็นประจำ จัดสัปดาห์ห้องสมุดทุกปี จัดโครงการการรู้สารสนเทศให้แก่ผู้ใช้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ ช่วยให้ผู้ใช้คิดถึงห้องสมุดเป็นอันดับแรกเมื่อต้องค้นคว้าหาความรู้ หรือต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยทำให้เห็นถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อห้องสมุดอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ห้องสมุดควรศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการในสิ่งที่ต้องการให้ห้องสมุดดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ และพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด

2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงผู้ใช้บริการได้ตรงจุดมากที่สุด ดังนั้นเพื่อเสริมสร้างให้การประชาสัมพันธ์มีความเข้มแข็งขึ้น ห้องสมุดจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านนโยบาย หลักการดำเนินงาน แผนการดำเนินงาน รวมทั้งงบประมาณ เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด

2.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงรูปแบบการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุด ซึ่งการศึกษารุ่นนี้ได้ข้อมูลจากบุคลากร และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ดังนั้นเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุมมากกว่านี้คณะผู้วิจัยเห็นว่าในอนาคตควรมีการศึกษาการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของผู้ใช้บริการที่เป็นบุคคลภายนอกด้วย

2.4 จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ห้องสมุดได้สารสนเทศเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุด รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับห้องสมุด ตลอดจนการบริหารลูกค้าสัมพันธ์กับห้องสมุด ซึ่งล้วนแต่เป็นหลักการตลาดที่สามารถนำมาปรับใช้กับห้องสมุดที่เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร อย่างไรก็ตามห้องสมุดควรที่จะทำการศึกษาการพัฒนาการให้บริการของห้องสมุดโดยใช้

หลักการตลาดด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การใช้ทฤษฎี Balance scorecard (BSC) การทำ Benchmarking กับห้องสมุดอื่น หรือการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ภายในห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บรรณานุกรม

- เกษม จันทรน้อย. (2537). **สื่อประชาสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.
- ชัยนันท์ นันทพันธ์. (2548). **ประชาสัมพันธ์ให้ได้ผล**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาสื่อสารมวลชน และการประชาสัมพันธ์.
- ดิสพงศ์ พรชนกนาถ. (2546). องค์ประกอบหลัก 8 ประการ : สร้าง CRM. **วารสารเพื่อการสื่อสารเพิ่มผลผลิต**. 8 (43), 30-34.
- บานชื่น ทองพันซัง. (2534). **การใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด**. **วารสารห้องสมุด**, 35(1), 22-32.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7, (แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฝ่ายวิทยบริการและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. (2555). **รายงานประจำปี 2555**. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- มณฑิรา พานิชย์. (2544). **การจัดห้องสมุดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคล.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. (2555). **สารสนเทศ ประจำปีการศึกษา 2555**. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- วาณี ฐาปนวงศ์สานติ. (2543). **การจัดและบริหารงานห้องสมุด**. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- อนันต์ศักดิ์ พวงอก. (2556). **การพัฒนากลยุทธ์การสร้างคุณค่าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

โครงการศึกษาสถานภาพและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

A Study and synthesis of literature on the area of Sisaket Province

ชุติมา เมฆวัน¹

บทคัดย่อ

การศึกษสถานภาพและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมสถานภาพงานวิจัยหรือการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษและรวบรวมสังเคราะห์ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ และชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์กร หรือหน่วยงานที่ผลิตองค์ความรู้ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ และข้อมูลในฐานข้อมูลเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง โดยทำการรวบรวมข้อมูลด้านเนื้อหาจากข้อมูลจากรายงานการวิจัย หนังสือวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ งานค้นคว้าอิสระ และบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ที่เป็นภาษาไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2555 ซึ่งการศึกษารวบรวมสถานภาพใช้จากรายงานการวิจัย หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานค้นคว้าอิสระ และบทความที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนการรวบรวมสังเคราะห์ผลการวิจัยเลือกสังเคราะห์งานวิจัยเฉพาะรายงานการวิจัยหรือบทความการวิจัย ไม่รวมวิทยานิพนธ์ และงานค้นคว้าอิสระ ในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

สถานภาพงานวิจัยหรือการศึกษาเกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปสถานภาพเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการจำแนกงานวิจัย ตามเป้าหมายการวิจัย พบว่างานวิจัยทั้งหมด 1,744 เรื่อง แบ่งเป็น วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ (มีเป้าหมายเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร) จำนวน 1,409 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 80.79 และการวิจัย (มีเป้าหมายเพื่อศึกษาหาข้อมูล องค์ความรู้ หรือแก้ปัญหา พัฒนา ต่อยอดการวิจัย หรือศึกษาวิจัยเชิงนโยบาย ที่มีหรือไม่มีเป้าหมายเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการหรือเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร) จำนวน 335 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.21

¹ อาจารย์สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ด้านการจำแนกงานวิจัยตามพื้นที่ พบว่างานวิจัยมีการดำเนินการที่ครอบคลุมทั้ง 22 อำเภอ โดยงานวิจัยบางเรื่องมีพื้นที่งานวิจัยมาก ครอบคลุมพื้นที่มากกว่า 2 อำเภอ ซึ่งพื้นที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยมากที่สุด คือ พื้นที่อำเภอเมืองศรีสะเกษ พบจำนวน 808 เรื่อง ส่วนพื้นที่ที่มีการดำเนินการวิจัยน้อยที่สุดคือพื้นที่ อำเภอเมืองจันทร์ พบจำนวน 203 เรื่อง

ด้านการจำแนกงานวิจัยตามประเด็นและเนื้อหาในการวิจัย พบว่างานวิจัยด้านการศึกษามากที่สุดจำนวน 1,109 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.59 ส่วนงานวิจัยที่พบน้อยที่สุดคือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.45 ตามลำดับ

ด้านการจำแนกงานวิจัยตามช่วงปีในการวิจัย พบว่าช่วงชั้นที่มีจำนวนงานวิจัยมากที่สุด คือ ช่วงปี พ.ศ. 2550-2555 จำนวน 1,014 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 58.14 ส่วนช่วงปีที่ค้นพบจำนวนงานวิจัยน้อยที่สุดคือ พ.ศ. 2504-2524 จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.34

ด้านการจำแนกงานวิจัยตามกระบวนการ เทคนิค และระเบียบวิธีการวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ จำนวน 1,547 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 88.70 ใช้กระบวนการการวิจัยเชิงบรรยาย รองลงมา จำนวน 196 ชิ้น คิดเป็น ร้อยละ 11.24 และพบเพียง 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.06 ที่ใช้ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

ด้านการจำแนกงานวิจัยตามประเภทการวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เกินกึ่งหนึ่ง จำนวน 1,049 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 60.15 ใช้กระบวนการ การวิจัยประยุกต์ รองลงมา จำนวน 692 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 39.67 ใช้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และ พบอีกเพียง 3 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.17 การวิจัยบริสุทธิ์ หรือการวิจัยพื้นฐาน

ส่วนด้านการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าเป็นองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดการรวบรวมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ ก่อให้เกิดการพัฒนาแก้ปัญหา เป็นแนวทางหรือเป็นแนวนโยบาย รวมถึงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อ โดยการดำเนินการวิจัยครอบคลุมทั้ง 22 อำเภอ และการวิจัยมีพัฒนาการที่เพิ่มปริมาณขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2544 ยังมีการวิจัยจำนวนน้อย แต่พบเห็นพัฒนาการของจำนวนงานวิจัยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 และปี พ.ศ. 2550-2555 มีพัฒนาการของปริมาณการวิจัยเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดด จนมีปริมาณจำนวนงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2550-2555 ถึงร้อยละ 58.14 ของงานวิจัยทั้งหมด และด้านทิศทางการวิจัยในอนาคตที่สอดคล้องและเหมาะสมกับจังหวัดศรีสะเกษ ควรเป็นการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของจังหวัด สามารถสร้างให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว แก้ปัญหาได้อย่างถาวร รวมถึงการตอบสนอง ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ดังนั้นโจทย์หรือประเด็นวิจัยจึงควรมีทั้งระยะสั้น และระยะยาว โดยระยะสั้นควรเป็นโจทย์วิจัยที่ตอบสนองความเร่งด่วนของจังหวัดศรีสะเกษที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2555) ส่วนการวิจัยในระยะยาว ควรมุ่งเน้นการวิจัยที่เชื่อมโยงกับสภาพการเปลี่ยนแปลง การรับมือ การเตรียมความพร้อม การแก้ปัญหา ของจังหวัด ประเทศ หรือก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ

ประเทศ ในฐานะที่จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งที่พรมแดนติดประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน

คำสำคัญ : สถานภาพองค์ความรู้ สังเคราะห์องค์ความรู้ การวิจัย พื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

The objectives of this research were to study in situation and synthesis on body of knowledge regarding to the related research literature relating to the area in Sisaket Province, were: 1) to study as well as collected the situation of research studies or study of research studies relating to the area of Sisaket Province, and 2) to collect and synthesize the research findings of the area as well as community in Sisaket Province. The area for collecting data consisted of the libraries of Higher Education Institutes in North-eastern Region, organizations, or work units producing the body of knowledge in Sisaket Province, and information in data base of related Websites by collecting the information of content from research reports, books, thesis, doctoral dissertations, independent study, and research articles relating to the area of Sisaket Province which were published in Thai language from 1961-2012. This study collected the situation in usage from research reports, books, thesis, independent study, articles relating to the area in Sisaket Province. For the collection and synthesis of research findings, were selected from synthesis of research only from research reports or research articles excluding the thesis as well as independent study in environment, economic, social aspects. The research findings found that:

The situation of research studies or studies relating to the area of Sisaket Province, concluded in each aspect as follows: the research classification based on research objective, found that the total of 1,744 research studies could be classified into thesis, doctoral dissertation (aimed to graduate or learning based on curriculum) for 1,409 studies or 80.79%, and research studies (aimed to study and search for information, body of knowledge or problem solving, development, furthering the research studies, or Policy Research excluding the submission for academic position or graduation or learning based on curriculum) for 335 studies or 19.21%.

For the research classification based on the area, found that the research studies were conducted covering all of 22 districts. Some of research studies included

many research areas covering the area more than 2 districts. The area using for conducting research most, was the area of Muang Sisaket District, for 80-8 studies. For the area using for conducting research least, was Muang Chan District, for 203 studies.

For the research classification based on issue and content of research studies, found that the studies in Education was the most, for 1,109 studies or 63.59%. For research studies found least in Science and Technology, for 60 studies or 3.45% respectively.

For research classification based on the year in conducting research, found that the highest number of research studies were conducted during 2007-2012, for 1,014 studies or 58.14%. For the years the lowest number of research studies, were conducted during 1961-1981, for 6 studies or 0.34%.

For research classification based on process, technique, and research methodology, found that most of research studies, 1,547 studies or 8.70%, used research methodology in Descriptive Research. The second order, there were 196 studies or 11.24%. In addition, only 1 study or 0.06%, Historical Research was conducted.

For research classification based on research types, found that most of research studies, half of them, 1,049 studies or 60.15%, the Applied Research was conducted. The second order, there were 692 studies or 39.67%, the Action Research was conducted. Only 3 studies or 0.17% of them, the Pure Research or Basic Research was conducted.

For body of knowledge from research studies relating to the area as well as community of Sisaket Province, found that it was body of knowledge caused: the collection or construction of new body of knowledge, the development, problem solving, guidelines or policy guidelines, and strategies in moving the future implementation by conducting research studies covering all of 22 Districts. Furthermore, there were increasing number of research studies from 1961-2001. Moreover, in 2007-2012, the development in number of research studies was increased as advanced until the number of research studies during 2007-2012, was reached 58.14% of total number of them. Besides, the direction of future research studies which would be related to and suitable with Sisaket Province, should be related to serve the need of the Province as well as be able to create longitudinal study of development, solve the problem

permanently, and serve the strategies of the Province. Therefore, the research problem or issue should include both of cross sectional, and longitudinal study. For cross sectional study, the research problem should serve the emergency of Sisaket Province as specified in strategies of Provincial development in the present (2012). For longitudinal study, should be emphasized on research studies associating the situation of changes, coping strategy, preparation of readiness, and problem solving for the Province, Country, or entering into ASEAN Community of the country since Sri-sa-ked Province was a province near the border of ASEAN Countries.

Keyword; situation, synthesis on body of knowledge, research, the area in Sisaket Province.

บทนำ

การวิจัยถือเป็นกระบวนการที่มีการดำเนินการอย่างมีระบบและระเบียบ แบบแผน เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ หรือที่เรียกว่าองค์ความรู้ โดยปัจจุบันการวิจัยถือเป็นกระบวนการหาคำตอบที่ปัจจุบันได้รับการยอมรับในเชิงวิชาการ อีกทั้งการวิจัยมีประโยชน์ในการแก้ปัญหา การพัฒนา วางแผน รวมถึงส่งผลต่อการเกิดเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือวิทยาการที่ทันสมัยเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งโลกจึงต่างให้ความสำคัญกับกระบวนการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันนี้เป็นที่แน่ชัดว่าผู้นำทุกประเทศและนักวิชาการรวมถึงผู้สนใจใฝ่รู้ต่างให้ความสำคัญของการวิจัยทั้งนั้น รวมถึงการทุ่มเทงบประมาณลงสู่การวิจัยเพื่อสร้างสติปัญญาของคนในประเทศตนเอง

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งให้เห็นความสำคัญของการวิจัย ปัจจุบันประเทศไทยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการวิจัยของประเทศหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (สวช.) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (สวท.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นต้น และในปัจจุบันประเทศไทยมีฐานข้อมูลด้านการวิจัยมากมายจากข้อมูลสถิติงานวิจัยเฉพาะของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2556: ออนไลน์, สรุปจำนวนงานวิจัยที่ได้รับอนุมัติทุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติใน ปี 2551-ปัจจุบันพบว่า ในปี 2551 มีโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจำนวน 4,062 โครงการ ปี 2552 จำนวน 4,045 โครงการ ปี 2553 จำนวน 3,706 โครงการ ปี 2554 จำนวน 3,889 โครงการ ปี 2555 จำนวน 2,376 โครงการ ข้อมูลนี้นับเฉพาะโครงการวิจัยที่ได้รับสนับสนุนทุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติไม่รวมแหล่งทุนงานวิจัยอื่นๆ และงานวิจัยที่มีเป้าหมายเพื่อ

เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารบังคับในการจบการศึกษา สำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา หรือนักวิจัยหรือนักวิชาการที่จะใช้เป็นเอกสารในการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ เช่น วิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ หรือดุษฎีนิพนธ์

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีสนับสนุนการวิจัยและมีการผลิตงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง แต่ประเทศไทยยังมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการวิจัยค่อนข้างมาก เช่น 1) ปัญหาด้านระบบ แนวคิด และกระบวนทัศน์ในการพัฒนา ยุทธศาสตร์หรือนโยบาย และแผนวิจัยแห่งชาติในปัจจุบันยังขาดความชัดเจน ขาดทิศทาง ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำ ทำให้ขาดการยอมรับการจัดสรรทุนเพื่อการวิจัย ก็ไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบบงานวิจัยของประเทศไม่มีความชัดเจนในด้านโครงสร้าง องค์กรการประสานเครือข่ายความร่วมมือ การขาดความตระหนักในความสำคัญของการวิจัย และไม่ได้ใช้การศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบระเบียบในการแก้ปัญหา กล่าวได้ว่า งานวิจัยของประเทศ ไม่ครบวงจร ไม่สมดุล ไม่ต่อเนื่องเชื่อมโยงระหว่างผู้วิจัยและผู้ที่จะนำไปใช้งาน 2) การขาดแคลนทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยงบประมาณเพื่อการวิจัยได้มาจากงบประมาณเป็นส่วนใหญ่โดยถูกจัดไว้เพียงร้อยละ 0.2 ของผลผลิตมวลรวมของประชาชาติ อีกทั้งยังขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ในการวิจัย และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไม่คุ้มค่า 3) โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่ดีพอ 4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ขาดประสิทธิภาพ ทั้งการบริหารคน เงิน และงาน และขาดการประเมินผลในการพัฒนางานต่อไป 5) ปัญหาด้านกำลังคน บุคลากรสายวิจัย สายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มีจำนวนไม่พอเพียง 6) คุณภาพของงานไม่ดีเพียงพอ 7) การขาดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ 8) การขาดการบูรณาการในด้านการวิจัยในทุกระดับ และทุกมิติ

จากปัญหาด้านการวิจัยของประเทศไทย จะเห็นได้ว่ามีหลายประการ ประการหนึ่งที่สำคัญคืองานวิจัยของประเทศ ไม่ครบวงจร ไม่สมดุล ไม่ต่อเนื่องเชื่อมโยงระหว่างผู้วิจัยและผู้ที่จะนำไปใช้งาน ดังนั้นกระบวนการรวบรวม สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการวิจัยน่าจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญเพื่อให้สามารถสังเคราะห์งานวิจัยจนได้ข้อมูลองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา ชุมชน สังคม ต่อยอดด้านการวิจัย หรือเป็นข้อเสนอหรือแนวทางในการ การพัฒนาด้านการวิจัยที่เหมาะสม สอดคล้อง บริบทของพื้นที่

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะบุคลากร สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบด้านการศึกษาอุดมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ จึงเกิดความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย จึงได้จัดทำโครงการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัด ศรีสะเกษ ซึ่งเหตุที่เลือกสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางศิลปะ และวัฒนธรรมจนถือได้ว่าเป็นดินแดนแห่งปราสาทหินและวัตถุโบราณมากมาย และเป็นจังหวัดที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง หรือเรียกอีกอย่างว่าอีสานใต้ ซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงสลับทุ่งนา มีภูเขา และป่าไม้อยู่ทางตอนใต้ และพื้นที่ที่จะ

ค่อย ๆ ลาดลงสู่ทิศเหนือ และทิศตะวันตก อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา นอกจากนี้จังหวัดศรีสะเกษ ยังมีประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมจึงอยู่กันแบบเครือญาตินับถือผู้อาวุโสอาศัยจารีตประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ภาษา ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง แบ่งได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ ชาวพื้นเมืองที่พูดภาษาไทยอีสาน ได้แก่ประชากรที่อยู่ในท้องที่อำเภอเมือง และปัจจุบันประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษยังยึดมั่นประเพณีเก่าที่สืบทอดกันมาช้านาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยคือ เพื่อศึกษารวบรวมสถานภาพงานวิจัยหรือการศึกษาเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ และการสังเคราะห์ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม โดยคาดหวังว่าน่าจะเป็นข้อมูลองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถนำมาใช้เพื่อเสนอกรอบทิศทางการวิจัยที่ควรดำเนินการในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ในอนาคต ต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมสถานภาพงานวิจัยหรือการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อรวบรวมสังเคราะห์ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ ในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลฐานข้อมูลความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษรวมถึงองค์ความรู้จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ ในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. องค์ความรู้และข้อมูลจากการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาใช้เพื่อเสนอกรอบทิศทางการวิจัยที่ควรดำเนินการในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ในอนาคต ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หอสมุดของสถาบันอุดมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์กร หรือหน่วยงานที่ผลิตองค์ความรู้ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ และข้อมูลในฐานข้อมูลเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ฐานข้อมูลจากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ThaiLIS (TDC) ฐานข้อมูลทำเนียบการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติฐานสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และฐานข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาในการรวบรวมข้อมูลด้านเนื้อหาจะมาจากแหล่งที่มาของข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่รายงาน การวิจัย หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานค้นคว้าอิสระ และบทความที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ที่เป็นภาษาไทย ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2504-2555 โดยในการศึกษารวบรวมสถานภาพงานวิจัยหรือการศึกษาเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยสำรวจสถานภาพข้อมูลงานวิจัย และการศึกษา จาก รายงานการวิจัย หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานค้นคว้าอิสระ และบทความที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนในการสังเคราะห์ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และชุมชนจังหวัดศรีสะเกษนั้น ผู้วิจัยเลือกสังเคราะห์งานวิจัยเฉพาะรายงานการวิจัย หรือบทความการวิจัย ไม่รวมวิทยานิพนธ์ และงานค้นคว้าอิสระ ในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมเท่านั้น

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการ จำนวน 12 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 - กันยายน พ.ศ. 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง โครงการศึกษาสถานภาพและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร ที่มีวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1. พิจารณาคัดเลือกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันประกอบด้วย

1.1 สืบค้นรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และชุมชนในเขตจังหวัดศรีสะเกษ โดยวิธีการสืบค้นรวบรวมจากห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวบรวมจากองค์กรหรือหน่วยงานที่ผลิตองค์ความรู้และสืบค้นจากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1.2 สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้ข้อมูลจากอ้างอิงและบรรณานุกรมในท้ายเอกสาร

1.3 สืบค้นข้อมูลโดยการเข้าร่วมเวทีวิชาการ หรืองานสัมมนาที่เกี่ยวข้อง

2. นำข้อมูลที่ได้มาสำรวจสถานภาพและจัดหมวดหมู่โดยจะจำแนกลักษณะของข้อมูลที่ประกอบด้วย

2.1 จำแนกตามเป้าหมายของ ประกอบด้วย 1) การวิจัย คือการวิจัยที่มีเป้าหมายเพื่อศึกษาหาข้อมูล องค์ความรู้ หรือแก้ปัญหา พัฒนา ต่อยอดการวิจัย หรือศึกษาวิจัยเชิงนโยบาย ที่มีเป้าหมายเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการหรือเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร 2) วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ มีเป้าหมายเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร

2.2 จำแนกเชิงประเด็นและเนื้อหา ออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) สังคม 4) การศึกษา 5) สาธารณสุข 6) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.3 จำแนกช่วงปีในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 7 ช่วง ประกอบด้วย ช่วงที่ 1 2504-2524 ช่วงที่ 2 2525-2529 ช่วงที่ 3 2530-2534 ช่วงที่ 4 2535-2539 ช่วงที่ 5 2540-2544 ช่วงที่ 6 2545-2549 ช่วงที่ 7 2550-2555

2.4 จำแนกกระบวนการเทคนิค วิธีการวิจัย โดยแบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลัก ประกอบด้วย การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) การวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) และการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research)

2.5 จำแนกประเภทการวิจัย มีการจำแนกประเภทของการวิจัยตามประโยชน์การนำผลไปใช้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การวิจัยบริสุทธิ์หรือการวิจัยพื้นฐาน (pure or basic research) การวิจัยประยุกต์ (applied research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) ดังนี้

2.6 จำแนกพื้นที่วิจัย โดยจำแนกออกเป็น 22 กลุ่ม ตามจำนวนอำเภอทั้งหมดของจังหวัดศรีสะเกษ

3. ทำการสังเคราะห์ ข้อมูลโดยการเลือกสังเคราะห์เฉพาะการวิจัย ที่มีเป้าหมายเพื่อศึกษาหาข้อมูล องค์ความรู้ หรือแก้ปัญหาพัฒนา ต่อยอดการวิจัย หรือศึกษาวิจัยเชิงนโยบาย ที่มีไม่มีเป้าหมายเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการหรือเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร และเลือกสังเคราะห์เฉพาะ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) สังคม

4. ชื่นสรุป และประเมินผลงาน

5. จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อเผยแพร่

ผลการวิจัย

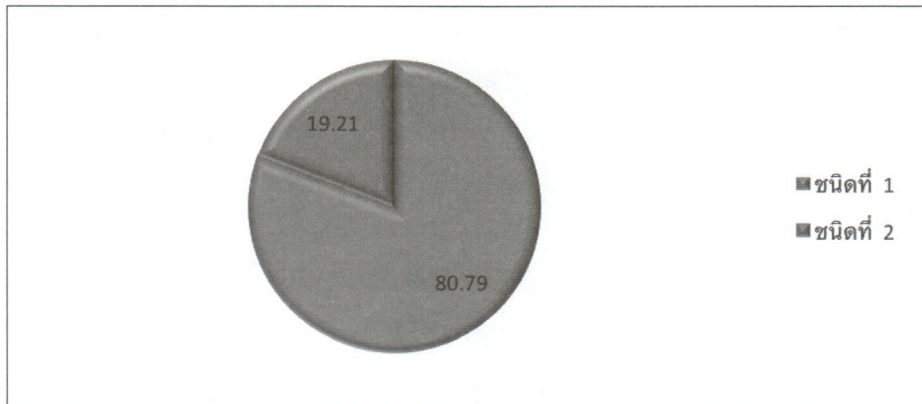
จากการการศึกษาสถานภาพและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามกรอบวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. สถานภาพงานวิจัยหรือการศึกษาเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปวิเคราะห์สถานภาพงานวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาวเคราะห์สถานภาพงานวิจัยหรือการศึกษาเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ที่ดำเนินการแล้วเสร็จในช่วงปี 2504 ถึงช่วงปี 2555 รวมระยะเวลา 52 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ปีที่มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปีแรกจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผลการศึกษาสถานภาพการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการจำแนกงานวิจัย ตามเป้าหมายการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ชนิดตามเป้าหมายของการวิจัย ประกอบด้วยชนิดที่ 1 วิจัยนิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ (มีเป้าหมายเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร) ชนิดที่ 2 การวิจัย (มีเป้าหมายเพื่อศึกษาหาข้อมูล องค์ความรู้ หรือแก้ปัญหาพัฒนา ต่อยอดการวิจัย หรือศึกษาวิจัยเชิงนโยบาย ที่มีไม่มีเป้าหมายเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการหรือเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร) พบว่างานวิจัยทั้งหมด 1,744 แบ่งเป็น ชนิดที่ 1

วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ (มีเป้าหมายเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร) จำนวน 1,409 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 80.79 ส่วนชนิดที่ 2 การวิจัย (มีเป้าหมายเพื่อศึกษาหาข้อมูลองค์ความรู้ หรือแก้ปัญหา พัฒนา ต่อยอดการวิจัย หรือศึกษาวิจัยเชิงนโยบาย ที่มีใช้มีเป้าหมายเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการหรือเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร) พบจำนวน 335 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.21 แสดงให้เห็นความต่างได้ดัง แผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงการจำแนกงานวิจัย ตามเป้าหมายการวิจัย

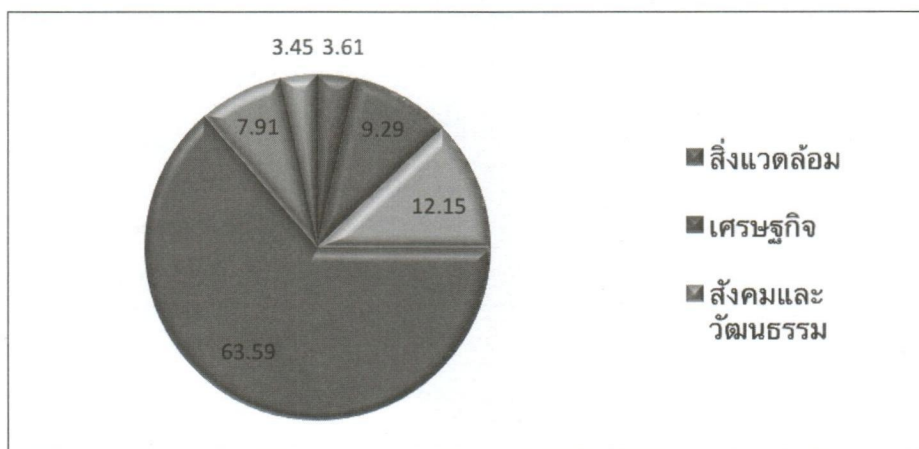
1.2 ด้านการจำแนกงานวิจัยตามพื้นที่ จากการศึกษาผู้วิจัยแบ่งกรอบพื้นที่ออกเป็น 22 แห่ง ตามอำเภอที่มีอยู่ในปัจจุบันของจังหวัดศรีสะเกษ คือ 1) อำเภอเมืองศรีสะเกษ 2) อำเภอขามเฒ่า 3) อำเภอกันทรารมย์ 4) อำเภอกันทรลักษ์ 5) อำเภอขุขันธ์ 6) อำเภอไพรบึง 7) อำเภอปรางค์กู่ 8) อำเภอขุนหาญ 9) อำเภอราษีไศล 10) อำเภออุทุมพรพิสัย 11) อำเภอเบ็ญจบุรพ์ 12) อำเภอห้วยทับทัน 13) อำเภอโนนคูณ 14) อำเภอศรีรัตนะ 15) อำเภอน้ำเกลี้ยง 16) อำเภอวังหิน 17) อำเภอภูสิงห์ 18) อำเภอเมืองจันทร์ 19) อำเภอเบญจลักษ์ 20) อำเภอพยุห์ 21) อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ 22) อำเภอศิลาลาด ผลจากการศึกษา พบว่างานวิจัยทั้งหมด 1,744 มีการดำเนินการที่ครอบคลุมทั้ง 22 อำเภอ โดยงานวิจัยบางชิ้นมีพื้นที่งานวิจัยมาก ครอบคลุมพื้นที่มากกว่า 2 อำเภอ ซึ่งพื้นที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยที่ค้นพบมากที่สุด คือ พื้นที่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ พบจำนวน 808 เรื่อง ที่ดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าว รองลงมา คือพื้นที่ อำเภอกันทรลักษ์ จำนวน 335 เรื่อง ส่วนพื้นที่ที่มีการใช้ในการดำเนินการวิจัยน้อยที่สุดคือพื้นที่ อำเภอเมืองจันทร์ พบมีงานวิจัยดำเนินการในพื้นที่ จำนวน 203 เรื่อง โดยมีรายละเอียดข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดข้อมูลการจ้างงานวิจัยตามพื้นที่

พื้นที่	จำนวนงานวิจัย (ชิ้น)	อันดับ
อำเภอเมืองศรีสะเกษ	808	1
อำเภอยางชุมน้อย	279	6
อำเภอกันทรารมย์	298	5
อำเภอกันทรลักษ์	335	2
อำเภอขุขันธ์	304	4
อำเภอไพรบึง	229	15
อำเภอปรางค์กู่	225	17
อำเภอขุนหาญ	310	3
อำเภอราชไศล	259	8
อำเภออุทุมพรพิสัย	252	10
อำเภอ빙บุรพ์	206	21
อำเภอห้วยทับทัน	239	13
อำเภอโนนคูณ	227	16
อำเภอศรีรัตนะ	238	14
อำเภอน้ำเกลี้ยง	253	9
อำเภอวังหิน	248	12
อำเภอภูสิงห์	268	7
อำเภอเมืองจันทร์	203	22
อำเภอเบญจลักษ์	223	18
อำเภอยุทธ์	249	11
อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ	212	19
อำเภอศีลาลาด	208	20

1.3 ด้านการจ้างงานวิจัยตามประเด็น และเนื้อหาในการวิจัย ซึ่งจำแนกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสิ่งแวดล้อม ครอบคลุมเนื้อหา ด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษ นิเวศวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ 2) ด้านเศรษฐกิจ ครอบคลุมเนื้อหา ด้านเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ รายจ่าย การค้า การท่องเที่ยว

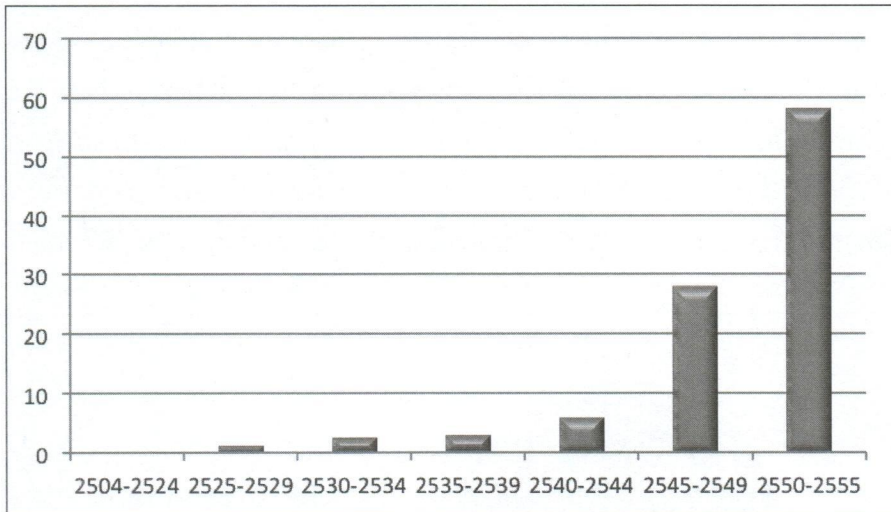
แรงงาน 3) สังคม ครอบคลุมเนื้อหา ด้านสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี สวัสดิการ คุณภาพชีวิต การเมืองการปกครอง 4) การศึกษา ครอบคลุมเนื้อหา ด้านการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษา การบริหารจัดการบุคลากรทางการศึกษา หรือประเด็นอื่นที่มุ่งเน้นเกิดการเรียนรู้ทั้งในระบบ และการศึกษานอกระบบ 5) สาธารณสุข ครอบคลุมเนื้อหา ด้านสาธารณสุข อนามัย การกีฬา และสุขภาพ 6) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครอบคลุมเนื้อหา ด้านวิทยาศาสตร์ เคมี ชีววิทยา สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีพื้นบ้าน ผลการศึกษา พบว่า จากการศึกษา งานวิจัยทั้งหมด 1,744 ชิ้น มีงานวิจัยด้านการศึกษามากที่สุดจำนวน 1,109 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.59 รองลงมาคืองานวิจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมจำนวน 212 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.15 ด้านเศรษฐกิจจำนวน 162 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.29 ด้านสาธารณสุข จำนวน 138 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.91 และด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 63 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.61 ส่วนงานวิจัยที่พบน้อยที่สุดคือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ได้เพียงร้อยละ 3.45 ตามลำดับ ซึ่งแสดงเปรียบเทียบให้เห็นความต่างดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงการจำแนกงานวิจัยตามประเด็นและเนื้อหาในการวิจัย

1.4 ด้านการจำแนกงานวิจัยตามช่วงปีในการวิจัย แบ่งการจำแนก ออกเป็น 7 ช่วง โดยช่วงปี พ.ศ. 2504-2524 ให้จำนวนปีในช่วงมากกว่าช่วงอื่นๆ ถึง 4 เท่า คือ 21 ปี เนื่องจากมีจำนวนของงานวิจัยจำนวนน้อย ส่วนช่วงปี อื่น ๆ ช่วงละ 5 ปี ผลจากการศึกษาพบว่าช่วงชั้นที่มีจำนวนงานวิจัยมากที่สุด คือ ช่วงปี พ.ศ. 2550-2555 จำนวน 1,014 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 58.14 รองลงมาคือ ช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 จำนวน 489 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.04 ช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 จำนวน 108 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.19 ช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 จำนวน 54 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.09 ช่วงปี พ.ศ. 2530-2534 จำนวน 48 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.75 ช่วงปี พ.ศ. 2525-2529

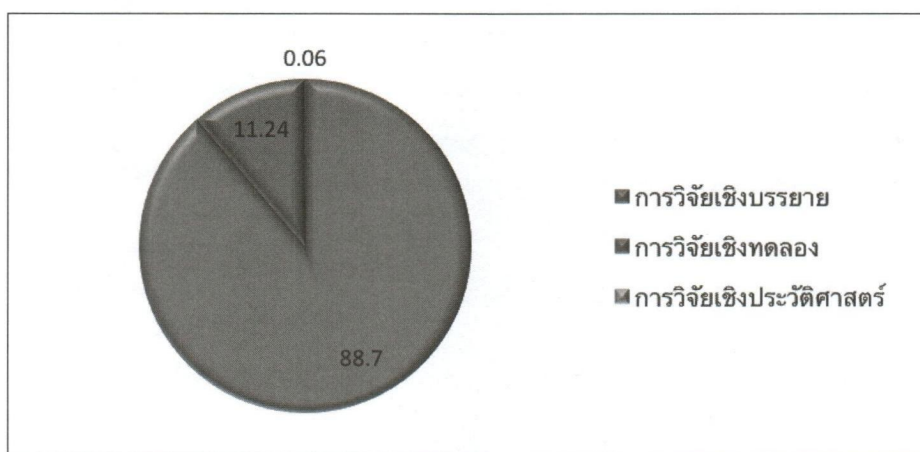
จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.43 และช่วงปีที่ค้นพบจำนวนงานวิจัยน้อยที่สุดคือ พ.ศ. 2504-2524 จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.34 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงการจำแนกงานวิจัยตามช่วงปีในการวิจัย

1.5 ด้านการจำแนกงานวิจัยตามกระบวนการ เทคนิค และระเบียบวิธีการวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทของการวิจัย ตามระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลัก คือ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) การวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) และการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ที่ราม วัชรประดิษฐ์, (2539 อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ, 2551) ได้ระบุไว้ โดย การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาความเป็นมาของเรื่องราว เหตุการณ์ ข้อเท็จจริง และทฤษฎีต่าง ๆ ในอดีต เพื่อให้ได้ความรู้ความจริง และทำความเข้าใจปรากฏการณ์ในอดีต สำหรับใช้ประโยชน์ในการอธิบายปรากฏการณ์ในปัจจุบัน และทำนายปรากฏการณ์ในอนาคต โดยอาศัยแนวโน้มหรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของเรื่องราว เหตุการณ์ ข้อเท็จจริง และทฤษฎีต่าง ๆ ที่ผ่านมามีในอดีต การวิจัยประเภทนี้มักอาศัยข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่มีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (primary source) หรือแหล่งทุติยภูมิ (secondary source) เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ พงศาวดาร จารึก วัตถุหรือร่องรอยในอดีต ซากปรักหักพัง เครื่องปั้นดินเผา โครงกระดูก เหรียญตรา ภาพวาด เป็นต้น ส่วนการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อบรรยายและทำความเข้าใจสภาพ ลักษณะ และความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ การวิจัยประเภทนี้ครอบคลุมการวิจัยประเภทย่อยอื่น ๆ อีกหลายประเภท เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) การวิจัยเชิงสืบย้อนหรือการวิจัยย้อนกลับ (ex post facto research)

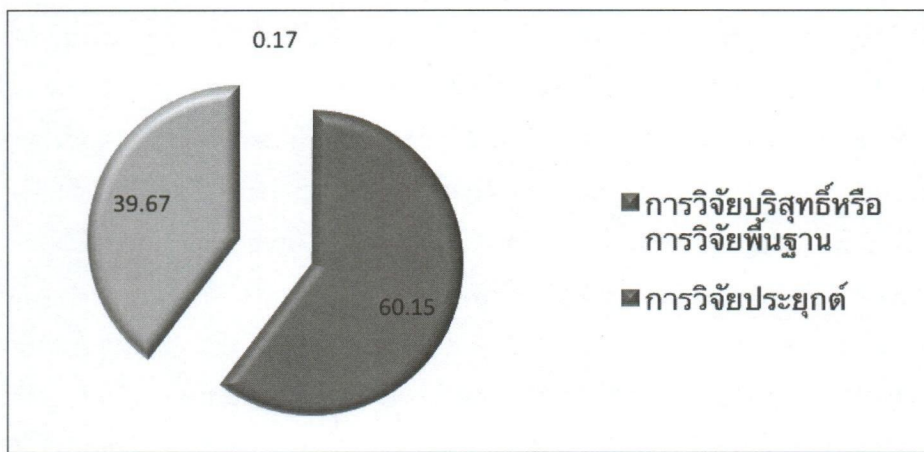
หรือการวิจัยเชิงเปรียบเทียบสาเหตุ (causal comparative research) การศึกษาเฉพาะกรณี (case study) การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (co relational research) เป็นต้น และการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุ และผลระหว่างตัวแปรอิสระ (independent variable) หรือตัวแปรจัดกระทำ (treatment variable) ที่มีผลต่อตัวแปรแทรกซ้อน (extraneous variables) ซึ่งจากการศึกษาพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ จำนวน 1,547 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 88.70 กระบวนการการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) รองลงมา จำนวน 196 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.24 และพบเพียง 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.06 ที่ใช้ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) ซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 แสดงการจำแนกงานวิจัยตามกระบวนการ เทคนิค และระเบียบวิธีการวิจัย

1.6 ด้านการจำแนกงานวิจัยตามประเภทการวิจัย ผู้วิจัย ได้จำแนก ประเภทการวิจัยตามกรอบ การจำแนกประเภทของการวิจัยตามประโยชน์การนำไปใช้ ของ วรณีย์ แกมเกตุ (2551) ที่แบ่งประเภทของการวิจัยแบ่งตามประโยชน์ของการนำไปใช้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การวิจัยบริสุทธิ์หรือการวิจัยพื้นฐาน (pure or basic research) การวิจัยประยุกต์ (applied research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) โดย การวิจัยบริสุทธิ์หรือการวิจัยพื้นฐาน (Pure or Basic Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งตอบปัญหาเชิงวิชาการและแสวงหาองค์ความรู้ใหม่หรือสร้างทฤษฎีใหม่ หรือทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์พื้นฐาน (basic scientific phenomena) โดยมิได้ให้ความสำคัญกับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทันที ส่วนการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งตอบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาทางสังคมหรือองค์กร อันก่อให้เกิดการปรับปรุงหรือพัฒนางานให้ดีขึ้น และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัยประยุกต์ลักษณะหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วย

งานอย่างทันทีทันใดในขณะนั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแตกต่างจากการวิจัยประยุกต์ตรงที่ การวิจัยเชิงปฏิบัติการมุ่งศึกษาวิจัยเฉพาะองค์การหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ไม่ได้มุ่งเน้นการนำผลวิจัยไปใช้สรุปอ้างอิงไปยังประชากรอื่น และมุ่งนำผลวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างทันทีทันใด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เกินกึ่งหนึ่ง จำนวน 1,049 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 60.15 ใช้กระบวนการ การวิจัยประยุกต์ (applied research) รองลงมา จำนวน 692 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.67 ใช้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) และ พบอีกเพียง 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.17 การวิจัยบริสุทธิ์หรือการวิจัยพื้นฐาน (pure or basic research) ดังแสดงการเปรียบเทียบที่แผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 แสดงการจำแนกงานวิจัยตามประเภทการวิจัย

2. องค์ความรู้จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ ซึ่งผู้วิจัยเลือกสังเคราะห์องค์ความรู้ จากการวิจัย (มีเป้าหมายเพื่อศึกษาหาข้อมูล องค์ความรู้ หรือแก้ปัญหา พัฒนา ต่อยอดการวิจัย หรือศึกษาวิจัยเชิงนโยบาย ที่มีไข่มุมเป้าหมายเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการหรือเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร) และเลือกสังเคราะห์เฉพาะ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ครอบคลุมเนื้อหา ด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษ นิเวศวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ 2) ด้านเศรษฐกิจ ที่ครอบคลุมเนื้อหา ด้านเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ รายจ่าย การค้า การท่องเที่ยว แรงงาน 3) สังคม ที่ครอบคลุมเนื้อหา ด้านสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี สวัสดิการ คุณภาพชีวิต การเมืองการปกครอง พบว่าองค์ความรู้จากการวิจัยนั้นสามารถแบ่งเป็น องค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดการรวบรวมสถานการณ์ หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ องค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาหรือต่อยอดการดำเนินงาน องค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดการแก้ปัญหาหรือควบคุมสถานการณ์ องค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดการเสนอแนะแนวทางหรือเป็นแนวนโยบาย รวมถึงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อไป โดยการวิจัยเหล่านั้น

ครอบคลุมการดำเนินการวิจัย ทั้ง 22 อำเภอในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ อันประกอบด้วย 1) อำเภอเมืองศรีสะเกษ 2) อำเภอยางชุมน้อย 3) อำเภอกันทรารมย์ 4) อำเภอกันทรลักษ์ 5) อำเภอขุขันธ์ 6) อำเภอไพรบึง 7) อำเภอปรังค์ภู 8) อำเภอขุนหาญ 9) อำเภอราชไศล 10) อำเภออุทุมพรพิสัย 11) อำเภอ빙บุรพ์ 12) อำเภอห้วยทับทัน 13) อำเภอโนนคูณ 14) อำเภอศรีรัตนะ 15) อำเภอ น้ำเกลี้ยง 16) อำเภอวังหิน 17) อำเภอภูสิงห์ 18) อำเภอเมืองจันทร์ 19) อำเภอเบญจลักษ์ 20) อำเภอพยุห์ 21) อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ 22) อำเภอศีลาสาท โดยช่วงปีที่มีการดำเนินการวิจัยใน 1) ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านเศรษฐกิจ และ 3) สังคม ที่มากที่สุดคือช่วงปี 2550-2555 และจากข้อมูล การสังเคราะห์องค์ความรู้ยังพบอีกว่า การศึกษาวิจัยในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และสังคม ได้มีการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะ ในช่วงปี 2550-2555 จะพบว่าม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็น สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษจำนวนมากเมื่อเทียบกับช่วงปีอื่น ๆ

ทิศทางการวิจัยในอนาคตที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับจังหวัดศรีสะเกษ จากการศึกษา พบว่า พื้นที่จังหวัดศรีสะเกษมีการดำเนินการวิจัยและเผยแพร่งานวิจัยมาตั้งแต่อดีต ถึงแม้งานวิจัย ส่วนใหญ่ที่พบคืองานวิจัยวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ ที่มีเป้าหมายเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ ตามหลักสูตร ถึงร้อยละ 80.79 โดยการวิจัยในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ได้มีพัฒนาการของการเพิ่ม ปริมาณการวิจัยขึ้นอย่างต่อเนื่องโดย ในช่วงปี พ.ศ. 2504-2544 พบปริมาณการวิจัยจำนวนน้อย แต่มีพัฒนาการของจำนวนงานวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี และหลังจากนั้นยังมีพัฒนาการ การเพิ่มปริมาณการวิจัยขึ้นแบบก้าวกระโดด ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 และ ปี พ.ศ. 2550-2555 อีกทั้งกระบวนการวิจัยในพื้นที่ยังมีความครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการศึกษา ด้านสังคมและ วัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ ครอบคลุมพื้นที่ทุกอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษ แม้ในบางด้านยังมีปริมาณน้อย เช่น การวิจัยด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และยังพบอีกว่าในบางพื้นที่มีงานวิจัยลงไปในพื้นที่จำนวนมาก ต่างจาก บางพื้นที่ที่งานวิจัยลงไปในพื้นที่น้อยกว่าพื้นที่อื่น ๆ ดังนั้น แนวโน้มการวิจัยในอนาคตของพื้นที่ จังหวัดศรีสะเกษ จึงควรเป็นการวิจัยที่มุ่งตอบสนองความต้องการของจังหวัด สามารถสร้างให้เกิด การพัฒนาในระยะยาว แก้ปัญหาได้อย่างถาวร รวมถึงการตอบสนอง ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ด้วย ดังนั้นโจทย์หรือประเด็นวิจัยจึงควรครอบคลุมทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยระยะสั้นควร เป็นโจทย์วิจัยที่ตอบสนองความเร่งด่วนของจังหวัดศรีสะเกษ ตามที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2555) ดังนี้

2.1 การวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความยากจน ทั้งในเรื่องการเพิ่ม ผลผลิตทางการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง การพัฒนาสภาพดินให้เกิดความอุดม สมบูรณ์ การผลิตสารอาหารชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมี การลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร การพัฒนา ตลาดที่รองรับผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาหรือจัดการแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแก่เกษตรกร

การพัฒนาอาชีพที่มั่นคง การสร้างรายได้และการส่งเสริมการออมแก่ประชาชนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

2.2 การวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม ทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในวัยแรงงานผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส เด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการชุมชน และการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

2.3 การวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งเรื่องการอนุรักษ์ป่าการบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อเข้าไปทำกินและใช้ประโยชน์อื่น การอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการขยะมูลฝอย สิ่งแวดล้อมในชุมชนเมือง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

2.4 การวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับการสร้างและพัฒนาความมั่นคง ปลอดภัย และความสงบเรียบร้อย เช่นการแก้ปัญหายาเสพติดที่ลักลอบเผยแพร่ระบาดเข้ามาทางรอยต่อตามแนวชายแดน การแก้ปัญหาด้านความมั่นคงตามแนวชายแดน การแก้ปัญหา อาชญากรรมและการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในจังหวัด

2.5 การวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับการบริหารจัดการจังหวัด เช่นการพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐยัง การประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ของจังหวัด การจัดการเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ทำงานสำหรับการบริการประชาชนยัง ให้ได้มาตรฐานและครอบคลุม

ส่วนการวิจัยในระยะยาว ควรมุ่งเน้นการวิจัยที่เชื่อมโยงกับสภาพการเปลี่ยนแปลง การรับมือ การเตรียมความพร้อม การแก้ปัญหา ของจังหวัด ประเทศ หรือก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของประเทศ ในฐานะที่จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพรมแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน อาเซียนด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

ด้านสถานภาพงานวิจัยหรือการศึกษาเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ สามารถจำแนกงานวิจัย ตามเป้าหมายการวิจัย พบวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ จำนวน 1,409 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 80.79 ส่วน งานวิจัย พบ จำนวน 335 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.21 ส่วนการจำแนกงานวิจัยตามพื้นที่ พบผลจากการศึกษา ว่างานวิจัยทั้งหมด 1,744 เรื่อง มีการดำเนินการที่ครอบคลุมทั้ง 22 อำเภอ โดยงานวิจัยบางเรื่องมีพื้นที่งานวิจัยมาก ครอบคลุมพื้นที่มากกว่า 2 อำเภอ ซึ่งพื้นที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยที่ค้นพบมากที่สุด คือ พื้นที่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ พบจำนวน 808 เรื่อง ที่ดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าว รองลงมา คือพื้นที่ อำเภอกันทรลักษ์ จำนวน 335 เรื่อง ส่วนพื้นที่ที่มีการใช้ในการดำเนิน

การวิจัยน้อยที่สุดคือพื้นที่ อำเภอเมืองจันทร์ พบมีงานวิจัยดำเนินการในพื้นที่ จำนวน 203 เรื่อง และหากจำแนกงานวิจัยตามประเด็น และเนื้อหาในการวิจัย พบว่า จากการศึกษา งานวิจัยทั้งหมด 1,744 เรื่อง มีงานวิจัยด้านการศึกษามากที่สุดจำนวน 1,109 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.59 รองลงมา คืองานวิจัยด้านสังคม และวัฒนธรรมจำนวน 212 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.15 ด้านเศรษฐกิจจำนวน 162 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.29 ด้านสาธารณสุข จำนวน 138 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.91 และด้าน สิ่งแวดล้อม จำนวน 63 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.61 ส่วนงานวิจัยที่พบน้อยที่สุดคือด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จำนวน 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละเพียง ร้อยละ 3.45 ตามลำดับ

สำหรับการจำแนกงานวิจัยตามช่วงปีในการวิจัย พบว่าช่วงชั้นที่มีจำนวนงานวิจัยมากที่สุด คือ ช่วงปี พ.ศ. 2550-2555 จำนวน 1,014 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 58.14 รองลงมาคือ ช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 จำนวน 489 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.04 ช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 จำนวน 108 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.19 ช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 จำนวน 54 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.09 ช่วงปี พ.ศ. 2530-2534 จำนวน 48 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.75 ช่วงปี พ.ศ. 2525-2529 จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.43 และช่วงปีที่ค้นพบจำนวนงานวิจัยน้อยที่สุดคือ พ.ศ. 2504-2524 จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.34 และจำแนกงานวิจัยตามกระบวนการ เทคนิค และระเบียบวิธี การวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ จำนวน 1,547 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 88.70 กระบวนการการวิจัย เชิงบรรยาย (descriptive research) รองลงมา จำนวน 196 ชิ้น คิดเป็น ร้อยละ 11.24 และพบ เพียง 1 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.06 ที่ใช้การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) และหาก จำแนกงานวิจัยตามประเภทการวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทการวิจัย ตามกรอบ การจำแนกประเภท ของการวิจัยตามโยชน์การนำผลไปใช้ ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เกินกึ่งหนึ่ง จำนวน 1,049 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 60.15 ใช้กระบวนการ การวิจัยประยุกต์ (applied research) รองลงมา จำนวน 692 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.67 ใช้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) และพบอีก เพียง 3 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 0.17 การวิจัยบริสุทธิ์หรือการวิจัยพื้นฐาน (pure or basic research) สอดคล้องกับของ วรณิ แกมเกตุ (2551) ที่แบ่งประเภทของการวิจัยแบ่งตามประโยชน์ของการนำ ผลไปใช้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การวิจัยบริสุทธิ์หรือการวิจัยพื้นฐาน (pure or basic research) การวิจัยประยุกต์ (applied research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) โดยการวิจัย บริสุทธิ์หรือการวิจัยพื้นฐาน (Pure or Basic Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งตอบปัญหาเชิงวิชาการ และแสวงหาองค์ความรู้ใหม่หรือสร้างทฤษฎีใหม่ หรือทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ พื้นฐาน (basic scientific phenomena) โดยมีได้ให้ความสำคัญกับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในทันที ส่วนการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งตอบปัญหาเกี่ยวกับการ ดำเนินงาน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาทางสังคมหรือองค์การ อันก่อให้เกิด การปรับปรุงหรือพัฒนางานให้ดีขึ้น และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัย ประยุกต์ลักษณะหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุง

พัฒนาการปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานอย่างทันทีทันใดในขณะนั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแตกต่างจากการวิจัยประยุกต์ตรงที่ การวิจัยเชิงปฏิบัติการมุ่งศึกษาวิจัยเฉพาะองค์การหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ไม่ได้มุ่งเน้นการนำผลวิจัยไปใช้สรุปอ้างอิงไปยังประชากรอื่น และมุ่งนำผลวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างทันทีทันใด

ด้านองค์ความรู้จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพื้นที่และชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ ซึ่งผู้วิจัยเลือกสังเคราะห์องค์ความรู้ จากการวิจัย (มีเป้าหมายเพื่อศึกษาหาข้อมูล องค์ความรู้ หรือแก้ปัญหา พัฒนา ต่อยอดการวิจัย หรือศึกษาวิจัยเชิงนโยบาย ที่มีเป้าหมายเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการหรือเพื่อสำเร็จการศึกษาหรือการเรียนรู้ตามหลักสูตร) และเลือกสังเคราะห์เฉพาะ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ครอบคลุมเนื้อหา ด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษ นิเวศวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ 2) ด้านเศรษฐกิจ ที่ครอบคลุมเนื้อหา ด้านเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ รายจ่าย การค้า การท่องเที่ยว แรงงาน 3) สังคม ที่ครอบคลุมเนื้อหา ด้านสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี สวัสดิการ คุณภาพชีวิต การเมืองการปกครอง พบว่าองค์ความรู้จากการวิจัยนั้นเป็นองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดการรวบรวมสถานการณ์หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ ก่อให้เกิดการพัฒนาหรือต่อยอดการดำเนินงาน การแก้ปัญหาหรือควบคุมสถานการณ์ การเสนอแนะแนวทางหรือเป็นแนวนโยบาย รวมถึงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อไป นั้นครอบคลุมการดำเนินการวิจัย ทั้ง 22 อำเภอในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ อันประกอบด้วย 1) อำเภอเมืองศรีสะเกษ 2) อำเภอยางชุมน้อย 3) อำเภอกันทรารมย์ 4) อำเภอกันทรลักษ์ 5) อำเภอขุขันธ์ 6) อำเภอไพรบึง 7) อำเภอปรังค์กู 8) อำเภอขุนหาญ 9) อำเภอราษีไศล 10) อำเภออุทุมพรพิสัย 11) อำเภอเบ็ญจบุรพ์ 12) อำเภอห้วยทับทัน 13) อำเภอโนนคูณ 14) อำเภอศรีรัตนะ 15) อำเภอน้ำเกลี้ยง 16) อำเภอวังหิน 17) อำเภอภูสิงห์ 18) อำเภอเมืองจันทร์ 19) อำเภอเบญจลักษ์ 20) อำเภอพยุห์ 21) อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ 22) อำเภอศิลาลาด โดยช่วงปีที่มีการดำเนินการวิจัยใน 1) ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านเศรษฐกิจ และ 3) สังคม ที่มากที่สุดคือช่วงปี 2550-2555

จากข้อมูลการสังเคราะห์องค์ความรู้จะเห็นได้ว่า การศึกษาวิจัยในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปี 2550-2555 จะพบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็น สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษจำนวนมาก เมื่อเทียบกับช่วงปีอื่น ๆ ที่ยังมีการศึกษาวิจัย และรวบรวมองค์ความรู้ยังมีปริมาณน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การประเมินสถานการณ์ภาพองค์ความรู้จังหวัดศรีสะเกษ” (วิจิตร ระวิวงศ์ และประดิษฐ์ ศิลาบุตร, 2542) ซึ่งพบว่าองค์ความรู้ในจังหวัดศรีสะเกษโดยรวมมีค่อนข้างน้อย และไม่เป็นระบบ เนื่องจากในจังหวัดไม่มีสถานศึกษาระดับสูงหรือหน่วยงานที่มีศักยภาพในการวิจัย จึงมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ไม่มาก และข้อมูลบางอย่างขัดแย้งกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยในอนาคตควรมีการวิจัยที่ตอบสนองความเร่งด่วนของจังหวัดศรีสะเกษที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดในปัจจุบัน ทั้งเรื่อง การแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งเรื่อง การอนุรักษ์ป่า ด้านความมั่นคงปลอดภัย และความสงบเรียบร้อย รวมถึงด้านการบริหารจัดการ
2. การวิจัยครั้งต่อไปในบางประเด็นควรเน้นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในเชิงรูปธรรมมากขึ้น เช่นในด้านพัฒนาและแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาความยากจน
3. การวิจัยครั้งต่อไปควรเน้นการวิจัยในเชิงบูรณาการศาสตร์หรือหน่วยงาน ชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วม ในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ปัญหา พร้อมตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของจังหวัดศรีสะเกษที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2552). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ระวิวงศ์ และประดิษฐ์ ศิลาบุตร. (2543). *การประเมินสถานภาพองค์ความรู้ จังหวัดศรีสะเกษ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ราม วัชรประดิษฐ์. (2539). *พัฒนาการของประวัติศาสตร์ชาติในประเทศไทย พ.ศ. 2411-2487*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แบบเสนอขอส่งบทความเพื่อการตีพิมพ์

การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับต้องมีเนื้อเรื่องสมบูรณ์ในฉบับ เขียนต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ พิมพ์ต้นฉบับด้วยกระดาษขนาด A4 ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้เป็นตัวอักษร TH Sarabun PSK ตัวอักษรขนาด 16 ตั้งค่าน้ำกระดาษด้านบน (TOP) 2.5 เซนติเมตร ขอบล่าง (bottom) 2.5 เซนติเมตร ขอบซ้าย (left) 3 เซนติเมตร ขอบขวา (right) 2.5 เซนติเมตร และควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า (ใส่เลขหน้าทุกหน้า)

คำแนะนำในการเขียนบทความบทความวิจัย

1. ชื่อเรื่อง/บทความ (title) มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาด 18 ตัวหนา
2. ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน (author name & affiliation) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยระบุชื่อผู้เขียนพร้อมด้วยสถานที่ทำงาน/หน่วยงาน ละ e-mail ของแต่ละคนที่มีส่วนในงานวิจัยนั้น เรียงตามลำดับความสำคัญ
3. บทคัดย่อ (abstract) มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ใช้ภาษาให้รัดกุมเป็นประโยคสมบูรณ์ และควรจะกล่าววัตถุประสงค์ ข้อค้นพบและสรุปผลที่ได้จากงานวิจัยนั้น ๆ โดยให้เขียนเป็นความเรียงไม่ควรมีคำย่อ ควรจะมีย่อหน้าเดียว โดยเขียนเป็นความเรียงความยาวไม่เกิน 300 คำ
4. คำสำคัญ (keywords) มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษไม่เกิน 5 คำ
5. บทนำ (introduction) เป็นส่วนของความสำคัญที่นำไปสู่การวิจัย สรุปความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา การตรวจเอกสาร พร้อมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และไม่ควรใส่ตารางหรือรูปภาพ
6. วิธีดำเนินงานวิจัย (materials and methods) อธิบายเครื่องมือ และวิธีการดำเนินการวิจัยให้กระชับและชัดเจน ให้บอกรายละเอียดสิ่งที่นำมาศึกษา จำนวน ลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา หัวข้อวิธีการศึกษา อธิบายรูปแบบแผนการศึกษา การสุ่มตัวอย่าง วิธีหรือมาตรการที่ใช้ศึกษา วิธีการเก็บข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้
7. ผลการวิจัย (results) บรรยายสรุปผลการวิจัยอย่างกระชับ หลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำซ้อนซึ่งมีความหมายตรงกับคำอธิบายที่มีอยู่แล้วในตารางหรือรูปภาพประกอบ แต่ได้สาระครบถ้วนอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นการตาราง เพื่อให้ทราบว่าตารางนั้นสื่อถึงเนื้อหาเรื่องใด ส่วนภาพ และแผนภูมิควรมีคำอธิบายอยู่ด้านล่าง การเรียงลำดับ ภาพ ตาราง หรือแผนภูมิ ควรเรียงลำดับเนื้อหาของ

งานวิจัย และต้องมีการแปลความหมายของผลที่ค้นพบหรือวิเคราะห์

8. อภิปราย (discussion) วิจารณ์เปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่มีมาก่อนหน้าอย่างมีหลักการ อาจมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต และแนวทางที่จะนำไปใช้ประโยชน์

9. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์และการวิจัยในครั้งต่อไป

10. คำขอบคุณหรือกิตติกรรมประกาศ (acknowledgment) ควรจะมีเพื่อแสดงคำขอบคุณ สำหรับแหล่งทุนสนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลืองานวิจัยและเตรียมเอกสาร

11. เอกสารอ้างอิง (references) เรียงลำดับเอกสารภาษาไทยก่อนภาษาอังกฤษ และเรียงลำดับตามตัวอักษรสระและตามจำนวนผู้เขียน กรณีผู้เขียนคนเดียวกันให้เรียงตามปี

12. ส่งไฟล์เอกสาร.doc หรือ pdf มาที่ pro_nont@hotmail.com

การอ้างอิงเอกสารในเนื้อเรื่องของบทความวิจัย

การอ้างอิงเอกสารในเนื้อเรื่องเป็นการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่องเริ่มต้นด้วยชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยปีที่เผยแพร่เอกสารนั้น ถ้าเป็นเอกสารภาษาอังกฤษให้ใช้เพียงนามสกุลนำหน้า แล้วตามด้วยปีที่เผยแพร่เอกสาร ถ้ามีผู้แต่ง 2 คนให้ใส่ชื่อทั้งสองคน โดยใช้คำว่า “และ” ถ้าเป็นภาษาอังกฤษใช้ “&” แต่ถ้าเกิน 2 คน ให้ใช้ชื่อเฉพาะคนแรก แล้วตามด้วย “และคณะ” ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ “etal..” เช่น (เอนก และคณะ, 2548) หรือเอนกและคณะ (2548) (Cauliflower & Flowers, 2008) (Lerdau et al., 2012) หรือ Lerdau et al. (2012) กรณีที่เป็นผู้แต่งคนเดียวกันใช้ตัวอักษรกำกับ เช่น (Lopez et al., 2008a, b) แล้วแต่โครงสร้างประโยค การเรียงลำดับของเอกสารอ้างอิงให้เรียงตามปีที่พิมพ์ก่อน แล้วตามด้วยการเรียงตามลำดับอักษร เช่น (Owen et al., 2003; Loreto et al., 2007; Monsoon et al., 2007)

เอกสารที่อยู่ระหว่างการตีพิมพ์ (in press) ในกรณีที่ได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์โดยวารสารนั้นแล้ว ใช้คำว่า in press และใส่ใน รายการอ้างอิง เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์ (unpublished citation) ได้แก่ (abstract รวมทั้งเอกสารที่เพิ่งจะส่งเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ (submitted) การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล (personal communication) การสังเกตโดยบุคคล (personal observations) ให้อ้างไว้ในเนื้อหาของบทความด้วย โดยระบุเป็น unpublished เช่น (Frost & Liang, unpublished; Norby, pers. comm.; Fitter pers. obs.) แต่ไม่ต้องใส่ในรายการอ้างอิงเอกสารท้ายเล่ม

การอ้างอิงเอกสารท้ายเล่มให้อ้างตามหลักเกณฑ์ระบบ APA (American Psychological Association)

1. การเขียนรายการอ้างอิงจากหนังสือ

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ// (ครั้งที่พิมพ์).//เมืองที่พิมพ์:สำนักพิมพ์. เช่น
 กองชัย อภิวัฒน์รังสรรค์. (2523). บริษัทข้ามชาติ: โฉมหน้าใหม่จักรพรรดินิยม (พิมพ์ครั้งที่ 2).
 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
 Stock, G., & Campbell, J. (Eds.) (2000). Engineering the human genome: An exploration
 of the science and ethics of altering the genes we pass to our children.
 New York: Oxford University Press.

2. การเขียนรายการอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//ระดับวิทยานิพนธ์ ชื่อสาขาวิชาหรือภาควิชา
 ชื่อคณะ ชื่อมหาวิทยาลัย. เช่น
 อภินันท์ ไม้งาม. (2541). คุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของผู้ประกอบการโรงงาน
 อุตสาหกรรมในจังหวัดชลบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

3. การเขียนรายการอ้างอิงจากบทความ

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).//ในชื่อบรรณาธิการ (ถ้ามี).//ชื่อหนังสือ, //เลขหน้า.//เมืองที่พิมพ์:/
 สำนักพิมพ์. เช่น
 ชัยพร วิชชาวุธ. (2518). การสอนในระดับอุดมศึกษา. ในการสอนและการวัดผลการศึกษา,
 หน้า 1-30. พระนคร: ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร, //ปีที่// (เล่มที่).//เลขหน้า. เช่น
 ประภาวดี สืบสนธิ์. (2533) พัฒนาการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ใน
 ประเทศไทย. วารสารห้องสมุด, 34 (9), 14-31.
 Baldwin, C.M., Bevan, C., & Beshalske, A (2000). At-risk minority populations in a
 church-based clinic: Communicating basic needs. journal of Multicultural
 Nursing & Health, 6(2), 26-28.

5. เอกสารวิชาการอื่นๆ

ชื่อผู้เขียน หรือหน่วยงาน. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ. //ประเภทเอกสาร. //สถาบันหรือหน่วยงานที่จัดพิมพ์, เมืองที่พิมพ์. จำนวนหน้าทั้งหมด. เช่น
ทวิศักดิ์ ชโยภาส. (2544). **แมลงศัตรูปลาน้ำจืดในประเทศไทย**. เอกสารวิชาการ. กองกัญและสัตววิทยาการเกษตร, กรุงเทพฯ. 126 หน้า.

6. การเขียนรายการอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

ชื่อผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). //ชื่อเรื่อง// (ประเภทของสื่อ). //สถานที่ผลิต: /ชื่อผู้ผลิตหรือผู้เผยแพร่. //วัน เดือน ปี ที่เข้าถึงข้อมูล. //จาก/ชื่อ แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่ที่ใช้สืบค้นในอินเทอร์เน็ต. เช่น
ไพโรจน์ อุลิต. (2546). **บทเรียนออนไลน์ วิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์**.

<http://it.ripa.ad.th/courseware2/> เข้าถึงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2547.

chou, L., McClintock, R., Moretti, F., & Nix, D.H. (1993). **Technology and education: New wine in new bottles: Choosing pasts and imagining educational futures**. <http://www.ilt.columbia.edu/publications/newwine1.html>
Retrieved August 24, 2000. Institute for Learning Technologies:
Columbia University.

แบบเสนอขอส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....

สถานที่ทำงาน.....

ชื่อเรื่อง (ไทย).....

(อังกฤษ).....

สถานที่ติดต่อที่สะดวก

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์เคลื่อนที่.....

โทรสาร.....Email.....

หรือสถานที่ทำงาน.....

ที่อยู่.....

.....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ () เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

() เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

